

**TARİHİ SİVAS KONAĞLARI'NIN PLAN ŞEMALARI BAĞLAMINDA
KORUNMUŞLUK DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ/DÜZENLENMESİ**

HALİL İBRAHİM AKTAŞ

HAZİRAN 2023

ÇANKAYA ÜNİVERSİTESİ

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

MİMARLIK ANABİLİM DALI

Yüksek Lisans

MİMARLIK

**TARİHİ SİVAS KONAĞLARI' NIN PLAN ŞEMALARI BAĞLAMINDA
KORUNMUŞLUK DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ/DÜZENLENMESİ**

HALİL İBRAHİM AKTAŞ

HAZİRAN 2023

ÖZ

TARİHİ SİVAS KONAKLARI'NIN PLAN ŞEMALARI BAĞLAMINDA KORUNMUŞLUK DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ/DÜZENLENMESİ

AKTAŞ, Halil İbrahim
Mimarlık Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Doç. Dr. Gülsu ULUKAVAK HARPUTLUGİL

Haziran 2023, 138 sayfa

Bu tez çalışması kapsamında, Sivas İlinde yer alan ve günümüzü kadar ulaşabilen az sayıdaki geleneksel konaklar ele alınmıştır. Çalışmanın amacı; incelenen konakların plan şemalarının özgün değerlerinin ve mevcut durumlarının karşılaştırılması ve restorasyon süreçlerinin değerlendirilmesidir. Bu kapsamda, konakların mevcut durumu belgelenmiş, konakların incelenmesi yapılmış, sözlü-yazılı kaynaklar taranmıştır. Elde edilen sonuçlar kapsamında konutların korunmuşluk düzeyleri hakkında değerlendirmeler yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sivas Konakları, Sivas, Yenileme, Restorasyon

ABSTRACT

EVALUATION OF THE CONSERVATION STATUS OF HISTORICAL SİVAS MANSIONS

AKTAŞ, Halil İbrahim
M.Sc. in Architecture

Supervisor: Doç. Dr. Gülsu ULUKAVAK HARPUTLUGİL

June 2023, 138 pages

Within the scope of this thesis traditional houses in Sivas province that can be reached until today are discussed. Purpose of the study; The current situation of the houses in question, revealing data on their original state, restoration processes, evaluation and developing these suggestions by interviewing people who lived before. In this context, the current situation of the five houses has been documented, the houses have been examined, the oral and written sources have been scanned and their current state has been determined. Within the scope of the results obtained, evaluations were made about the conservation levels of the houses.

Keywords: Sivas Houses, Sivas, Renovation, Restoration

TEŞEKKÜR

Tez hazırlama sürecinde ve yüksek lisans eğitimim boyunca, çalışmalarımı sabır ve titizlikle yönlendiren, fikir ve öneriyle yanımda olan ve her türlü konuda anlayış ve yardımlarını esirgemeyen değerli tez danışmanın sayın Doç. Dr. Gülsu ULUKAVAK HARPUTLUGİL'na, tüm eğitim hayatım boyunca yanımda ve destekçim olan ailem Mustafa AKTAŞ ve Sevgi AKTAŞ'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

İNTİHAL OLMADIĞINA DAİR BEYAN SAYFASI.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT	v
TEŞEKKÜR	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar LİSTESİ.....	ix
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	x
BÖLÜM I	1
GİRİŞ	1
1.1. KONUNUN AMACI, YÖNTEMİ VE SINIRLANDIRILMASI	1
1.2. ARAŞTIRMA AMACI	1
1.3. LİTERATÜR ÇALIŞMASI	2
1.4. TÜRK EVLERİ.....	3
1.4.1. Geleneksel Sivas Türk Evleri	5
BÖLÜM II	9
SİVAS İLİNİN GENEL VE TARİHİ BİLGİLERİ	9
2.1. COĞRAFİ KONUM	9
2.2. İKLİM VE BİTKİ ÖRTÜSÜ	10
2.3. SİVAS İLİ TARİHİ.....	10
2.4. SİVAS İLİ KENTSEL İLERLEME.....	12
2.5. SİVAS KONAKLARI.....	14
2.5.1. İncelenecek Olan Konaklar Hakkında Genel Bilgiler	18
2.5.2. Plan Tipolojileri.....	18
2.6. ABDİAĞA KONAĞI.....	21
2.6.1. Abdiğa Konağı Plan İncelenmesi	28
2.6.2. Abdiğa Konağı Anket Değerlendirilmesi	32
2.7. MÜHÜRZADE KONAĞI.....	33
2.7.1. Mühürzade Konağı Plan Değerlendirme	46
2.7.2. Mühürzade Konağı Anket Değerlendirmesi.....	53

2.8. TERZİOĞLU KONAĞI.....	54
2.8.1. Terzioğlu Konağı Değerlendirme	61
2.8.2. Terzioğlu Konağı Anket Değerlendirilmesi	68
2.9. SUSAMIŞLAR KONAĞI.....	69
2.9.1. Susamışlar Konağı İncelenmesi.....	76
2.9.2. Susamışlar Konağı Anket Değerlendirmesi.....	80
2.10. KOLAĞASI KONAĞI.....	80
2.10.1. Kolağası Konağı Plan İnceleme.....	91
2.10.2. Kolağası Anket Değerlendirmesi.....	94
BÖLÜM III.....	96
SONUÇ.....	96
KAYNAKÇA	98
EKLER.....	101
Ek 1. Önceki Dönemde Yaşayan İnsanlar ile Anket Çalışması Sorular ve Cevaplar	101
Ek 2. Konut Dışı Programlar Yüklenen Geleneksel Konutlardaki Kullanıma Yönelik Anket.....	104
Ek 3. Konut Dışı Programlar Yüklenen Geleneksel Konutlardaki Kullanıma Yönelik Anket.....	108
Ek 4. Önceki Dönemde yaşayan insanlar ile Anket Çalışması Sorular ve Cevaplar	110
Ek 5. Konut Dışı Programlar Yüklenen Geleneksel Konutlardaki Kullanıma Yönelik Anket.....	113
Ek 6. Önceki Dönemde yaşayan insanlar ile Anket Çalışması Sorular ve Cevaplar	115
Ek 7. Konut Dışı Programlar Yüklenen Geleneksel Konutlardaki Kullanıma Yönelik Anket.....	118
Ek 8. Önceki Dönemde yaşayan insanlar ile Anket Çalışması Sorular ve Cevaplar	120
Ek 9. Konut Dışı Programlar Yüklenen Geleneksel Konutlardaki Kullanıma Yönelik Anket.....	122

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1.1: Analiz Çıkarım Tablosu.....	2
Tablo 2.1: Analiz Tablosu.....	15
Tablo 2.2: Tablo Düzeninde Bilgilendirme.....	17
Tablo 2.3: Sivas Konakları Yerleşim karşılaştırma çizelgesi.....	18
Tablo 2.4: Sivas Konakları plan tipolojisi karşılaştırma çizelgesi.....	20
Tablo 2.5: Abdiğa Konağı restorasyon karşılaştırma çizelgesi.....	28
Tablo 2.6: Mühürzade Konağı restorasyon karşılaştırma çizelgesi	46
Tablo 2.7: Terzioğlu Konağı restorasyon karşılaştırma çizelgesi	61
Tablo 2.8: Susamışlar Konağı restorasyon karşılaştırma çizelgesi.....	76
Tablo 2.9: Kolağası Konağı.	90

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2.1: Sivas İli Haritası	9
Şekil 2.2: Sivas ili Haritası	9
Şekil 2.3: İklim ve Sıcaklık Tablosu	10
Şekil 2.4: Sivas Kent Meydanı	11
Şekil 2.5: Sivas Sit Alanı Yeri.....	12
Şekil 2.6: Sivas Merkez Görüntüsü	12
Şekil 2.7: Sivas Eski Görüntü.....	13
Şekil 2.8: Sivas İli Gabriel Haritası	13
Şekil 2.9: Sivas İli Gelişim Haritası	14
Şekil 2.10: Sivas İli Çevresel Analiz	16
Şekil 2.11: Sivas Konakları Konumları.....	16
Şekil 2.12: Abdiağa Konağı Kuzey-Batı Cephesi	21
Şekil 2.13: Abdiağa Konağı Doğu Cephesi.....	22
Şekil 2.14: Abdiağa Konağı Kuzey Cephesi	22
Şekil 2.15: Abdiağa Konağı Batı cephesinde ahşap giriş kapısı	23
Şekil 2.16: Abdiağa Konağı Çıkmada dikdörtgen şekilli pencereler	24
Şekil 2.17: Abdiağa Konağı Birinci kata çıkılan merdiven	25
Şekil 2.18: Abdiağa Konağı Oturma odasının ahşap kapısı	25
Şekil 2.19: Abdiağa Konağı Sofa	26
Şekil 2.20: Abdiağa Konağı Sofa	26
Şekil 2.21: Abdiağa Konağı Sofanın tavanı	26
Şekil 2.22: Abdiağa Konağı Sofanın tavanı	27
Şekil 2.23: Abdiağa Konağı Katalog.....	27
Şekil 2.24: Sivas Abdi Ağa Konağı Tescil Belgesi (Sivas Koruma Kurulu)	28
Şekil 2.25: Abdi Ağa Konağı eski hali (Sivas Koruma Kurulu)	30
Şekil 2.26: Abdiağa Konağı Kümes eklentisi (Sivas Koruma Kurulu).....	30
Şekil 2.27: Abdiağa Konağı Zemin kaplama bozulması (Sivas Koruma Kurulu)	31
Şekil 2.28: Abdiağa Konağı Yağlı boya bozulmaları (Sivas Koruma Kurulu)	31

Şekil 2.29: Mühürzade Konağı Kuzey Cephesi.....	34
Şekil 2.30: Mühürzade Konağı Konak Avlu Giriş Kapısı.....	34
Şekil 2.31: Mühürzade Konağı Doğu Cephesi	35
Şekil 2.32: Mühürzade Konağı Batı Cephesi	35
Şekil 2.33: Mühürzade Konağı Batı Cephesi	36
Şekil 2.34: Mühürzade Konağı Çıkma dikdörtgen şekilli pencereler.....	37
Şekil 2.35: Mühürzade Konağı Çıkma dikdörtgen şekilli pencereler.....	37
Şekil 2.36: Mühürzade Konağı Çıkma dikdörtgen şekilli pencereler.....	38
Şekil 2.37: Mühürzade Konağı Kuzeydoğusundaki Odanın Doğusu.....	39
Şekil 2.38: Mühürzade Konağı Ana giriş kapısı.....	39
Şekil 2.39: Mühürzade Konağı 1. Kata çıkan Merdiven	40
Şekil 2.40: Mühürzade Konağı Zemin Kat Kileri	40
Şekil 2.41: Mühürzade Konağı 1. Kat Oda Kapısı	41
Şekil 2.42: Mühürzade Konağı Zemin Kat Sofası.....	42
Şekil 2.43: Mühürzade Konağı Sofası.....	42
Şekil 2.44: Mühürzade Konağı Mutfak Giriş Alanı	43
Şekil 2.45: Mühürzade Konağı Yıkılan Ocak.....	44
Şekil 2.46: Mühürzade Konağı Küçük Pencereler	44
Şekil 2.47: Mühürzade Konağı 1. Kat Merdiven.....	45
Şekil 2.48: Mühürzade Konağı Mumluk	45
Şekil 2.49: Mühürzade Konağı Katalog	46
Şekil 2.50: Mühürzade konağı eski hali (Sivas Koruma Kurulu).....	47
Şekil 2.51: Mühürzade Konağı Eski Hali (Sivas Koruma Kurulu)	48
Şekil 2.52: Mühürzade Konağı Eski Hali (Sivas Koruma Kurulu)	48
Şekil 2.53: Mühürzade Konağı Eski Hal (Sivas Koruma Kurulu)	48
Şekil 2.54: Mühürzade Konağı Eski Hali (Sivas Koruma Kurulu)	48
Şekil 2.55: Mühürzade Konağı cephe düzenlemesi (Sivas Koruma Kurulu).....	49
Şekil 2.56: Mühürzade Konağı Zemin kat değişimi (Sivas Koruma Kurulu).....	49
Şekil 2.57: Mühürzade Konağı (Sivas Koruma Kurulu)	50
Şekil 2.58: Mühürzade Konağı (Sivas Koruma Kurulu)	50
Şekil 2.59: Mühürzade Konağı Oda Değişim (Sivas Koruma Kurulu).....	51
Şekil 2.60: Mühürzade Konağı Merdiven (Sivas Koruma Kurulu).....	51
Şekil 2.61: Mühürzade Konağı Zemin kat (Sivas Koruma Kurulu).....	52
Şekil 2.62: Mühürzade Konağı (Sivas Koruma Kurulu)	52

Şekil 2.63: Terzioğlu Konağı Bodrum Kat Plan.....	54
Şekil 2.64: Terzioğlu Konağı Zemin Kat Plan	55
Şekil 2.65: Terzioğlu Konağı Birinci Kat Planı.....	55
Şekil 2.66: Terzioğlu Konağı Giriş Kapısı	56
Şekil 2.67: Terzioğlu Konağı Kuzeybatı Cephesi	56
Şekil 2.68: Terzioğlu Konağı Kuzeydoğu Cephesi	57
Şekil 2.69: Terzioğlu Konağı.....	57
Şekil 2.70: Terzioğlu Konağı.....	58
Şekil 2.71: Terzioğlu Konağı.....	59
Şekil 2.72: Terzioğlu Konağı Sofa odası.....	60
Şekil 2.73: Terzioğlu Konağı Tavan Yapısı	60
Şekil 2.74: Terzioğlu Konağı Eski Hali(Sivas Koruma Kurulu).....	62
Şekil 2.75: Terzioğlu Konağı Eski Hali (Sivas Koruma Kurulu).....	63
Şekil 2.76: Terzioğlu Konağı Eski Hali (Sivas Koruma Kurulu).....	63
Şekil 2.77: Terzioğlu Konağı Eski Hali (Sivas Koruma Kurulu).....	64
Şekil 2.78: Terzioğlu Konağı Eski Hali (Sivas Koruma Kurulu).....	64
Şekil 2.79: Terzioğlu Konağı Eski Hali(Sivas Koruma Kurulu).....	65
Şekil 2.80: Terzioğlu Konağı Eski Hali(Sivas Koruma Kurulu).....	65
Şekil 2.81: Terzioğlu Konağı Eski Hali(Sivas Koruma Kurulu).....	66
Şekil 2.82: Terzioğlu Konağı Eski Hali(Sivas Koruma Kurulu).....	66
Şekil 2.83: Terzioğlu Konağı Eski Hali(Sivas Koruma Kurulu).....	67
Şekil 2.84: Terzioğlu Konağı Eski Hali(Sivas Koruma Kurulu).....	67
Şekil 2.85: Susamışlar Konağı Ana Cephe.....	69
Şekil 2.86: Susamışlar Konağı Kuzey cephesi	70
Şekil 2.87: Susamışlar Konağı Batı cephesi.....	71
Şekil 2.88: Susamışlar Konağı Ana Giriş Kapısı	71
Şekil 2.89: Susamışlar Konağı Sofa Tavan	72
Şekil 2.90: Susamışlar Konağı Şerbetlik	73
Şekil 2.91: Susamışlar Konağı Dolap Nişi	73
Şekil 2.92: Susamışlar Konağı Üst kat Görüntüsü	74
Şekil 2.93: Susamışlar Konağı Tavan.....	74
Şekil 2.94: Susamışlar Konağı Katalog	75
Şekil 2.95: Susamışlar Konağı Eski Hali(Sivas Koruma Kurulu).....	77
Şekil 2.96: Susamışlar Konağı Wc alanı(Sivas Koruma Kurulu)	78

Şekil 2.97: Susamışlar Konağı Tavan Ekelenen Alan(Sivas Koruma Kurulu)	79
Şekil 2.98: Susamışlar Konağı Dolap Düzenlemesi (Sivas Koruma Kurulu)	79
Şekil 2.99: Kolağası Konağı Güney Cephe	81
Şekil 2.100: Kolağası Konağı Doğu cephesi	81
Şekil 2.101: Kolağası Konağı Doğu cephesi	82
Şekil 2.102: Kolağası Konağı Kuzey Cephesi.....	83
Şekil 2.103: Kolağası Konağı Zemin kata inilen kapı.....	83
Şekil 2.104: Kolağası Konağı Zemin Kat.....	84
Şekil 2.105: Kolağası Konağı Zemin Katındaki Odanın Nişi	84
Şekil 2.106: Kolağası Konağı Zemin Katının Güneydoğusundaki Oda.....	85
Şekil 2.107: Kolağası Konağı Zemin Kat Güneybatı Odası.....	85
Şekil 2.108: Kolağası Konağı Zemin Katındaki Mutfağa Dönüştürülmüş Oda.....	86
Şekil 2.109: Kolağası Konağı 1. Katın Kuzeydoğusundaki Oda.....	87
Şekil 2.110: Kolağası Konağı 1. Katın Güneyindeki Oda Yüklük Nişi	88
Şekil 2.111: Kolağası Konağı 1. Katın Güneydoğusundaki Oda	88
Şekil 2.112: Kolağası Konağı 1. Kat Helası	89
Şekil 2.113: Kolağası Konağı 1. Katın Kuzeybatısındaki Oda	89
Şekil 2.114: Kolağası Konağı Plan İnceleme	91
Şekil 2.115: Kolağası Konağı Eski Hali((Sivas Koruma Kurulu).....	92
Şekil 2.116: Kolağası Konağı Eski Hali(Sivas Koruma Kurulu)	92
Şekil 2.117: Kolağası Konağı Eski Hali (Sivas Koruma Kurulu)	93
Şekil 2.118: Duvar Yazıları(Sivas Koruma Kurulu)	94
Şekil 2.119: Ahşap Zemin (Sivas Koruma Kurulu).....	94

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. KONUNUN AMACI, YÖNTEMİ VE SINIRLANDIRILMASI

Türk Evi, Anadolu ve Rumeli topraklarında yerleşmiş Osmanlı Devleti'nin yönettiği sınırları içerisinde, kendine has özellikleri ile dikkat çeken bir tipolojidir. Türk evi, yaşam ve doğa ile şekillenen Türklerin göçebe hayattan yerleşik hayata geçişinin, yerleşik hayata adaptasyonunun bir sonucudur. Bu nedenle Türk evlerindeki kurgu daha gerçekçi ve fonksiyonel olarak en iyi çalışır şekilde oluşturulmuştur. Zekice, esnek ve pratik çözümler uygulanmıştır. Türk evi; Türklerin yüzyıllar boyunca göç ederek yaşadıkları ve bu coğrafyalardan esinlenerek yaşama kültürü ile sentezlemesi sonucunda; mimari kütlelerin, plan tipinin, iç tefrişatın ve en önemlisi olarak Malzeme tercihlerinin bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Özellikle 17. yüzyıldan sonra Osmanlı Devleti'nin hâkim olduğunu coğrafyada ortak mekânlar ve cephe özellikleri yaygınlaşmıştır [1].

Tarihi neolitik dönemlere kadar uzanan Sivas şehri Anadolu'nun her zaman önemli kentlerinden biri olmuştur. Başta Selçuklu olmak üzere birçok dönemde kültür, ticaret ve eğitim merkezi olmuştur. Anadolu'da yolların kesişimi olarak bulunan Sivas, Roma ve Bizans döneminden beri çeşitli kültürlerin karşılaştığı zengin ve hareketli bir şehir olma niteliği yaşıyordu. Şehir Timuçin istilasından sonra bir daha eski günlerine dönememiş olsa bile konum olarak her zamana Anadolu'nun önemli kentlerinden olmuştur. Millî Mücadele yıllarında da önemli kongrelere ev sahipliği yapmıştır. Bu açıdan bakıldığında Sivas açık hava müzesi görünümündedir. Şehrin çeşitli noktalarına konumlanmış medrese, hamam, han, cami ve kümbetleri ile özel bir Türk-İslam şehri görüntüsüne sahiptir [2].

Tez konusun belirlenmesinde öne çıkan etmenler aşağıda verilmiştir.

- Değerli anıtsal yapılar barındıran Sivas ilinde, günümüze ulaşmış konutların bize bölgenin geçmişteki konut ve mahalle yaşantısına dair ipuçları vermesi ve sürdürülmesi sonucunda bilginin aktarılmasının gelecek nesillere taşınması,
- Geleneksel konutların, kent merkezine yakın olmaları sebebiyle yeni yapılaşma tehdidi ile karşı karşıya olması,

Sivas'ta geleneksel Türk evlerinin oldukça çok örneği vardır. Sivas şehrinde geleneksel Türk Evi özelliklerini taşıyan konakların olduğu tespit edilmiştir fakat gerekli önem gösterilmemiştir ve kaybolma tehlikesi ile karşı karşıyadır.

Sivas Geleneksel Evler 2863 sayılı yasa ve ICOMOS tüzüğü gereğince korumaya alınmadan önce birçok restorasyon geçirmiştir. O dönemde sadece yapının iskeletini korumanın yeterli olduğu düşüncesi vardı. Dış cephesi ve içinde kullanım çeşitlerine göre değişiklik yapılmaktaydı. 1970-2008 yılları arasında tescil işlemleri yapılmıştır. Diğer taşınmazlara nispeten sade ve daha basit olan Geleneksel Türk Evleri yapıları Osmanlı Dönemi'nin kültür ve sokak yaşantısını yansıtmaktadır. Fakat çok uzun bir süre farklı işletmelerin kullanması ve çevresel kaynaklardan zarar görmüştür [3].

1.2. ARAŞTIRMA AMACI

Çalışmanın amacı, Sivas'ta tespit edilen beş adet Türk Evi özellikleri gösteren konağın özgün durumu ile restorasyon ve diğer değişimler sonucunda ortaya çıkan plan tipolojileri arasındaki farkları tespit etmektir. Yapıların önceki rölöve çalışmaları bulunarak şu anki durumuna gelene kadar ki süreç değerlendirilmektedir. Elde edilen veriler doğrultusunda konakların plan tipolojilerinde geçirdikleri değişimlere ilişkin incelemeler yapılmıştır.

Bu çalışmanın akışı aşağıdaki şekilde gerçekleştirilmiştir:

1. Konaklara ait rölöve, restitüsyon, restorasyon çalışmalarının ilgili kurumlardan temin edilmesi.
2. Elde edilen projeler üzerinden rölöve ve restorasyon projelerinin karşılaştırılarak restorasyon projelerinde plan düzleminde önerilen değişikliklerin tespit edilmesi.

3. Yerinde yapılan tespit çalışmaları ile restorasyon projesi ve mevcut yapı durumunun plan düzeyinde karşılaştırılmalarının yapılması, farklılıkların ortaya çıkarılması.

4. Tespit edilen farklılıkların projeler üzerinde işaretlenmesi, yerinde tespit esnasında fotoğraflanması.

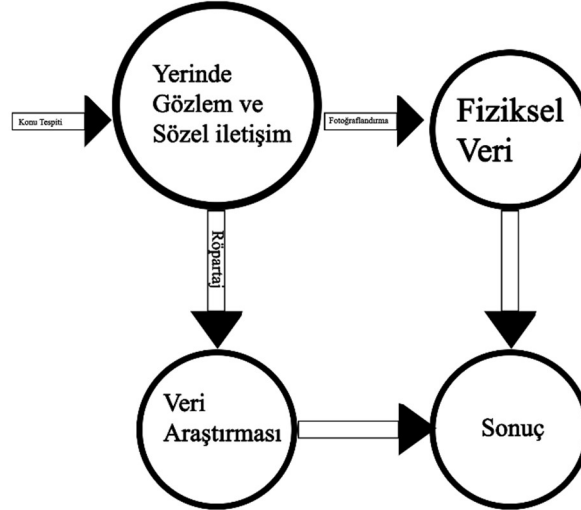
5. Mevcut kullanıcılar ve eski kullanıcılar ile görüşmeler yapılması, fiziki olarak tespit edilen değişikliklerin kullanıcılar ile görüşülmesi.

Araştırma yöntemi olarak nitel araştırma yöntemi olan etnografik araştırma yöntemi seçilmiştir.

“Etnografya araştırmaları, bireylerin günlük deneyimlerini gözlemleyerek, bireylerle ve onlarla ilgili diğer kişilerle görüşme yaparak belgelenmeye dayanır ve amacı, bir durum, bir topluluk hakkında genel bir çerçeveye ulaşmaktır.” [4].

Eski çizimler ve yeni çizimler hakkında fotoğraflandırma çalışmaları ile birlikte Sivas Koruma Kurulu arşivi, Sivas İl Halk Kütüphanesi ve Sivas Belediyesi Kütüphanesi gibi kitaplık ve arşivlerde sürdürülen çalışmalarla yapılara dair yayın, harita, resim ve fotoğraf gibi kaynaklardan yararlanmıştır.

Tablo 1.1: Analiz Çıkarım Tablosu

1.3. LİTERATÜR ÇALIŞMASI

Türk evi, Osmanlı Devleti'nin yönettiği sınırlar içerisinde Anadolu ve Rumeli mntıklarında yerleşmiş kendine has özellikleri bulunan bir ev tipidir. Türk veya Osmanlı kültürünü benimseyen kavimlerin yerleştikleri veya ikamet ettikleri yerlerde,

Türk Evi, mevcut tiplerin yerini almıştır. Türk Evleri insanların yaşadıkları bölgeye göre planı, cepheleri ve bahçe düzenlemeleri önemli değişiklik göstermiştir. Buldukları iklim, yerleşim alanı, güneş açısı ve bahçe düzeni farklılık göstermiştir [5]. Genelden özele doğru gidilen literatür taramasında “Türk Evleri” ile ilgili dokümanlar ele alınmış daha sonrasında ise “Geleneksel Sivas Evleri” hakkında bulunan dokümanlar incelenmiştir. Bunun doğrultusunda “Türk Evi” ve “Geleneksel Sivas Evleri” hakkında güncel literatür taranmış ve önemli kaynaklar ile ilgili açıklamalar aşağıda yer almaktadır.

1.4. TÜRK EVLERİ

Eldem (1954) tarafından yazılan “Türk Evi” isimli kitapta Türk Evi’nin kısa bir özeti ve o dönemde bu konuyla ilgili sıkıntılara yer verilerek başlanmıştır. Sedat Hakkı Eldem bu konuyu ilk ele alan kişiler arasındadır. Türk Evinin tarihçesini anlatarak başladığı kitabında daha çok plan tipleri üzerinde durmuştur. Sonrasında 260 çeşit örnek vererek bu plan tiplerini güçlendirerek anlatmıştır. Genel olarak İstanbul’dan örnekler vermiştir. Sadece plan tipi olarak gözükse bile içinde cephe, bahçe, mimari unsurlarda değinmiştir. Amacı 1961 yılından sonra Türk Evlerinin tarihte gereken yeri bulmasını sağlamak ve gelecek nesiller için kaynak olarak sunmaktır. Çünkü o zamanlarda belirttiği unsurlarda imar planlarında bu evlerin yok sayıldığı veya yıkıldığına dikkat çekmiştir [5].

Tuztaş (2009) tarafından hazırlanan “İdealleş[-Tiril-]miş “Türk Evi”nin Arkeolojisi: Osmanlı Evinin Fragmanları ve Tipolojik Elemanları” başlıklı tez çalışması kapsamını anlatarak başlamaktadır. Çalışmanın amacı “Türk Evi” kavramının en uygun şekilde çözümlemesi olduğundan, bakılan yöntem de konuyla ilgili literatürlerin incelenerek tarihsel ve kuramsal bir sentez dahilinde değerlendirilmesi olmuştur [6]. Yöntem tartışma ve eleştiri üzerine kurulu bir çalışmadır. Çalışmada Sivas Evleri hakkında Sedat Hakkı Eldem’in yazmış olduğu kitap üzerinden eleştiriler yapılarak bahsedilmiştir [5]. Tezin genelini ele aldığımızda Türkiye’deki bütün Türk evleri üzerinden yazılan makale, kitap, tezleri eleştirdiği görüyoruz. Ve bu eleştiriler üzerinden idealleştirmiş evlerin eksiklerini ortaya çıkarmaktadır.

Sayın (2014) tarafından hazırlanan “Geleneksel Türk Evinin Doğal Aydınlatma Açısından İncelenmesi; Kemaliye, Birge ve Safranbolu Evleri” başlıklı tezde ülkenin farklı alanlarından seçilmiş olan konakların benzerlikleri ve farklılıkları

ele alınmıştır. Çalışmadaki amaç Türkiye'nin farklı iklim bölgelerinde yer alan şehirlerinde ve restorasyonu yapılan tarihi evlerin doğal aydınlatma özelliklerinin belirlenmesi; evlere gelebilecek doğal aydınlık düzeylerinin, yapıların eski ve yeni işlevleri açısından değerlendirilmesi ve bu doğrultuda, tez içerisinde bulunan yapıların yerleşim alanlarına benzer durumlar için yeniden işlevlendirme bu bağlam kapsamında yol gösterici, yararlanılabilecek verilerin sunulmasıdır. Giriş kısmında Türk Evleri hakkında bilgiler verilerek başlanmıştır. Yapım teknikleri ve mimari elemanlarına kısaca değinilmiştir. Sonrasında seçtiği 3 ilçe hakkında bilgiler verilmiştir. İlçeler hakkında bilgiler verdikten sonra evlerin yapım tekniklerini anlatmıştır. Tablolar ve fotoğraflar ile desteklenmiştir [7].

Besli (2019) tarafından hazırlanan "Geleneksel Türk Evi Mimarisinin İncelenmesi: Düzce-Konuralp Örneği" başlıklı tezde Düzce ilinin tarihsel yapısı ve geçmişi hakkında bilgiler verilerek başlanmıştır. Düzce bölgesinde bulunan tarihsel ve arkeolojik alanlar hakkında bilgiler verilmiştir. Osmanlı Devleti'nin yaşam biçimi hakkında bilgi verildikten sonra Geleneksel Türk evlerinin tanımı, tarihsel gelişimi, coğrafi faktörleri, sosyal faktörleri, tarihi faktörleri ele alınmıştır. Sonrasında Konuralp Mahallesi ve Düzce ili hakkında iklim ve topografyası hakkında bilgiler verilerek devam edilmiştir. Devamında mimari özellikleri olan plan, cephe, malzeme ve yapı teknikleri incelenmiştir [8].

Konuralp Geleneksel Evlerinin Mimari Özelliklerinin anlatımına geçildiğinde evleri numaralandırarak, plan özellikleri, cephe, mimari özellikleri ve restorasyon projeleri hakkında detaylı bilgiler verilmiştir. Çalışmanın amacı; Düzce ili, Konuralp Mahallesinde orijinalliği mevcut Türk evleri arasından seçilen 12 adet tescilli ve 1 adet tescilsiz geleneksel evinin ileri dönem ki araştırmalar için kaynak oluşturması ve geleneksel Türk Evinin bütün özellikleri ile ele alınarak tespiti amacıyla bina-sokak ilişkisi, plan tipi, cephe özellikleri, yapım sistemi ve malzeme özellikleri bakımından değerlendirilmesidir.

Konuralp Belediyesi'nden izin alınarak fotoğrafları ve saha incelemeleri yapılmıştır. Yapı kimlik kartı; eve ait bilgileri, yapım yılı, tescil durumu, konumu, ev-sokak ilişkisi, yapı-çevre ilişkisi, kat adedi, plan, cephe, malzeme ve yapım tekniği gibi bilgileri içermektedir. Konu, sosyal bakımdan ele alınmıştır. Tarihsel ve arkeolojik alanlar hakkında bilgiler verilmiştir. Restorasyonda yapılan hataları ele alınmıştır. Evlerin restorasyon süreçlerini anlatarak gelecek dönemlere aktarılması hedeflenmiştir [8].

Saka (2020) tarafından yazılan “Geleneksel Türk Evi İnce Yapı Elemanları; Trabzon Akçaabat İlçesi Orta Mahalle Evleri İncelenmesi” isimli çalışmada öncelikli olarak Trabzon’un etnik ve tarihi yapısı hakkında bilgiler verilmiştir. Giriş kısmına geçildiğinde ise Türk evleri hakkında bilgiler verilmiştir. Sonrasında Osmanlı Devleti’nin yaşam biçimleri hakkında bilgelere yer verilmiştir. Türk Evi’nin sadece mimarisi değil yaşam biçimlerine de değinilmiştir. Türk Evinin Tarihiçesi, özellikleri, mekânsal kurgusu üzerine gidilmiştir. Türk Evinde ince yapı elemanları ve sabit donatıları anlatılmaya devam edilmiştir. Konaklarda mevcut olan mimari öğelerin boyutları ve fotoğrafları tablo şeklinde hazırlanıp sunulmuştur. Araştırma yöntemi olarak; Geometrik analiz, Fonksiyonel analiz, Malzeme analizi, Estetik analiz yöntemleri kullanılmıştır. Araştırmanın amacı olarak Türk Evi’nde iç mekânı oluşturan yapısal elemanlarını bulmak ve bu doğrultuda verileri inceleyerek birbirleri arasındaki bağlantının kurulmasıdır. Farklı bölgeler arasında mimari özellikler düşünülerek kullanılan mekânlar ve onun “İnce yapı elemanlarına” yönelik benzer ve farklı yanları gerek mekânsal gerekse işlevsel açıdan araştırılmıştır [9].

1.4.1. Geleneksel Sivas Türk Evleri

Ağraz (2017) tarafından hazırlanan “Sivas İli Merkez İlçesi Geleneksel Konutlarının Analiz ve Değerlendirilmesi Bağlamında Koruma Önerilerinin Geliştirilmesi” başlıklı tezde Sivas ili hakkında genel bilgiler verilmiştir. Sivas ilinin tarihi, yapısı, iklimi, sosyal ekonomik gelişimi ve yerleşiminden bahsedilerek başlanmıştır. Daha sonrasında Sivas’ta geleneksel konut adı altında toplamda 106 konut incelenmiştir. İncelemede 106 konutun 106’sında dış envanter, 35’inde iç envanter, 37’sinde ise sosyal anket yapılarak çalışılmıştır [3].

Çalışmada tek bir başlık altında ulaşım, arazi, yapı, kullanım şekillerini topografya, parselasyon durumu ve mimari analizleri yapılmıştır. Daha sonrasında konutların tamamının hakkında genel özellikler verilerek devam edilmiştir. Burada Türk evleri hakkında ve o zamanki durumla ilgili bilgiler verilmiştir. Ele alınan evlerin her biri ayrı ayrı incelenmemiştir. Evler bileşen bazında incelenmiştir. Bileşen bazında Türk Evi ile bağlantısı ve özellikleri karşılaştırılmıştır. Türk Evi özelliklerine göre mutfak, dolap, tezgâh vs. incelenmiş olup bu 106 konuttan örnekler verilmiştir [3].

Vural (2018) tarafından hazırlanan “Sivas İli Akdeğirmen Mahallesi Özdoğanlar Evi Restorasyon ve Yeniden İşlevlendirme Önerisi” başlıklı tezde Sivas

ilinde bulunan Özdoğanlar Evi çalışılmıştır. Çalışmanın başında Sivas ili hakkında genel bilgiler verilmiştir. Daha sonrasında Sivas'ta bulunan camiler, hanlar, medreseler, türbeler, hamamlar, köprüler ve idari binalar incelenmiştir. Hemen ardından Özdoğanlar Evi'nin tarihinden bahsedilerek başlanmıştır. Mimari unsurları ele alınan yapının incelenmesi yapılmıştır. Evi yaptıranlar ve şu anda ki kullanıcı hakkında bilgiler verilmiştir. Yapının tescili ve mülkiyet durumu ele alınmıştır. Çalışmanın amacı yapının mevcut durumunu belgeleyerek, özgün haline ilişkin bilimsel veriler ile yapılan analizler ve değerlendirmeler sonucunda gelecek nesillere aktarılması hedeflenmiştir. Çalışmada belgeleme, restitüsyon ve restorasyon aşamalarından oluşmaktadır. Restitüsyon aşamasında yapının özgün durumu araştırılmıştır. Binanın rölöve ölçüleri araştırmacı tarafından alınarak özgün bir projesi çizilmiştir. Restorasyon çizimi yapılmış, restorasyon projesi nasıl olabilir, bunun hakkında bilgi verilmiştir. Mimari öğeleri ele alınarak devam etmiştir. Sonrasında restorasyon kararları başlığı altında odalar ve bazı mimari öğelerin sorun türü belirlenerek yapılabilecek restorasyon türü tespit edilmiş, müdahale şekli ve yeni nasıl bir işlevi kazandırılacağına dair bilgiler verilmiştir. Restorasyon müdahalelerini daha detaylı inceleyerek tezin son bölümünde yazarın kendisine ait çizimleri paylaşılmıştır [9-10].

Karabulut (2019) tarafından hazırlanan "Sivas'ta Geleneksel Konut Mimarisi" başlıklı tezde Sivas ili ve tarihi hakkında genel bilgiler yer almıştır. Toplamda 40 konut ele alınmıştır. Çalışma yöntemini aşamalara bölmüştür; "Kent Genelinde Tespit", "Kent Genelinde Detaylı Tespit" ve "Doku Çalışması olarak üçe ayrılmıştır. Katalog şeklinde hazırlanan yazıda detaylı olarak sosyal- kültürel yapıları ve komşuluk ilişkileri ele alınmıştır. Sivas merkez ve ilçeleri birlikte ele alındığı, kültürel bağlamda değerlendirilmesi yapılmıştır. Çalışmada eski kültürel varlık ve komşuluk ilişkilerinin yeni konut tipleri ile nasıl yok olduğunu ve bunun kent üzerindeki etkisi ve çözüm önerileri sunulmuştur [11].

Sivas Belediyesi bünyesinde yayımlanan 2020 basım tarihli dergide konakların mimarisi, isimlerinin nereden geldiğini ve yaptıran kişiler hakkında kısa bilgiler verilmiştir. Seçilen konaklar Abdi Ağa Konağı, Çorapçı Hanı, Kolağası Konağı, Susamışlar Konağı ve Terzioğlu Konağı'dır [12].

Koç (2020) tarafından hazırlanan "Sivas'ta 1870-1970 Aralığında Modernleşme İzleğinin Katmanları Üzerine Bir Analiz: Mekânsal ve Dönemsel Ayırtırmaya Yönelik Yöntem" başlıklı çalışmasında Sivas ili hakkında genel bilgiler

verilerek başlanmıştır. Çalışmanın önemi modernleşme pratiğinin var ettiği yıkım ve yeniden inşa süreçlerini mimari ve kentsel ölçekte ele almak ve modernleşme güzergahı üzerinden yere özgü değerleri ortaya çıkarmaya çalışmaktadır. Kavramsallaştırma, zamansal ve uslupsal nitelik, yere özgü kaynak araştırması yapılmıştır. Genel anlamda çalışmaya bakıldığında zaman Sivas ilinin modernleşme ve restorasyona uğrayan bazı yapılarını ele alınmıştır olduğu anlaşılmaktadır. Odak noktası diyebileceğimiz gar, valilik, hükümet binaları gibi yapıların çevresel faktörler ve modernleşme sürecini ele almıştır. Modernleşme süreci ve geleneksel yapının arasındaki ilişki eleştirilmiştir. Dönüşümün yeterli olmadığını veya eksik noktaların kaldığı anlatılmıştır [13].

Koç ve Uysal (2021) tarafından hazırlanan “1930’lardan 1960’lara Sivas’ta Konut Tipolojisinin Değişimi ve Modern Apartmanlar” başlıklı makalede Sivas’ta bulunan 1930 ile 1960 arasında müstakil evlerden nasıl apartmanlara geçiş yapıldığı anlatılmaktadır. Yöntem olarak, Sivas ilinde bulunan tipoloji ve karşılaştırmadan oluşmaktadır. İlk olarak yapılan, geleneksel konuttan modern apartmanlara geçişte öncel deneyimleri ele almaktadır. İkinci aşamada, Sivas ölçeğinde ulus-devletin modernlik aktarıcı araçlarından olan Devlet Demiryolu Yerleşkesi ve Cer Atölyesi Lojmanları üzerinden örnekler verilerek anlatılmıştır. İlk olarak Sivas üzerinde kübik mimarlığın konutlara etkisi anlatılmıştır [14].

Sönmez (2015) tarafından hazırlanan “Tanzimat’a Giden yolda Bir Osmanlı Kenti: Sivas” başlıklı Sivas Şehri’ni idarî ve toplumsal yapısını inceleyen bu çalışma üç ana bölümden oluşturulmuştur. İlk bölümde Sivas ilinin yer aldığı konum, coğrafya ve yaşayış biçimi ele alınmıştır. Asıl bölümler “Yönetim” başlıklı ikinci ve “Şehir” başlıklı üçüncü bölümlerdir. Şehir ana başlıklı üçüncü bölüm iki kısımdan oluşturulmuştur. İlk bölümde şehrin fiziki olarak ana unsurlarını içeren toplumsal yapı, ikinci olarak üretim, işgücü, tüketim ve buna benzeyen konular ele alınarak Ekonomik Yapı alt başlığında incelenmiştir [2].

Karaçalık (2018) tarafından hazırlanan “Vakıf Eserlerindeki Koruma ve Onarım Problemlerinin Sivas İl Merkezinde Yer Alan Osmanlı Dönemi Camileri Üzerinden Değerlendirilmesi” başlıklı tezde Sivas ili hakkında genel bilgiler verilmiştir. Çalışmanın giriş kısmında vakıflar hakkında genel bilgiler verilerek ele alınan camilerin yakın çevresinde bulunan bazı konaklar (İnönü, Kangal ağası ve Terzioğlu Konağı) incelenmiştir. Daha sonrasında camilerin Osmanlı devletindeki ortaya çıkış serüveni anlatılmıştır. Çalışmanın yöntemi olarak rölöve yöntemi

kullanılarak Őematik çizilmiŐ, mekân kurgusu, yapım teknikleri ve malzeme özellikleri, yapının çatısı, iç kısmın tavan özellikleri, bozulmaları yerinde gözlenerek öneriler geliştirilmiŐtir. 26 adet cami seçilmiş ve bunlar hakkında konumu, tarihsel gelişimi, mimari kurgusu, yapım teknikleri ve malzeme özellikleri, üst örtüsü ve tavan kaplaması, kitabe ve kalemşi çalışmaları, bozulmaları, geçirmiş olduğu onarımları açısından değerlendirilmiştir. Cami mimarisini belirleyici mekân çözümleneleri yapılmış; bozulmaları nitel bakımdan yorumlanmış bu camilerin koruma-onarım problemlerine yönelik çözümler önerileri getirmiŐtir [15].

BÖLÜM II

SİVAS İLİNİN GENEL VE TARİHİ BİLGİLERİ

2.1. COĞRAFI KONUM

Anadolu'nun orta kısmında, İç Anadolu Bölgesinin Yukarı Kızılırmak bölümündeki Sivas şehri 28,488 km² yüz ölçümüne sahiptir. Şehirden Kızılırmak, Yeşilirmak ve Fırat havzaları geçmektedir. Kuzeyde Tokat, Ordu, Giresun, Batıda Yozgat, Güneyde Kayseri, Malatya, Kahramanmaraş, Doğuda Erzincan ile komşudur. (Şekil 2.1-2.2)

Şekil 2.1: Sivas İli Haritası [16].

Şekil 2.2: Sivas ili Haritası [17].

2.2. İKLİM VE BİTKİ ÖRTÜSÜ

Sivas ili, çevre illere göre rakımı daha yüksek olmasından ve kuzey rüzgarlarını aldığından yıl içinde değişken sıcaklıklara sahiptir ve çevre illere göre farklı bir mikro iklimi vardır. Sivasın bölgelerinde küçük farklılıklar bulunsa dahi sert karasal iklime sahiptir. Kışlar soğuk, sert ve yoğun kar yağışı olduğu ilde; yazları kısa, kurak ve sıcak geçmektedir. Gece gündüz sıcaklık farkı fazla olan bu şehirde en yüksek sıcaklık 40°C, en düşük sıcaklık -34,7°C'dir. Yıllık ortalama yağış ise 360 mm'dir. Kentin bitki örtüsü bozkiyirdir. Fakat şehrin farklı bölgelerine gidildikçe farklılaştığı görülmüştür [15].

SIVAS	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
Uzun Yıllar İçinde Gerçekleşen Ortalama Değerler (1950 - 2014)												
Ortalama Sıcaklık (°C)	-3.2	-2.1	2.9	9.1	13.5	17.1	20.2	20.1	16.1	10.7	4.6	-0.6
Ortalama En Yüksek Sıcaklık (°C)	1.0	2.5	8.1	15.3	20.0	24.0	27.9	28.5	24.6	18.4	10.6	3.6
Ortalama En Düşük Sıcaklık (°C)	-7.0	-6.3	-1.8	3.5	7.2	9.9	12.0	11.9	8.3	4.3	-0.2	-4.2
Ortalama Güneşlenme Süresi (saat)	2.3	3.3	4.5	6.2	8.1	10.5	12.1	11.4	9.4	6.3	4.1	2.3
Ortalama Yağışlı Gün Sayısı	13.0	12.4	13.6	14.0	14.4	8.7	2.6	2.1	4.4	7.9	9.5	12.1
Aylık Toplam Yağış Miktarı Ortalaması (kg/m ²)	41.9	40.3	45.9	59.4	60.4	34.8	8.6	5.9	17.1	32.8	41.4	44.6
Uzun Yıllar İçinde Gerçekleşen En Yüksek ve En Düşük Değerler (1950 - 2014)												
En Yüksek Sıcaklık (°C)	14.6	18.1	25.2	29.0	32.0	35.5	40.0	39.4	35.7	30.5	22.8	19.4
En Düşük Sıcaklık (°C)	-34.6	-34.4	-27.6	-10.9	-4.2	-0.3	3.4	3.2	-3.8	-8.1	-24.4	-27.0
En yüksek ve en düşük sıcaklıkların gerçekleşme tarihini görmek için fare imlecini değerlerin üstüne getiriniz.												
Günlük Toplam En Yüksek Yağış Miktarı	02.05.1991	55.0 kg/m ²	Günlük En Hızlı Rüzgar	05.01.1966	122.8 km/sa	En Yüksek Kar	02.02.1950	110.0 cm				

Şekil 2.3: İklim ve Sıcaklık Tablosu [18].

2.3. SIVAS İLİ TARİHİ

Sivas Şehri adının kaynağı hakkında farklı bilgiler yer almaktadır. Bunlardan en yaygın olanı Pontus Kralı Polemon'un karısı Pythodoris tarafından verilmiş olduğudur. Pythodoris, Roma Kralı Augustus'a sadakat ve bağlılığının göstergesi olarak şehre Sebastia adını vermiştir. Kayıtlara göre Sebast kelimesi Yunanca'da Oğüst Şehri anlamına gelmektedir. Sivas isminin Sebast kelimesinden türetildiği düşünülmektedir. Kervan yollarının kesişme noktalarından biri olarak kabul edilen Sivas'ın tarihinin neolitik döneme kadar uzandığı öngörülmektedir. Uzun zamandır Sivas'ta yapılan çalışmalar ve bulgular bu savları güçlendirmektedir. Yapılan arkeolojik kazılarda en alt kısımlarda Hititlerden bulgulara rastlanmıştır, üst katmanlarda frig medeniyetinin izleri görülmektedir. Uzun bir süre Roma imparatorluğu egemenliğinde olan kent, İpek yolu üzerinde olması sebebiyle farklı dönemlerde,

birçok devlet için ticari ve kültürel açıdan çok önemli olmuştur [2]. Şehir Türklerin Anadolu'ya girişiyle birlikte bölgede 1075'te kurulan Danişment Beyliği'ne merkez olmuştur. Bu dönemde inşa edilen, Sivas'taki en erken tarihli Türk yapısı olan Ulucami ile kent meydanı oluşmaya başlamıştır. Anadolu uzun seneler boyunca çalkantılı yaşantısı ve sürekli hakimiyet değiştirin kent 1174 yılında Selçuklu Devleti'ne katılmıştır. Sonrasında Moğol istilasına karşı roma devrine ait surlar yeniden onarılmıştır. Selçuklu dönemine ait olan ve bugün ayakta kalan Gökmedrese, Şifahıye medresesi, Çifte minareli medrese ve Buruciye medresesi gibi Klasik Selçuklu Mimarisine ait önemli örnekleri inşa edilmiştir [2].

Selçuklu devletinden sonra farklı toplumlara ev sahipliği yapan il 1400 yılında Timur'un istilasını ile yerle bir edilmiştir. 1408 yılında yeniden Osmanlı devleti himayesine giren şehir Yozgat, Çorum, Tokat illeri ile Malatya ve Kayseri illerinin bir kısmını Sivas'a bağlanarak şehir eyalet merkezi haline getirilmiştir. Kent döneminde merkez olma özelliğini sürdürse de eski ticari ve kültürel canlılığını kaybetmeye başlamıştır. Sivas iline bakılında Sivas'ın kent meydanı dediğimiz kısmında hala Osmanlı ve Selçuklu yapıları dikkat çekmektedir [9], (Şekil 2.4).

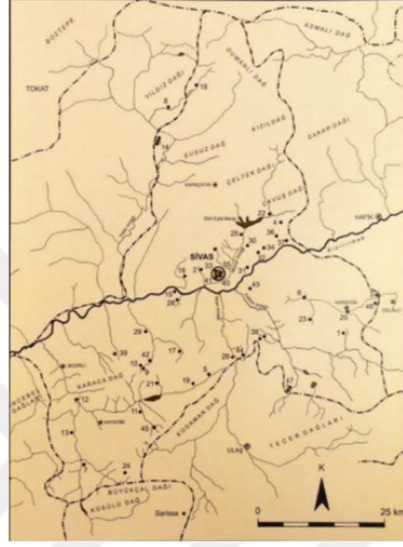

Şekil 2.4: Sivas Kent Meydanı [19].

2.4. SIVAS İLİ KENTSEL İLERLEME

Sivas kentinde bulunan ilk izlerinden itibaren yapılan çalışmalar kısa süreli ve yüzeysel olmuştur. Şehrin merkezine bağlı 47 arkeolojik sit bulunmaktadır. Bunlardan Topraktepe olarak bilinen Sivas Kalesi ve Pulur Höyüğü kent merkezinde bulunmaktadır. Ancak bu alanlarda detaylı kazı çalışmaları yapılmadığından geçmişe dair yeterli bilgi edinilememektedir.

No	İsim	No	İsim
1	Ağıkaya(Pağaç) Höyüğü	25	Kolluca Höyüğü
2	Ahmet Ağa Çiftliği Höyüğü	26	Kovalı Höyüğü
3	Akpınar Höyüğü	27	Köroğlu
4	Beyınarı Höyüğü	28	Küçük Kuşoturağı
5	Büyük Höyük	29	Küllük Höyük
6	Cıbonun Tümülüsü	30	Kültepesi Höyüğü
7	Çongar Kalesi	31	Maltepe Höyük
8	Değirmenaltı-Alaşehir	32	Maltepe Tümülüsü
9	Büyük Eğrek	33	Minarekavası
10	Küçük Eğrek Höyüğü	34	Paşapınarı Höyüğü
11	Esüğün Höyüğü	35	Pulur Höyüğü
12	Gözmen	36	Seyfeli Höyüğü
13	Hanlı Höyüğü	37	Seyfesi Höyüğü
14	Hantepesi	38	Seyfik Tümülüsü-Kaleboyunu
15	Höllüktepe	39	Sırt Mevkii
16	Huykesen Höyüğü	40	Sivas Kalesi(Topraktepe)
17	İviktepe Höyüğü	41	Sur Kalıntısı
18	Kale tepe	42	Tatlıcak Höyüğü
19	Karagömlük Höyüğü	43	Tatlısı
20	Karayün Höyüğü	44	Tuzlahan Höyüğü
21	Kavlak	45	Yamacın Büyüktepe
22	Kayabaşı	46	Ziyaretuyu
23	Kayaönü Höyüğü	47	Ziyarettepe Yasstepe
24	Kepez		

Şekil 2.5: Sivas Sit Alanı Yeri

Şu anda Kale içinde yapılan yeni binalar ile arkolojik alan tamamen kapanmıştır. Kentin en önemli yerleşim alanlarından ve yapılarından biri olan Topraktepe olarak bilinen Sivas Kalesi'dir. Burada yerleşim alanı etrafına kurulmuştur (Şekil 2.6, 2.7).

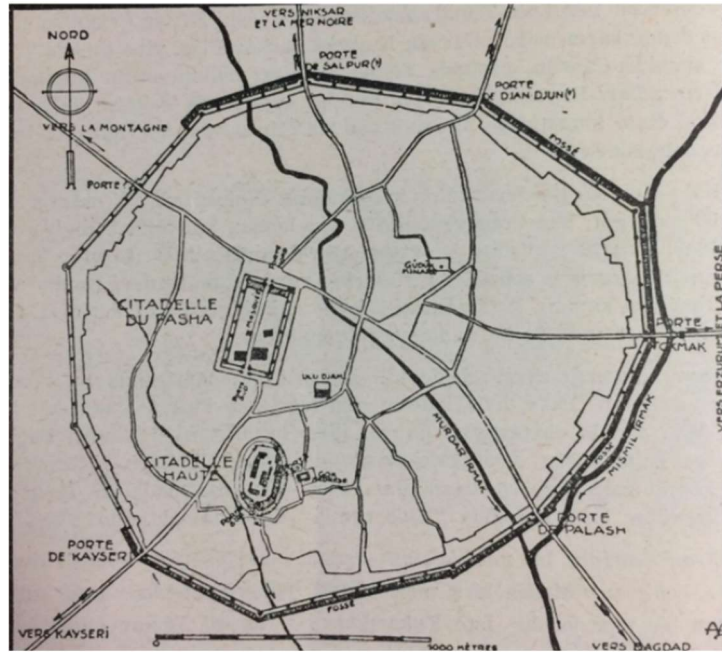

Şekil 2.6: Sivas Merkez Görüntüsü

Şekil 2.7: Sivas Eski Görüntü [18].

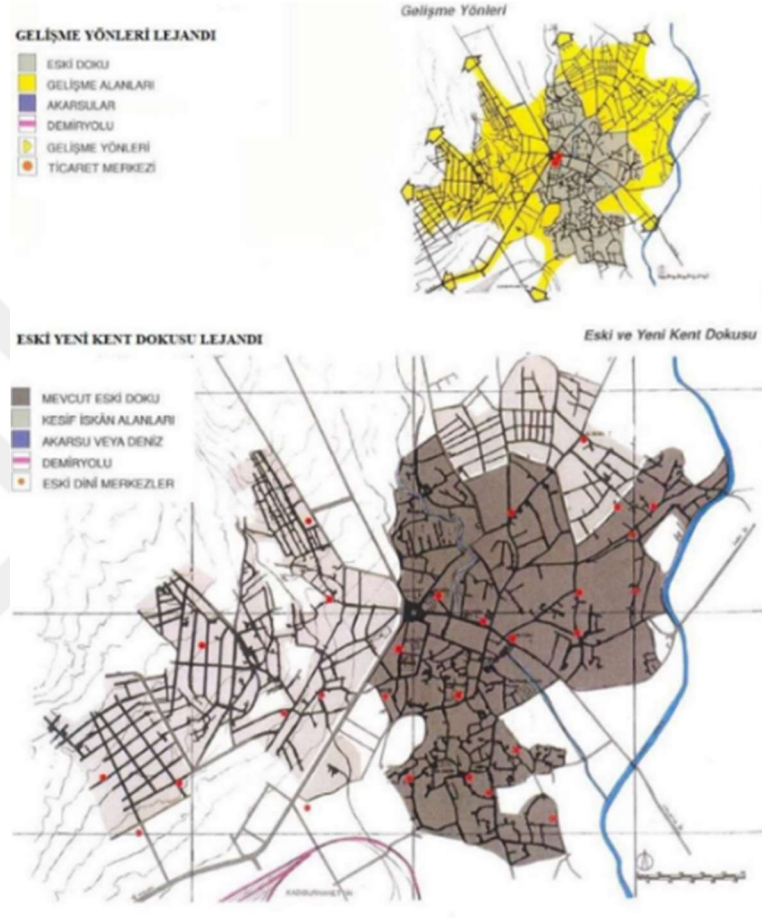
Sivas konum ve ticaret bakımından güçlü bir şehir olduğu için her zaman savunma üzerine kurulu bir yapıya sahiptir. Sivas şehrinin kuruluşunda beşeri etkenlerin yanı sıra doğal etmenler de etkili olmuştur. Kent Kızılırmak'ın akışı doğrultusuna paralel bir şekilde yerleşim göstermiştir. Zor iklim koşullarına sahip şehrin yapılaşma biçimini Mısmılırmak, Murdar Irmak ve Pünzürük dereleri, sıcaklık, bitki örtüsü ve toprak özellikleri şekillendirmiştir.

Şekil 2.8: Sivas İli Gabriel Haritası [18].

Danışmentliler'den sonra girdiği Selçuklu hakimiyeti sırasında şehir en parlak dönemini yaşamıştır. Mevcut surların onarımının yansısı, dönemin ihtişamını günümüze taşıyan, güçlü anıtsal yapılar Selçuklu Dönemi'nde inşa edilmiştir.

Bir Selçuklu şehri olarak bilinen kentte, bu döneme ait, üçü tarihi kent meydanında olmak üzere dört adet medrese günümüzde hala ayakta.

Şekil 2.9: Sivas İli Gelişim Haritası [18].

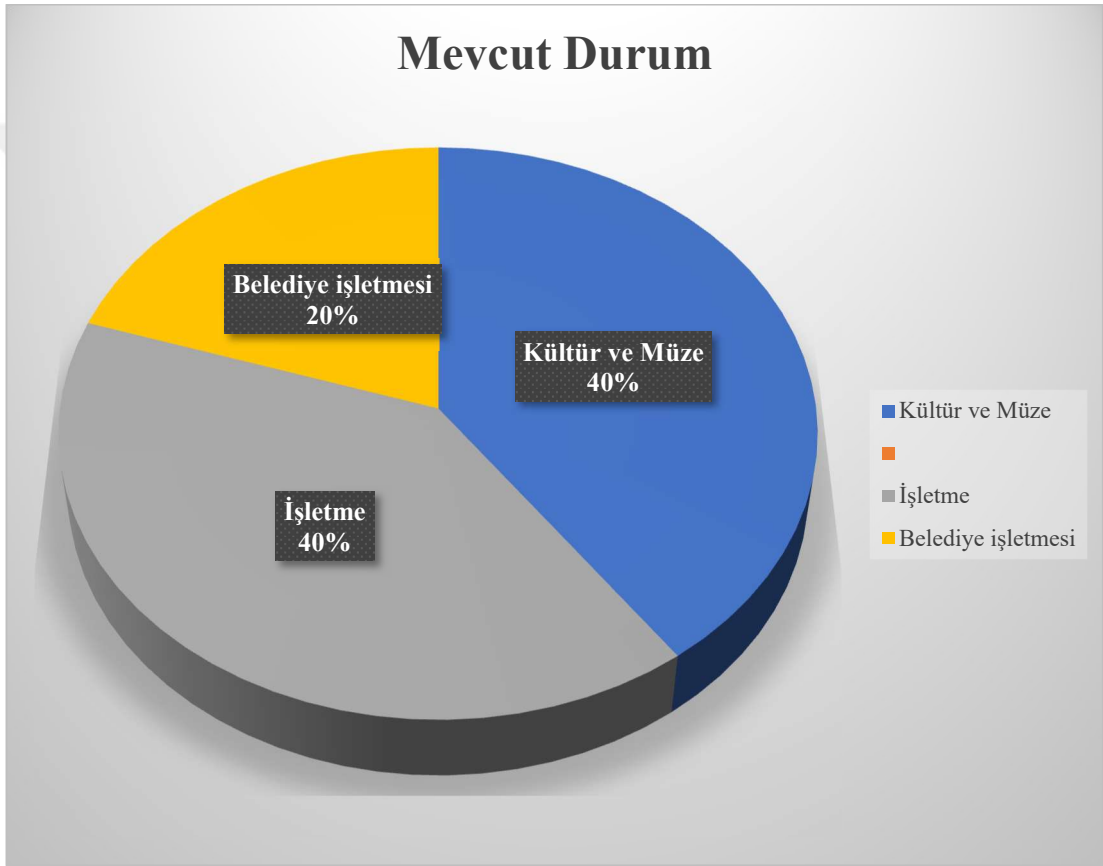
Kentin 1998 yılında gelişim yönlerini aktaran bir plan hazırlayan Aru, kentin ışınsal bir sistemde geliştiğini, yeni gelişmelerin ise kentin bütün yönlerinde kuvvetli olarak ilerlediğini batıda ise diğer yönlere göre daha ağır bastığını belirtmiştir.

2.5. SİVAS KONAKLARI

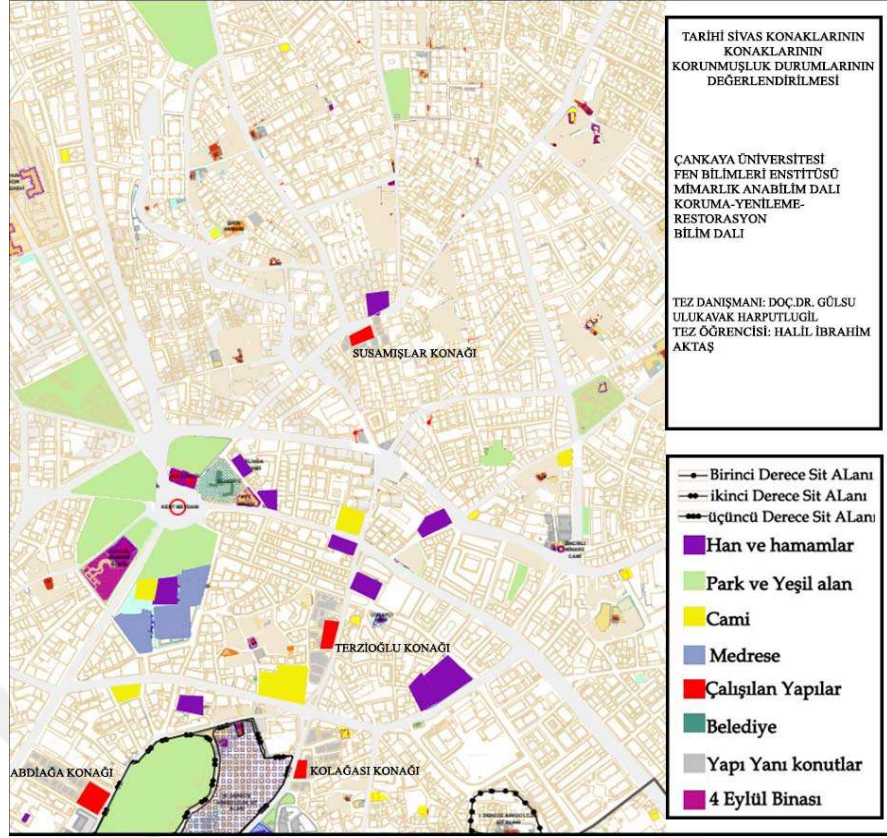
Çalışmanın amacı, Sivas'ta bulunan 5 konağın tarihsel gelişimi ve restorasyon süreçlerine bakarak işlev değişikliği ve değişimi yapılan yerleri tespit etmektedir. Yapıların önceki rölöve çalışmaları, konaklarda daha önce yaşamış insanlar ve şu anda işleten insanlar bulunarak son duruma gelen kadar ki süreç değerlendirilmiştir.

Yapıların araştırmaları yapılırken etnografik yöntem kullanılmıştır. Yapıların ilk olarak yerleri tespit edilmiştir. Yerleri tespit edilen konakların fotoğraflama işlemleri yapılmıştır. Seçilen konaklar hakkında internet ve kütüphane üzerinden yazılı belgeler bulunmuştur. Sonrasında Sivas belediyesi ve Sivas Koruma Kurulu'ndan konaklar üzerinde yapılan röleve, restitüsyon ve restorasyon çalışmaları incelenmiştir. Bu bilgiler doğrultusunda incelemeler yapılmıştır. Sonrasında konakların geçmiş tarihlerde ikamet etmiş insanlar ile görüşmeler ve röportajlar yapılmıştır.

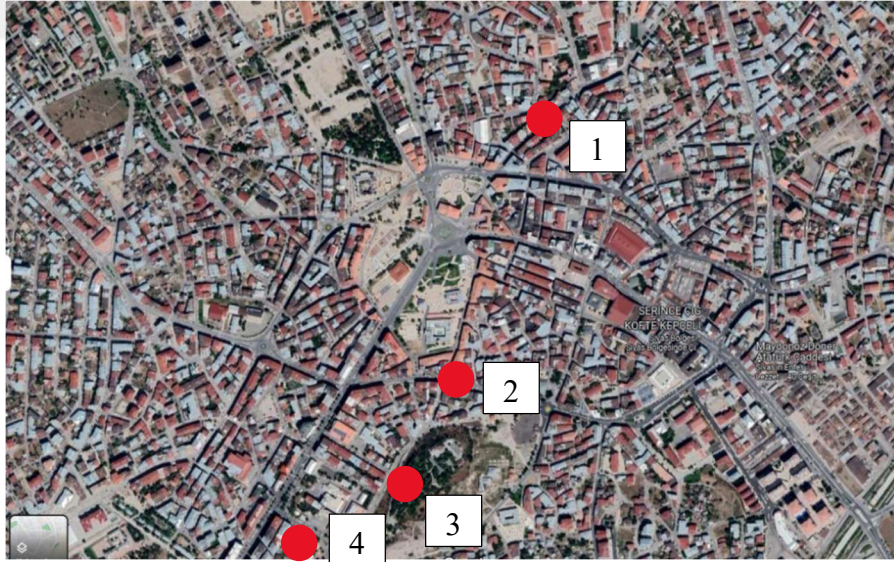
Tablo 2.1: Analiz Tablosu

Bu alışmalar sonucunda konakların plan tipolojilerinde geçirdikleri süreçler, değişmeler, yenilenmeler ve eklentiler tespit edilmiştir.

Şekil 2.10: Sivas İli Çevresel Analiz [16].

Şekil 2.11: Sivas Konakları Konumları

1. Susamışlar Konağı
2. Terzioğlu Konağı
3. Kolağası Konağı
4. Abdiğa Konağı
5. Mühürzade Konağı

Ele alınan konakların ilgili yazılı kaynaklar, kamu kurumlarından yapılan araştırmalar sonrasında Sivas'ta bu konaklar yerinde incelenmesi ve sonrasında burada önceki kullanıcılar ile burada hali hazırda hizmet sunan insanlar ile anket çalışması yapılmıştır. Konakların incelenmesi yapılırken konağın mevcut hali hakkında katalog oluşturulmuştur.

Tablo 2.2: Tablo Düzeninde Bilgilendirme

Adı	-----							
Adresi	-----							
Dönemi	-----							
Tescil Durumu	Tescilli	Tescil Tarihi	-----	Tescil No	-----			
Yapısal Bilgi								
Kat Sayısı	Plan Tipi		Yapım Tekniğı		Yapı Malzemesi			
-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----		
Ana giriş Kapısı	Pencereler	Pencereler		Çıkma Taşıyıcılar	Silmeler	Saçaklar	Çatı Tipi	Balkon Özelliğı
-----	-----	Zemin Kat	-----	-----	-----	-----	-----	-----
---	-----	1. kat	-----					
		-----	-----					
İç Mekan Elemanları		Bahçe Elemanları						
Zemin	-----	-----						
Tavan	-----	-----						
Zemin	-----	Süslemeler						
1. kat	Zemini; Ahşap Kaplıdır							
-----	-----							
-----	-----	Fotoğraf	Fotoğraf		Fotoğraf			
-----	-----							
Orijinal Kullanım	Bugünkü Kullanım	Önerilen Kullanım		Restas				
Konut	Ticari Alan	Konut						
-----	-----	-----						
-----	-----	-----						

2.5.1. İncelenecek Olan Konaklar Hakkında Genel Bilgiler

Tablo 2.3: Sivas Konakları Yerleşim karşılaştırma çizelgesi

Konut	Konumu	Yerleşim		Giriş			Cephe	
		Ayrık Nizam	Bitişik Nizam	Bahçe	Sokak	Avlu	Sokağa Cepheli	Bahçe Cepheli
Abdiağa Konağı			●		●		●	
Mühürzade Konağı		●			●		●	●
Terzioğlu Konağı		●		●	●		●	
Susamışlar Konağı		●		●			●	●
Kolağası Konağı			●		●			●

Konaklarda evler genellikle ayrıık nizam yerleştiği fakat bitişik nizam olarak da konumlandığı tespit edilmiştir. İncelenen konaklardan 2 tanesi bitişik nizam, 3 adeti ayrıık nizam olarak karşımıza çıkmaktadır. Konaklarda genellikle bahçeler içeriye alınmıştır. Fakat avlu veya sokaktan girilen örnekleri mevcuttur. Bazılarında giriş caddeden yapılır fakat bahçesi arka tarafta yer alır.

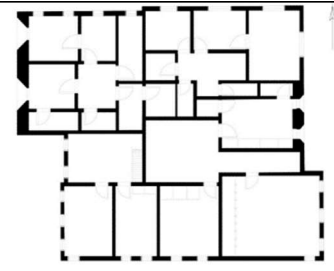
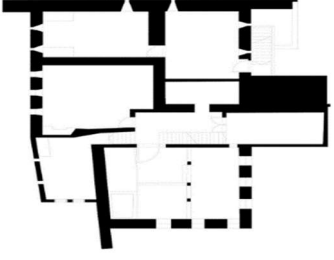
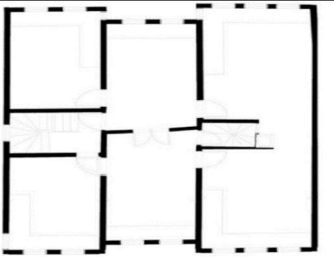
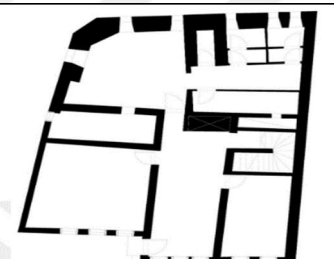
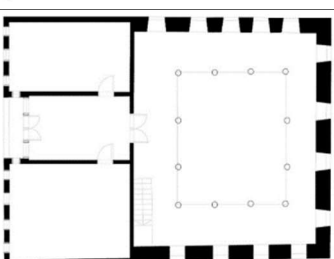
2.5.2. Plan Tipolojileri

Türk evleri genel olarak bir katlıdır. Ancak zaman içerisinde kat adedi fazlaşmıştır. Esas kat dediğimiz yer genellikle orta katta bulunmaktadır. Zemin katı depo, ahır, arabalık, samanlık olarak kullanılmaktadır. Sedat Hakkı Eldem kitabında

planı 3 ana ögeye ayırmıştır. Odalar, sofalar ve geçitler olarak bölmüştür. Plan tiplerini ise Sofasız, Dış Sofalı, İç Sofalı ve orta sofalı olarak ayırt etmiştir. 1. Sofasız plan tipi; evin odaları yanana getirerek var olan plan tipidir. Odalar üst katta yer alıyorsa balkon eklenir. İklimin sıcak olduğu yerlerde daha çok benimsenmiştir. 2. Dış Sofalı Plan tipi; bu plan tipinde odalar birbirine bir sofa ile bağlanmıştır. Sofanın yalnız bir tarafa dizilmesiyle de meydana gelir. 3. İç sofalı plan tipi; sofanın iki yanı sıralı odalarla çevrilmiştir. Burada yan sofa, eyvan veya merdiven eklenerek ferahlatılmıştır. 4. Orta sofalı plan tipi; sofa evin merkezinde ve dört tarafı odalarla çevrilidir. Sofanın aydınlık olması için eyvanlar ile desteklenir [5]. Konakların genel plan tipleri incelendiğinde genelde zemin+1 veya bodrum+2 katlı olduğunu görülmüştür. Konakların çoğunda bodrum katında depo, odunluk ve kiler yer aldığı, zemin katların ise çoğunlukla servis ve günlük kullanım mekanları olarak kullandığı, üst katların ise yaşam alanı olduğu tespit edilmiştir. İncelenen konaklarda sofa mantığı etrafına yerleşen odalardan oluşmaktadır. En yaygın olarak kullanılan sofa tipi iç sofalı olandır. Geç dönemde ortaya çıkan saray çevresi ile kalburüstü ailelerin konaklarında kendini gösteren orta sofalı ya da iç sofalı plan tipidir. Bilget, Sivas Konaklarının plan tipini şekillendirirken temel mantığını; ‘‘Sivas evlerinde planlamaya etki eden en önemli faktörlerden birisi, günlük yaşantıda görülen haremlik ve selamlık birimleri altında toplanan hacimlerdir. Bu birimler evin çekirdek planını oluşturur. Haremlik selamlıkla beraber aynı evin içerisinde değilse avlu, iki birim arasında geçiş alanıdır.’’ sözlerini kullanmıştır [20].

Tablo 2.4: Sivas Konakları plan tipolojisi karşılaştırma çizelgesi

Maliki	Planı	İç sofalı	Dış Sofalı	Orta sofalı
Abdiğa Konağı				●
Mühürzade Konağı				●
Terzioğlu Konağı		●		
Kolağası Konağı				●
Susamışlar Konağı			●	

Bu tez kapsamında incelenen beş konak ile ilgili bilgiler ve incelemeler aşağıda yer almaktadır.

2.6. ABDİAĞA KONAĞI

Yapının Yeri: Yapı Kale ardı Mah. Uzunyol Sok., No:2 Sivas

Bugün ki İşlevi: Kültür Evi

İnşa Tarihi: 1870

Tescil Eden Kurum: GEEAYK

Sivas'ın Kale ardı Mahallesi Uzunyol Sokağı'nda bulunmaktadır ve Mütevellizade Abdi Ağa yaptırmış. Abdi Ağa; Emir Hattab ile başlayan Rahatoğulları'ndan hareketle Mütevellizade olarak devam eden bu aile Millî Mücadele'de tarihî bir görev almıştır. Aile arasında kendisine Abdi denilmiş ve nüfus kaydına ismi "Abdi", doğum tarihi ise H. 1326 olarak geçirilmiştir. H. 1321 yılında Sivas'ta kurulan Daru'r-Raha Vakfında görev yapmıştır. "Rahat evi, rahat edilecek ev" anlamında olup özel bir isim olarak kullanılmıştır. Aileye verilen "Mütevelli" ismi vakfiyesinde mütevellik görevinden ileri gelmektedir [13]. Mütevellizade Abdülvahhab Ağa'nın oğlu Mehmet Nuri Bey'in çocukları olan Hatice MUTLU ve Abdi BAŞARAN tarafından Sivas Belediyesi'ne bağışlanmıştır. Abdi Ağa Konağı Kuzey-Batı cephelidir (Şekil 2.12).

Şekil 2.12: Abdiğa Konağı Kuzey-Batı Cephesi

Mimari Özellikleri: Dikdörtgen plan şemasına sahip olan konak zemin ve birinci kat olmak üzere 2 katlıdır. Çatısı kırma çatı şeklindedir. Konutun zemin katı dış sofalı, birinci katı orta sofalı plan özelliği göstermektedir. Yapının içinde çeşme ve

kuyu bulunmaktadır. Yapı ada bahçesinin köşesinde bulunmaktadır [11]. Kendisine ait bahçesi bulunmaktadır. Doğu cephesi sokağa bakmaktadır (Şekil 2.13).

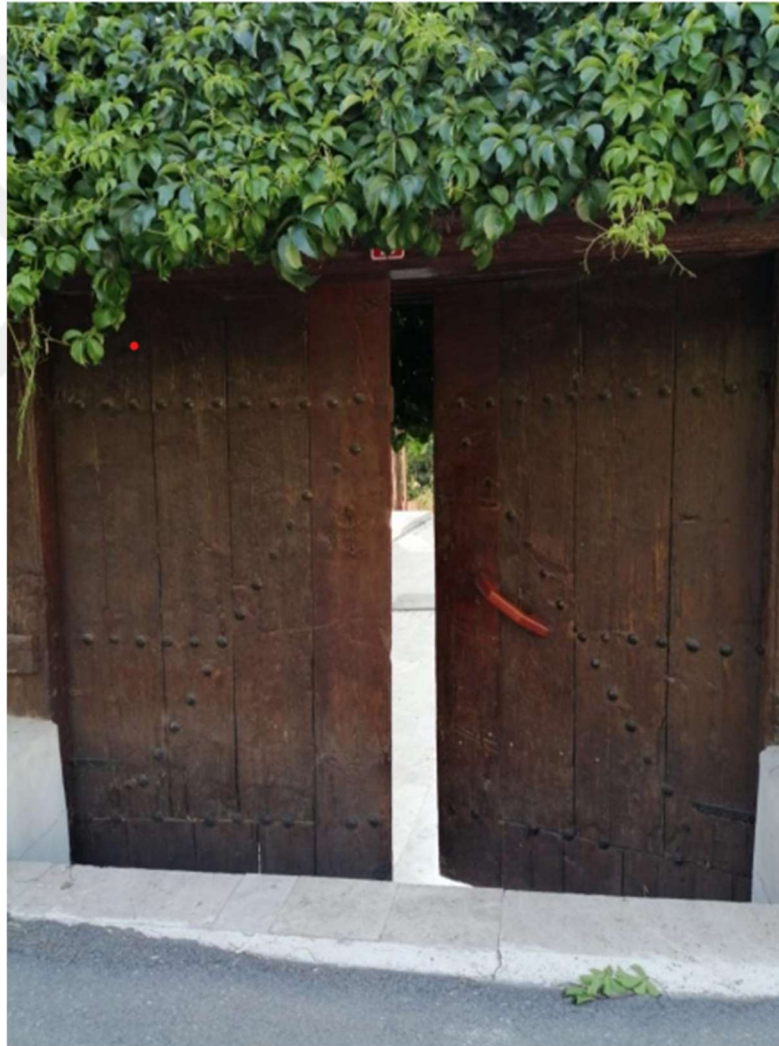
Şekil 2.13: Abdiaga Konağı Doğu Cephesi

Yapının kuzey cephesinde Geleneksel Türk Evi mimarisinin tipik özelliği olan uzun, ince beş adet pencere bulunmaktadır (Şekil 2.14). Bu pencerelerin doğusunda bir niş içerisinde yer alan iki girişi vardır. Kuzey cephenin birinci katının doğu tarafında bir çıkma yer alır. Çıkma da dikey dikdörtgen iki geniş pencere bulunmaktadır. Nişin doğusunda üst seviyede kare biçimli pencereler bulunmaktadır [5].

Şekil 2.14: Abdiaga Konağı Kuzey Cephesi

Yapının doğu cephesi tarafında zemin kat bölümünün güneyinde kare ve dikdörtgen biçimli beş pencere bulunmaktadır. Birinci kat cephede dikdörtgen bir pencere bulunmaktadır. Cephenin diğer tarafında iç penceresi olan bir çıkma bulunmaktadır. Çıkmanın kuzey ve güney yüzlerinde dikdörtgen biçimli birer pencere bulunmaktadır. Konağın güney kısmında zemin katında güney cephesinin doğusunda yaklaşık kare olacak şekilde büyük pencere vardır. Bu pencerenin batısında zemin katından mahzene inilen kapı bulunmaktadır. Birinci katta dikdörtgen biçimli dört pencere bulunmaktadır. Yapının ana cephesi yani batı cephesine gelecek olursak ahşap giriş kapısı bulunmaktadır (Şekil 2.15).

Şekil 2.15: Abdiğa Konağı Batı cephesinde ahşap giriş kapısı

Birinci katta batı cephesinin güneyinde dikey dikdörtgen üç pencere bulunan ahşap payandalı bir çıkma bulunmaktadır. Cephenin kuzeyinde dikey dikdörtgen

formlu iki pencere bulunmaktadır. Cephenin bir kısmında ahşap direklerle destelenmiş bir çıkma bulunmaktadır. Çıkma dikdörtgen şekilli pencereler vardır. Yapının batı duvarındaki eski ahşap kapı ile kat sofasına girilmektedir. Bu kapının yanında dikey dikdörtgen biçimli iki pencere bulunmaktadır [12], (Şekil 2.16).

Şekil 2.16: Abdiağa Konağı Çıkma dikdörtgen şekilli pencereler

Zemin kat sofasının güneyinde birinci kata çıkılan merdivenin (Şekil 2.17) altındaki ahşap kapı oturma odasına girilmektedir [15], (Şekil 2.18). Burada motifli kapı bulunmaktadır Mahzen odasına güney kısmından giriş yapılmak ve burada kare biçimli pencere bulunmaktadır. Odada ters tavan bulunmaktadır ve zemini kesme taş ile kaplıdır. Zemin kat eski hali oturma odası olan yer şu anda mutfak olarak kullanılmaktadır. Ve içerisine dolap eklenmiştir. Zemin katın kuzey duvarındaki ahşap korkuluklu merdiven ile üst kata ulaşılmaktadır. Birinci katın güney kısmından sofaya giriş yapılmaktadır (Şekil 2.19, 2.20). Sofaya girdikten sonra sağ ve sol kol üzerinde yatak odası ve oturma odası bulunur. Sofanın zemini ahşaptır, tavanı ise kare kasetleme olarak düz tavan şeklindedir (Şekil 2.21, 2.22). Sofadan giriş yapılan mutfağın kapısı kafes ahşap kapıdır. Mutfakta ocak bulunmaktadır ve iki tarafında pencere bulunmaktadır. Yatak odalarının genel yapısına bakıldığında ahşap kapı ve zemini ahşap, tavanı düz tavadır. Birinci kat genel olarak pençeleri simetrik olarak

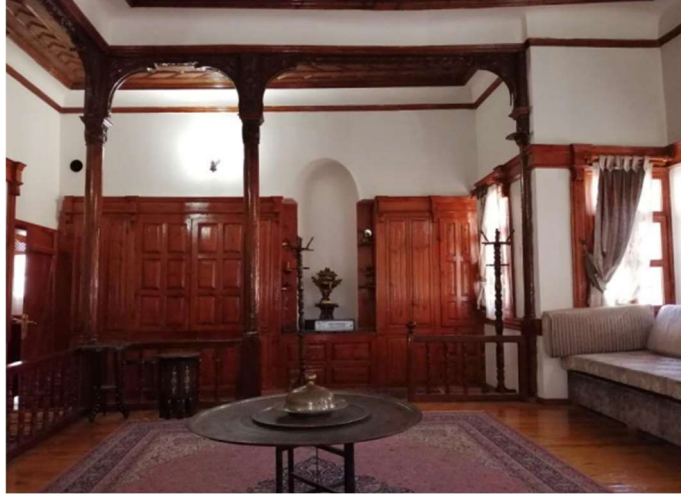
yerleştirilmiştir. Yapı moloz taş üzerine karkas arası kerpiç dolgudur ve çamur sıvalıdır. Genel yapısı ile itibariyle ahşap malzeme ağırlıktır [3].

Şekil 2.17: Abdiğa Konağı Birinci kata çıkılan merdiven

Şekil 2.18: Abdiğa Konağı Oturma odasının ahşap kapısı

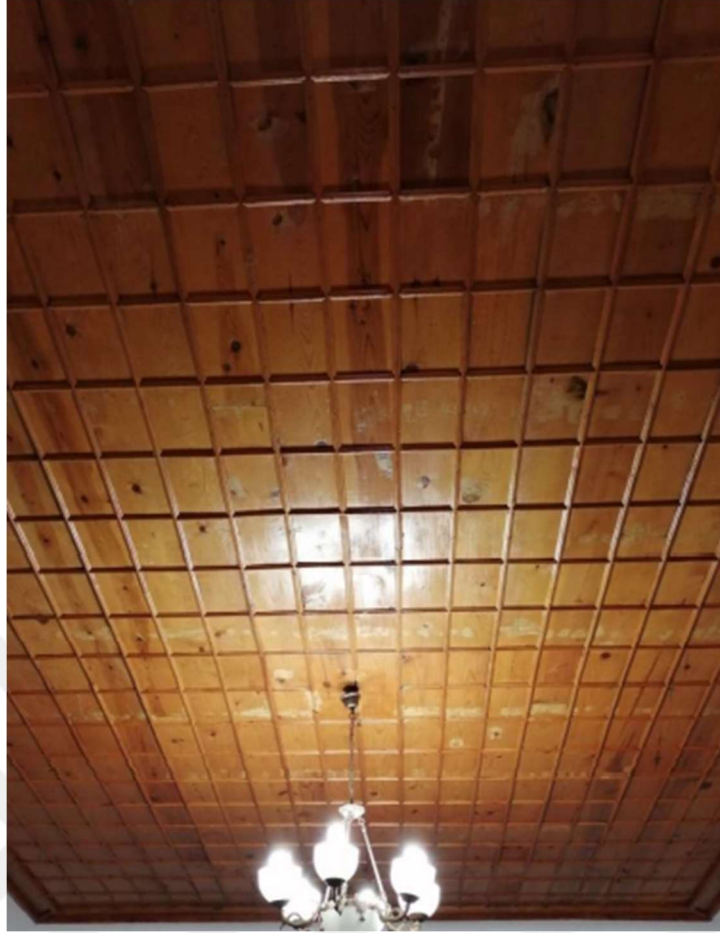
Şekil 2.19: Abdiaga Konaği Sofa

Şekil 2.20: Abdiaga Konaği Sofa

Şekil 2.21: Abdiaga Konaği Sofanın tavanı

Şekil 2.22: Abdiğa Konağı Sofanın tavanı

Yapının Adı		Abdiğa Konağı							
Adresi		Kaleardı Mah. Uzunyol Sok. No:2 Sivas							
Dönemi		Kitabesiz, 19.yv Başları							
Tescil Durumu		Tescilli	Tescil Tarihi	14.07.1978	Tescil No	1265			
Yapısal Bilgiler									
Kat Sayısı		Plan Tipi		Yapım Tekniği		Yapı Malzemesi			
Zemin+1	Zemin	Dış Sofalı	Zemin	Yığına Taş	Zemin	Kesme Taş			
Kat 1	1. Kat	Plan Tipi	1. Kat	Ahşap Karkas	1. kat	ahşap, Kerpiç			
CEPHE DÜZENİ									
Ana Giriş Kapısı	pencereler	pencereler		Çıkma Taşıyıcılar		Silmeler	Saçaklar	Çatı Tipi	Balkon Özelliği
Tek Kanatlı, Penceresiz Ahşap	Ahşap Söveli	1. Kat Kuzeyi	Tek Çıkma	Taşıyıcısız		Ahşap Silme	Ahşap Saçak	Kırma Çatı	Yok
		1. Kat Güneyi	Tek Çıkma	Payandalı					
		1. Kat Batı	Tek Çıkma	Payandalı					
İç Mekan Elemanları			Bahçe Elemanları						
Zemin	Düz Tavan, Ters Tavan	Avlu Kapısı							
1. Kat	Düz Tavan, Ters Tavan, Tekne Tavan	Çeşme							
		Kuyu							
Zemin	zemin; Parke, Ahşap, Fayans ve Kesme Taştır								
Süsleme									
1. Kat	Zemini; Ahşap Kaplıdır	Vazodan Çıkan Çiçek ve Yaprak, Kıvrım Dal, Yaprak, Eskenar Dörtgen, "s"ler, Kare ve Üçgen							
	Ocak								
	Merdiven								
	Mumluk								
	Yüklük								
	Şerbetlik								
	Sedir								
	Suluk								
	Direk								
Orjinal Kullanımı		bugün ki Kullanımı	Önerilen Kullanımı						
Konut		Ticari Alan	Konut						
Orjinal Alan		Restore Edilmiş yerler							
Dış Kapı		Şeki							
Mutfak		Lambalık							
Sofa		Merdiven							

Şekil 2.23: Abdiğa Konağı Katalog

Abdi Ağa Konağı gibi diğer konaklarında kerpiç ve ahşap inşa malzemelerinin sürekli onarıma ihtiyaç duyması, kullanıcıların kendi imkânlarıyla tadilat yapmasına sebep olmuştur. Burada payandalı çıkma yapıdadır. Payandalı çıkmalarda iki ya da daha fazla payanda bulunarak çıkmayı destekler. Bu yapıda doğu cephesinde payandalar çok çıkıntılı yapılmamıştır. 1930 yılında Aslan Mimarlık şirketinin ilk röleve çalışmasında konutun arka tarafında kümes eklentisi olduğunu ve giriş merdivenlerinin değiştirildiği tespit edilmiştir. İçeri alanda yer alan dolap nişinin değiştirildiği buranın kapatıldığını görmekteyiz. Değişim yapılan alanlar özgün plan ile çizildiğini daha sonrasında eklenmiştir. Pencereerde yapılan değişiklikler yapılmıştır. Sol üstte yer alan odanı birleşimi yapılmıştır. İlk yapılan röleve öncesinde özgün plana uyulacak şekilde düzeltmeler yapılmıştır.

1985 yılında yapılan röleve ve restorasyon çalışmasında sonra oturan kiracının kendi imkanları ve izin almadan tuvalet banyo eklediğini görmekteyiz. Yapılan anketlerden de bunu tescillemektedir. Kiracı öncesinde köşkün yıkılıp yıkılmadığı bilinmemektedir fakat yine anket bilgilerine göre 1975-1982 yılları arasında yıkıldığını çıkabiliriz. Köşkün bu kısmının sonradan restorasyon süreci ile yeniden eklendiğini görmekteyiz. Dolap ve nişlerin bu restorasyon sürecinde tamamen kaldırıldığı ve işlevsiz olarak kaldığını belirtilmiştir. Üst katta çoğu kısmında meydana gelen çökmeler ve ahşap bozulmalar yüzünden çökme tehlikesine geldiğini anlamaktayız.

Son aşamada yapılan 2014 yılındaki son restorasyon çalışmasında kiremitler yeniden işlevlendirilmiştir. Kiremitlik denilen hol kısımları eskiden olduğu gibi sekizgen tuğla ile kaplanmıştır. Doğu alt cephede kapatılan iki pencere yeniden kullanıma açılmıştır. Cephedeki ahşap silmeler onarılmıştır, bozulan yerler ise yeniden yapılmıştır. Tipik odalardaki ahşap korkuluk ve kemerli geçitler eski haline getirilmiştir. İçeride köşk denilen kısmı yeniden onarılmıştır. Mutfak dolapları yeniden eski haline uygun yapılmıştır. Sofa kısmı yeniden yapılandırılmıştır. Ahşap merdivenler yeniden işlevlendirilmiştir. İç mekanı tüm detaylar yeniden işlevlendirilmiştir. İçeride orijinal haline çevrilmek için restorasyon çalışmaları yapılmıştır. Sonrasında kullanıma uygun olacak müdür odası, sınıflar ve daha farklı işlevler odalar eklenmiştir.

Konağın etrafına genel itibariyle bakıldığında Sivas Belediyesi'nin ilgisinin azalması ve kentin hızlı bir şekilde konak etrafında büyümesi apartmanlaşmaya yol açmıştır.

Bu apartmanlaşma içinde geleneksel konut yapısı unutulmaya yüz tutmuştur. Devam eden rant olayları ve parsellerin birleştirilmesi ile elde edilen yüksek katlı binalar geleneksel konutları tehdit etmektedir. Abdi Ağa Konağı gibi konakların yüzeyinde duvarı olmaması nedeniyle canlıların zarar vermesi ve önceki durumda harabe olması nedeniyle insanları tedirgin etmektedir. (Şekil 2.25). Mekânların işlev değiştirilmesi ile özgün planları, cephe özellikleri, yeni kullanıcı ihtiyaçlarına göre düzenlenerek bozulmasına neden olmuştur (Şekil 2.26).

Şekil 2.25: Abdi Ağa Konağı eski hali (Sivas Koruma Kurulu)

Şekil 2.26: Abdi Ağa Konağı Kümes eklentisi (Sivas Koruma Kurulu)

Abdi Ağa Konağı gibi diğer konaklarında kerpiç ve ahşap inşa malzemelerinden yapılmış olması sürekli onarıma ihtiyaç duymasına ve burada yaşayan insanların veya kullanan kullanıcıların kendi imkânlarıyla tadilat yapmasına sebep olmuştur.

Çünkü yıllar içerisinde dış etken, zaman ve böcek vs. gibi etkenlerden dolayı tahribata uğrayabilmektedir (Şekil 2.27, 2.28).

Şekil 2.27: Abdiğa Konağı Zemin kaplama bozulması (Sivas Koruma Kurulu)

Şekil 2.28: Abdiğa Konağı Yağlı boya bozulmaları (Sivas Koruma Kurulu)

Yukarıda belirttiği gibi konağın iç kısmındaki kullanıcının ihtiyaçları doğrultusunda ocaklar ve nişler; dış kısmında ise bazı kümes benzeri eklentiler eklenmiştir. Sivas Koruma Kurulu'ndan edilen belgeler doğrultusunda önceki

restorasyondan önceki değişmeleri, bozulmaları ve sıkıntılarını tespit edebilmekteyiz [10].

Belediye denetlemesi bulunmadığı için herhangi bir çalışma uygulanmamıştır. Belediyenin işletmeleri vermeleri ve burada ocak vs. işlerinde kullanılması ahşap binada içeride fazla nem ve ısı yayılımına yol açmaktadır. Bundan dolayı ahşapta bozulmalar görülmektedir. İçeri kısımlarda tadilatlar yapılsa bile eskisi gibi olmayacağını ve kullanımının yanlış olduğunu çıkarabiliyoruz. Ahşap sütun, kiriş, duvar ve merdivenlerde bozulmalar gözle görülür şekildedir. İlk restorasyon 1930 yılında gerçekleşmiştir. Restorasyon sürecinden önce haremlik kısmı yıkılmıştır. Burada yapılırken ilk restore işleminde uygun olmayacak şekilde eklentiler yapılmıştır. Detaylı bilgi bulunmaktadır.

Restorasyon süreci 1949 yılında kuzey cephe üst katında pencereler önceki formuna uygun olarak değiştirtilmiş ve öncesinde kaldırılan köşk kısmı yeniden eklenmiştir. Bozulan ahşap pencereler değiştirilmiş, çatısı oluklu kiremitle kaplanmış ve yıkılan saçaklar yenilenmiştir. İçeride kiriş üzerinde ve tavana işlenmiş olan kabartma çiçek motifleri yeşil ve beyaza boyanmıştır. Bu yüzden güzelliğini büyük ölçüde kaybetmiştir. İç kısmında harabe olarak kaldığı için genel olarak kullanım amacından sapmıştır [3]. Bu restore çalışmasından sonra 1978 yılında tarihi konak olarak tescil edilmiştir. Restorasyon sürecinde tavandaki süslemeler restore edilmiştir. İçerideki bilumum her detay yeniden işlevlendirilmiştir. 1978 yılına kadar harabe kalan yapı sonrasında Sivas belediyesine bağışlanmıştır. Şu anda yapı Kültür evi olarak kullanılmaktadır [10].

2.6.2. Abdiğa Konağı Anket Değerlendirilmesi

Yapılan anket çalışmasında önceden burada yaşayan veya daha önceki sahipleri ile görüşmeler yapılmıştır. Burada yaşayanlar insanların o dönemde yaşayan insanların kaç yıl ikamet ettiğini, o dönemde yapılan farklılıkları, ya da o dönemde yaşayan insanların konak içinde yapılan değişikler, avantajları, dezavantajları sorulmuştur.

Süreçte insanların ev içinde yaşadıkları olaylar döngüsü veya duygular açısından yaşadıklarını anlatmışlardır. Abdiğa konağında burada öncesinde kiracı olarak yaşamış Necmettin Karaca'ya yöneltilen sorular ve cevaplar ektedir. Yapılan anketler sonucunda burada yaşayan insanların o dönemde yaşadıkları ailesi birlikte burada kalırken evin kiracısı olduğundan dolayı çok fazla zaman yaşamamıştır. Burada

konakların genellikle Sivas'ta eşref sahibi insanların yaptırdığını görmektedir. Konakların ilk zamanlarında yaptıran kişilerin sonrasında daha çok kiracı kaldığını görmekteyiz. Yapılan ankette ne kadar kiraya verilse bile ev sahiplerinin gelip gittiklerini yine de kontrol ettiğini görmekteyiz. Zamanın şartlarına bakıldığında evin o döneme göre modern olduğunu görmekteyiz. Salon ve benzeri yerlerde değil sedirlerde oturulduğunu görmekteyiz. Dönemsel olarak evin büyük olması, bahçesinin olması kullanıcılar için avantajlıdır. Bu dönemde bazı yerlerin çökme tehlikesi yaşadığını bundan dolayı kullanılmadığını görmekteyiz. Yapılan anketlerde kullanıcıların günlük ihtiyaçlarına göre plan üzerinde değişiklik yaptığını tespit etmekteyiz. İçeride tuvalet yaparak yapının birçok alanı değiştirilmiştir. Sonrasında kendi ihtiyaçlarına göre depo ve dolapları değiştirdiklerini görmekteyiz. Söyleşiden anlaşılacağı üzere bu dönemde herhangi bir koruma çalışması olmadığını veya insanların değişiklik, eklenti gibi konularda danışma ya da izin almadan yapıldığı tespit edilmiştir. Şu anda kültür evi olarak kullanılan yapıda herhangi bir değişiklik belediye izni olmadan yapılamamaktadır. Konağın bir sıkıntısı olduğunda ilk önce bildiri yapılmak zorundadır. İşlev değişikliğine rağmen eski halini korumaya çalışılmıştır. Fakat kullanılan durumda tuvalet ve banyo eklentisi yıkılmamıştır. İncelendiğinde planlarında bazı odaların birleştirildiğini veya duvarların ileri geri adlığını görmekteyiz. Burada ilk mevcut planına ulaşamadığı için ilk röleve projesinden yola çıkılarak tespitler yapılmaktadır.

2.7. MÜHÜRZADE KONAĞI

Yapının Yeri: Hacı Osman Mescidi Mahallesi, Sancaktar Sok. No:8
Divriği/Sivas

Bugünkü Kullanımı: Restoran

İnşa Tarihi: 19.yy. ortaları

Tescil Eden Kurum: SKVKBK

Sivas'ın Divriği ilçesinde Sancaktar Sokağında bulunmaktadır ve yaptıranı hakkında bilgi yoktur. Sivas il halkının ısrarları sonucu Nuri Demirağ verilmiştir.

Demirağ Türkiye Cumhuriyeti'nde "Türk Zaferi" adını verdiği ilk sigara kâğıdı üreten, ilk uçak fabrikası açan, ilk yerli paraşüt üretimini yapan kişidir [1]. Evin mevcut kullanımı restorandır fakat üst katında Nuri Demirağ'ın yaşamıyla ilgili bilgi veren gazete küpürleri ve fotoğraflar bulunmaktadır. Konak Sivas il özel idaresi tarafından 2012 yılında restore edildikten sonra özel bir şirkete restoran işletilmesi için

kiralanmıştır. Konak kuzey-güney yönlüdür (Şekil 2.29). Dört tarafı açık şekildedir [2].

Şekil 2.29: Mühürzade Konağı Kuzey Cephesi

Mimari Özellikleri: Dikdörtgen plan, zemin ve birinci kat 2 kat şeklindedir. Çatısı kırma çatı ve geniş saçaklıdır. Konutun zemin katı ve birinci katı iç sofalı plan özelliği göstermektedir. Konağın kuzeydoğusundaki çift kanatlı büyük avlu kapısıyla avlusuna girilir. Kapı üzerinde daire biçimli basit kapı tokmakları mevcuttur. Avlu içerisinde çeşme, kuyu ve helalar bulunmaktadır. Konağın doğu ve batı cepheleri avluya bakmaktadır (Şekil 2.30, 2.31). Yapının kuzeyi ise yola cephelidir [3].

Şekil 2.30: Mühürzade Konağı Konak Avlu Giriş Kapısı

Şekil 2.31: Mühürzade Konağı Doğu Cephesi

Konağın güney cephesinde zemin katında dikey uzun form lu üç pencere bulunmaktadır. Güney cephenin batı köşesinde kare form lu iki pencere bulunmaktadır. Güney cephenin birinci katında cephenin doğru tarafında üç adet, merkezinde üç adet, bir de batısında olmak üzere dikey dikdörtgen biçimli toplam yedi pencere yer almaktadır [2].

Şekil 2.32: Mühürzade Konağı Batı Cephesi

Yapının batı cephesinde zemin katın hemen üzerinde batıya doğru çıkıntılı bir birim mevcuttur. Bu bölümün güney yüzünde dikey dikdörtgen biçimli iki pencere yer almaktadır (Şekil 2.33).

Şekil 2.33: Mühürzade Konağı Batı Cephesi

Zemin katın kuzeyine bitişik olarak bir yapı yapılmış ve sonradan yıkılmıştır. Yıkıntılar arasında pencerelerinin uçları görülmektedir. Batı cephenin birinci katının kuzeyinde dikey dikdörtgen biçimli iki pencere yer alır. Birinci katıda dikdörtgen formlu küçük dört pencere yer almaktadır. Konağın kuzey cephesinde zemin katında dikdörtgen biçimli iki küçük pencere yer almaktadır. Cephenin batısındaki çıkmada dört, doğusundakininde ise iki dikey dikdörtgen biçimli pencere bulunmaktadır. Çıkımların cepheye bakan iç yüzlerinde de dikey dikdörtgen biçimli dar birer pencere görülmektedir. Bu iki çıkmanın arasında dikey dikdörtgen biçimli üç pencere daha bulunmaktadır. Bu pencerelerin üst tarafında da yaklaşık kare biçimli küçük bir pencere daha mevcuttur [3]. Konağın ana cephesi olan doğu biraz daha genişletilmiştir. Genişletilen bu bölümün zemin katında çift kanatlı bir ahşap kapı vardır. Zemin katın kuzeyinde üst seviyede kare biçimli iki küçük pencere vardır. Genişletilen bu bölümün güneyinde ahşap bir tahıl ambarı yer almaktadır. Üç basamak taş merdivenden güneye dönülerek ahşap merdivenle birinci kat giriş eyvanına ulaşılır (Şekil 2.34).

Şekil 2.34: Mühürzade Konağı Çıkma da dikdörtgen şekilli pencereler

Birinci katta cephenin kuzeyinde dikey dikdörtgen biçimli dört pencere bulunmaktadır. Bu pencerelerin güneyinde birinci katın çift kanatlı oymalı ana giriş kapısı mevcuttur. Kapının iki yanında dikey dikdörtgen biçimli birer pencere bulunmaktadır. Kapının üzerinde de yatay dikdörtgen formlu bir pencere daha mevcuttur [21].

Giriş eyvanının doğu yüzünde eyvana açılan yuvarlak kemerli dikey dikdörtgen biçimli üç pencere yer almaktadır. Giriş eyvanının tavanı düz tavan özelliğindedir. Tavan kenarlarındaki üçgenler içerisinde “S”lerin birleştirilmesiyle oluşturulmuş kare süslemeler mevcuttur. Giriş eyvanının güneyinde üzerinde dikey dikdörtgen biçimli iki pencere olan bir çıkma vardır. Çıkmanın cepheye bakan iç yüzünde dikey dikdörtgen biçimli dar bir pencere mevcuttur (Şekil 2.35).

Şekil 2.35: Mühürzade Konağı Çıkma da dikdörtgen şekilli pencereler

Dışa çıkıntılı olan bölümün güney yüzünde birinci kat hizasında dikey dikdörtgen biçimli üç pencere yer almaktadır. Doğu cephede zemin katın güneyinde dikey dikdörtgen biçimli üç pencere yer almaktadır. Bu pencerelerin kuzeyinde yapının zemin katının girişini sağlayan ahşap ana kapı bulunmaktadır. Kapının doğusunda dikey dikdörtgen biçimli bir pencere mevcuttur. Kapı üzerinde yatay dikdörtgen biçimli bir pencere yer almaktadır. Doğu cephenin birinci katının güneyinde dikey dikdörtgen biçimli dört pencere yer almaktadır [4]. Konağın doğu cephesinin kuzeyindeki çift kanatlı ahşap kapı ile konağın iki odadan oluşan bölümüne girilir. Kapıdan geçilerek girilen ilk odanın doğu duvarında kare biçimli iki pencere mevcuttur (Şekil 2.38). Odanın batı duvarında diğer odaya geçişin yapıldığı ahşap kapı bulunmaktadır. Odanın kuzey duvarında da yaklaşık kare biçimli bir küçük pencere yer almaktadır. Oda ters tavanlıdır, odanın zeminini ise sal taş kaplıdır. Bu odanın batı duvarındaki kapı ile diğer odaya girilir [22].

Odanın batı duvarında iki küçük cepli kare pencere mevcuttur (Şekil 2.36). Bu odanın kuzeyinde küçük cepli bir penceresi olan hela yer almaktadır. Odanın tavanı düz tavan özelliğindedir, odanın zeminini ise ahşap kaplıdır. Yapının doğu cephesinin güneyindeki çift kanatlı oymalı altı tablalı ahşap kapı ile zemin katın sofasına girilir [5] (Şekil 2.37).

Şekil 2.36: Mühürzade Konağı Çıkma'da dikdörtgen şekilli pencereler

Şekil 2.37: Mühürzade Konağı Kuzeydoğusundaki Odanın Doğusu

Şekil 2.38: Mühürzade Konağı Ana giriş kapısı

Zemin kat sofasının doğu duvarındaki ana giriş kapısının güneyinde dikey dikdörtgen biçimli bir pencere mevcuttur. Kapının üzerinde de yatay dikdörtgen formlu bir pencere daha yer almaktadır. Sofanın güney duvarında birinci kata çıkışı sağlayan ahşap, korkuluklu bir merdiven bulunur [2] (Şekil 2.39) .

Şekil 2.39: Mühürzade Konağı 1. Kata çıkan Merdiven

Sofanın güneyinde bir adet oda yer alır, sofanın güneybatısında ara katta ahşap merdiven ile ulaşılan sofa mevcuttur. Sofanın kuzeybatısında da mutfak yer almaktadır. Mutfak kapısının üzerinde dikdörtgen biçimli küçük bir pencere mevcuttur (Şekil 2.40). Sofanın kuzeyinde de helalar yer almaktadır.

Sofa ters tavanlıdır, sofanın zemini ise sal taş döşelidir. Zemin kat sofasının güney duvarındaki oymalı ahşap kapı ile zemin katın güneyinde bulunan odaya girilir (Şekil 2.41).

Şekil 2.40: Mühürzade Konağı Zemin Kat Kileri

Şekil 2.41: Mühürzade Konağı 1. Kat Oda Kapısı

Oda seki altı ve seki üstü bölümlerinden oluşmaktadır. Seki altı ve seki üstü bölümleri, birbirinden ahşap sütunlar ve bu sütunları birbirine bağlayan korkuluklarla ayrılır. Odanın kuzey duvarının doğu köşesinde dikey dikdörtgen biçimli bir pencere mevcuttur. Odanın doğu duvarına simetrik olarak yerleştirilmiş dikdörtgen biçimli üç pencere bulunmaktadır (Şekil 2.42). Güney duvarın üst seviyesinde cephenin batısında da dikey dikdörtgen formlu küçük bir pencere mevcuttur. Odanın güney duvarının doğusunda iki pencere arasında basit bir Şerbetlik yer alır.

Güney duvarın batısındaki pencerenin iki yanında da yivli birer alçı mumluk bulunur (Şekil 2.43). Odanın zemini ise seki altı bölümünde sal taş, seki üstü bölümünde ise ahşap kaplıdır. Doğu duvarında bulunan kapısının güneyinde oyma ahşap kapaklı dolap nişi bulunmaktadır. Odanın batı duvarının güneyinde dikey dikdörtgen biçimli iki pencere mevcuttur. Odanın batı duvarının kuzeyi doğuya doğru genişletilmiştir. Bu bölümde oymalı ahşap kapaklı bir dolap nişi yer almaktadır. Oda düz tavanlıdır, odanın zemini ise ahşap kaplıdır [4].

Şekil 2.42: Mühürzade Konağı Zemin Kat Sofası

Şekil 2.43: Mühürzade Konağı Sofası

Zemin kat sofasının batı duvarının kuzeyindeki oymalı üç tablalı ahşap kapı ile mutfağa girilir. Mutfağın doğu duvarının kuzeyinde ahşap oymalı büyük bir tahıl ambarı bulunmaktadır (Şekil 2.44). Mutfağın güney duvarının batı köşesinde yaşmaklı büyük bir ocak vardır. Ocağın doğusundaki kapı ile kiler bölümüne geçilir (Şekil 2.45). Mutfağın batı duvarında üst seviyede dikey dikdörtgen biçimli üç pencere yer

almaktadır (Şekil 2.46). Mutfak ters tavanlıdır, mutfağın zemini ise sal taş kaplıdır. Zemin kat sofasının kuzeyinde bayan ve erkek helaları yer almaktadır. Zemin kat sofasının güney duvarındaki ahşap merdivenle birinci kat aralığına ulaşılır (Şekil 2.47). Aralığın batısında çatı katına çıkılan merdivenin olduğu hol vardır. Aralığın kuzeyinde sofaya açılan dikey dikdörtgen biçimli bir pencere mevcuttur. Aralığın doğusunda da sofa yer almaktadır. Aralık ters tavanlıdır, aralığın zemini ise sal taş kaplıdır.

Birinci kat aralığının güney duvarındaki ahşap oyma dört tablalı kapı ile zemin katın güneyinde bulunan odaya girilir (Şekil 2.48). Odanın kuzey duvarındaki kapının batısında yuvarlak kemerli alçı bir Şerbetlik mevcuttur. Odanın güney duvarında da simetrik olarak yerleştirilmiş dikey dikdörtgen biçimli üç pencere daha mevcuttur. Bu pencerelerden ortadaki yuvarlak kemerlidir. Odanın batı duvarının kuzey köşesinde ahşap ayakkabılık yer almaktadır. Oda seki altı ve seki üstü bölümlerinde düz tavan özelliği göstermektedir.

Şekil 2.44: Mühürzade Konağı Mutfak Giriş Alanı

Şekil 2.45: Mühürzade Konağı Yıkılan Ocak

Şekil 2.46: Mühürzade Konağı Küçük Pencereler

Şekil 2.47: Mühürzade Konağı 1. Kat Merdiven

Şekil 2.48: Mühürzade Konağı Mumluk

Yapının Adı	Mühürzade Konağı				
Adresi	Hacı Osman Mescidi mah. Sancaktar sok. No:8				
Dönem	Kitabesiz, 19. yy Ortaları				
Tescil Durumu	Tescilli	Tescil Tarihi	10.09.1989	Tescil No	435
Yapısal Bilgiler					
Kat Sayısı	Kat Sayısı		Kat Sayısı		yapı malzemesi
zemin+1	zemin	1. Kat	zemin	1. Kat	Zemin Moloz Taş
	1. Kat	1. Kat	1. Kat	1. Kat	Ahşap Karkas Ahşap, Kerpiç
Cephe Düzeni					
ana giriş kapısı	Pencereler	Çıkma Düzeni	Çıkma Taşıyıcıları	Silmeler	Saçaklar
çift Kanatlı PEncere Ahşap	ahşap Söveli	1. kat kuzey	çift Çıkma	Batıdaki konsol	ahşap saçak
		1. kat doğu	Tek Çıkma	doğudaki Taşıyıcısız	kırma çatı
				taşıyıcısız	Balkon Özelliği
					yok
İç mekan elemanları					
zemin	ters ve düz tavan		BAHÇE ELEMANLARI	Serv, çiçek, palmet, yaprak, kıvrım dal, içi çiçek dolgu kartuş, kare, dikdörtgen, eşkenar dörtgen, sekizgen formlu geometrik süslemeler	
1.kat	ters tavan, tekne tavan, düz tavan		avlu kapısı		
			çeşme		
			kuyu		
			hela		
zemin	sal taş ve ahşap kaplama zemin				
1. kat	sal taş ve ahşap kaplama zemin				
	merdiven				
	yüksek				
	çelik				
	kursü başı				
	ambar				
	ocak		orjinal kullanım	bugün ki kullanım	restore edilmiş kısımlar
	şerbetlik		konut	restoran	mutfak, ambar, kiler, oda, çatı,zemin
	direk		Dış Kapı		
	dolap		avlu		
	raf		saklı		
			cepheler		

Şekil 2.49: Mühürzade Konağı Katalog

2.7.1. Mühürzade Konağı Plan Değerlendirme

Tablo 2.6: Mühürzade Konağı restorasyon karşılaştırma çizelgesi

	1943 RÖLEVE ÇALIŞILMASI	2008 RESTORASYON ÇALIŞILMASI	2015 RESTORASYON ÇALIŞILMASI
BİRİNCİ KAT			
İKİNCİ KAT			

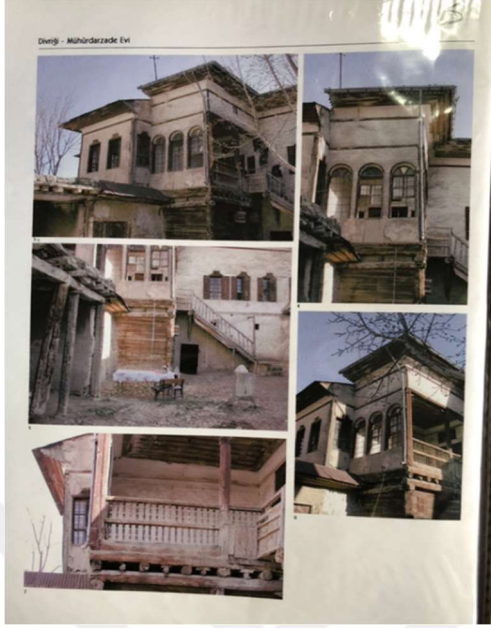
İlk restorasyon 1970 yılında gerçekleştirilmiştir. Restorasyon sürecinden önce yanında yapılan binadan dolayı duvar kısmı zarar görmüştür. Sonrasında yapılan eklentiler vs. ihtiyaçlara göre değişiklik göstermiştir. Fakat bu restorasyon sürecine dair belgeler bulunamamıştır. Bu restorasyon sürecinde belgeli bir çalışma değil sadece kullanıcının ihtiyaçlarına göre şekil aldığı belirtilmiştir. Birinci restorasyon süreci ilk olarak 2008 yılında olmuştur. Konak restorasyon sürecine girdiğinde

zeminlerinde bozulmalar, üç tarafında yıkılmasını önlemek için ahşap iskelet sistem ile korunmuştur. Konak 1980 sonunda artık yıkılma durumuna geldiği için içinde ikamet insanlar tarafından sürekli olarak ahşap iskeleler kurulmuştur. Daha sonrasında 1989 yılında belediye mülkiyetine geçtiğinde tamamen atıl durumdadır. 2008 yılına kadar sadece dış iskelet sistemi düzenlenmiştir. İçeride sedir, dolaplar tamamen yıkılmıştır. Oturan kişiler tarafından mutfak ve diğer kısımlar değiştirilmiştir. Odaların pencereleri yıkıldığı için bazı pencereler kapatılmıştır. 2008 yılında restorasyona kadar içeride bazı odaların duvarlarda aşırı derece tahribat görmüştür. Bu restorasyon sürecinde ilk haline uygun bir proje değil sadece koruma amaçlı yapıldığı bilinmektedir.

İkinci restorasyon 2015 yılında restore edilmiştir. Restore süreci başarılı olmuştur fakat öncelerinde yapılan hemen yanında bitişik nizam yapılardan dolayı zarar görmüştür. Sokağa bakan cephesinde duvar bulunmama sebebiyle zarar görmüştür. Restore sürecinden sonra restorana kiralanması nedeniyle özgün kullanımda değişiklikler yapılmıştır. Şu anda kullanılmaya devam etmektedir. İçeride işlev değişikliği olarak odaların bazıları müdür odası ve çalışan odaları olarak değiştirilmiştir. Zeminlerde çok fazla zarar gördüğü için değiştirilmeler yapılmıştır. Yapılan çalışmalar sonrasında özgü yapısı korunmaya çalışılmıştır. Fakat binanın sağa ve sola kaymalarından dolayı özgün yapısı korunması mümkün olmamıştır. Sağ kısımda bulunan çıkmaların bazıları yıkılmış ve yeniden inşası mümkün olmadığı için duvar kısımları değiştirilmiştir. Dış kısımda bulunan balkon kısmı yıkılma seviyesine geldiğinden buranın restorasyon sürecinde yıkılan bazı konakların ahşapları yeniden kullanılmak üzere buraya getirilmiştir. Restorasyon süreci orijinale bağlı kalınmaya çalışılsa bile tam olarak ilk haline erişilmediği için tahminler üzerinden yapılmıştır. (Şekil 2.50-2.54).

Şekil 2.50: Mühürzade konağı eski hali (Sivas Koruma Kurulu)

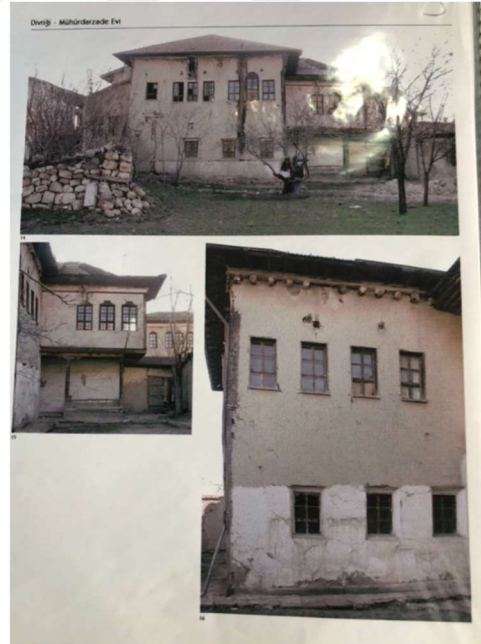
Şekil 2.51: Mühürzade Konağı Eski Hali
(Sivas Koruma Kurulu)

Şekil 2.52: Mühürzade Konağı Eski Hali
(Sivas Koruma Kurulu)

Şekil 2.53: Mühürzade Konağı Eski Hal
(Sivas Koruma Kurulu)

Şekil 2.54: Mühürzade Konağı Eski Hali
(Sivas Koruma Kurulu)

Mühürzade konağı yıllar içinde birçok sebepten dolayı bazı yerlerinde yıkılmalar olmuştur. Fakat onarımları belli bir süre yapılmamıştır. Yıkılma seviyesine gelen konak sonrasında restore sürecinden geçmiştir. Zemin, tavan, merdiven yeniden restore edilmiştir [10], (Şekil 2.55-2.58).

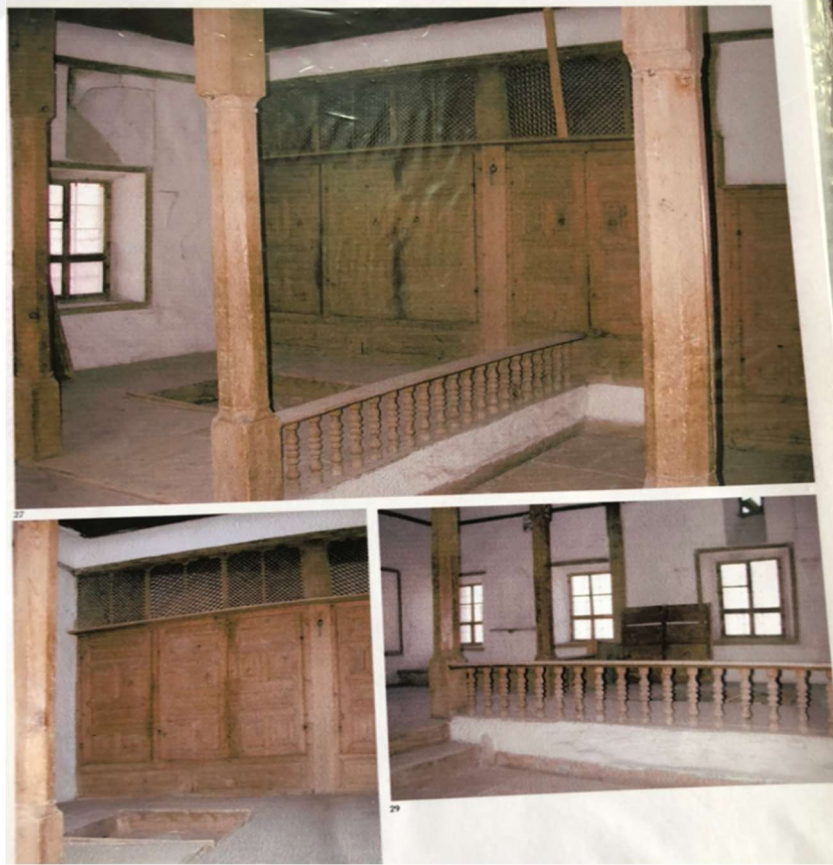
Şekil 2.55: Mühürzade Konağı cephe düzenlemesi (Sivas Koruma Kurulu)

Şekil 2.56: Mühürzade Konağı Zemin kat değişimi (Sivas Koruma Kurulu)

Şekil 2.57: Mühürzade Konağı (Sivas Koruma Kurulu)

Şekil 2.58: Mühürzade Konağı (Sivas Koruma Kurulu)

Yukarıda belirttiği gibi konağın iç kısmındaki kullanıcının ihtiyaçları doğrultusunda ocaklar ve nişler eklenmiştir. Sivas Koruma Kurulu'ndan edilen belgeler doğrultusunda önceki restorasyondan önceki değişimleri, bozulmaları ve sıkıntıları tespit edebilmekteyiz (Şekil 2.59-2.62).

Şekil 2.59: Mühürzade Konağı Oda Değişim (Sivas Koruma Kurulu)

Şekil 2.60: Mühürzade Konağı Merdiven (Sivas Koruma Kurulu)

Şekil 2.61: Mühürzade Konağı Zemin kat (Sivas Koruma Kurulu)

Şekil 2.62: Mühürzade Konağı (Sivas Koruma Kurulu)

Belediye denetlemesi bulunmadığı için herhangi bir çalışma uygulanmamıştır. Belediyenin işletmeleri vermeleri ve burada ocak vs. işlerinde kullanılması ahşap

binada içeride fazla nem ve ısı yayılımına yol açmaktadır. Bundan dolayı ahşapta bozulmalar görülmektedir. İç mekanda tadilatlar yapılsa bile eskisi gibi olmayacağını ve kullanımının yanlış olduğunu çıkarabiliyoruz. Ahşap sütun, kiriş, duvar ve merdivenlerde bozulmalar gözle görülür şekildedir.

Mutfak kısmında kiler ve ambar tarafı restorana uygun yapılmıştır. Sofa kısmı yeniden yapılandırılmıştır. Ahşap merdivenler yeniden işlevlendirilmiştir. Restorasyon sürecinde tavandaki süslemeler restore edilmiştir. İçerideki tüm detaylar yeniden işlevlendirilmiştir [3].

2.7.2. Mühürzade Konağı Anket Değerlendirmesi

Yapılan anket çalışmasında önceden burada yaşayan veya daha önceki sahipleri ile görüşmeler yapılmıştır. Burada yaşayan insanların o dönemde yaşayan insanların kaç yıl ikamet ettiğini, o dönemde yapılan farklılıkları, ya da o dönemde yaşayan insanların konak içinde yapılan değişiklikler, avantajları, dezavantajları sorulmuştur. Konakta yaşadıkları süre boyunca, kullanıcıların ev içinde yaşadıkları olaylar döngüsü veya duygular açısından yaşadıklarını anlatmışlardır. İlk kiracılarından olan İbrahim Kara ile görüşmeler yapılmıştır. Yapılan görüşmelerde buraya babasının iş durumundan dolayı geldiği görülmektedir. Konak hakkında yeterli bilgiye sahip olmadığını anlamaktayız. Çocukluk yıllarının geçtiğini ve o dönme bakıldığında bu evin normal bir müstakil ev olduğu olarak görülmekte olduğunu ortaya çıkmaktadır. Yapının her zaman bahçesinin ağaçlar ile kaplı olduğunu ve bahçesinin büyük olduğunu hatırlamaktadır. Burada otururken yapının her zaman yıkılacak hissi yaşadığını belirtmiştir. Burada kullanıcı ikamet ederken 2 sene boyunca farklı tamiratlar yaptırdığını belirtmiştir. Bu tamiratlarda merdivenler, zeminler vs. ön plandadır. Bu söyleşinden anlaşacağı üzere evin sol tarafa kaymasının uzun yıllarda beri var olduğunu anlaktayız. Burada kullanıcının planında değişiklikler yapmadığını fakat içeride bulunan dolap nişleri, sedirler gibi alanları değiştirdiğini anlamaktayız.

2.8. TERZİOĞLU KONAĞI

Yapının Yeri: Gökmedrese mahallesi, Uzunyol caddesi, no:5, Sivas

Bugünkü Kullanımı: Kültür Evi

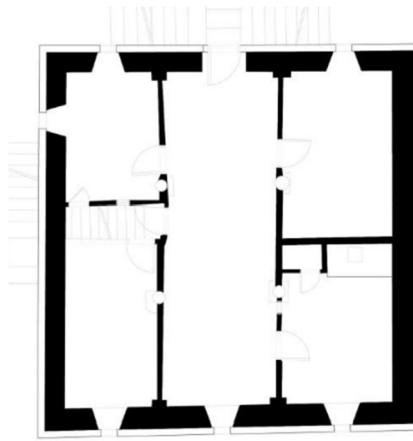
İnşa Tarihi: 19.yy sonu

Tescil Eden Kurum: SKTVKKBK

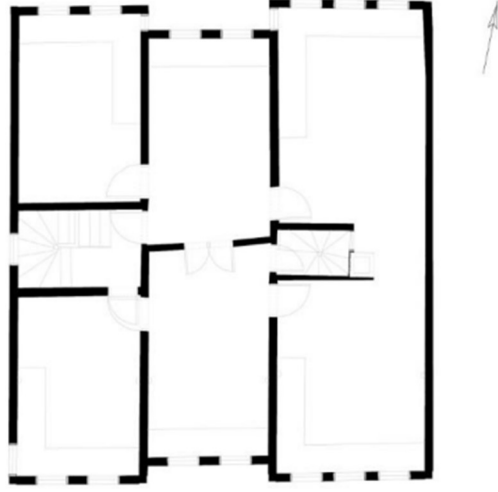
Sivas'ın Gökmedrese mahallesi, Uzunyol caddesinde bulunmaktadır. 19.yy sonlarında yapılan yapıyı Terzi Ahmet ve kardeşi Ali paşa tarafından yaptırılmıştır. Uzun yıllar boyunca konaklamaya devam etmişlerdir. Uzun yıllar terzilik yapan Ahmet Bey, Sivas'a dikiş makinesini ilk getiren kişi olarak bilinmektedir.

1941 yılında Mehmet Muhlis Bey, Suriye Hanım ile evlenir ve Abdullah Hamit, Nuran, Hatice adını verdiği üç çocuğu olur. 1951 yılında Ali Rıza Bey, Reyhan Hanım ile evlenir ve Türkân, Ahmet, Kadir, Tülay, Esra adını verdiği beş çocuğu olur. Üç neslin konağa gelin olduğu bu köklü ailenin fertleri, uzun yıllar burada ikamet etmişlerdir. Terzi Ahmet'in torunlarından olan Abdullah Hamit Terzioğlu (1946-2016) konağın bakımını yaptırarak bu önemli tarihî yapının günümüze kadar gelmesini sağlamıştır. 2012 yılında Sivas Belediyesine restore edilmek üzere devredilmiştir. 2012 yılında başlayan restorasyon 2016 yılında bitmiştir. Ve şu anda gençler için sosyal, kültürel ve eğitim çalışmalarında kullanılmaktadır [11].

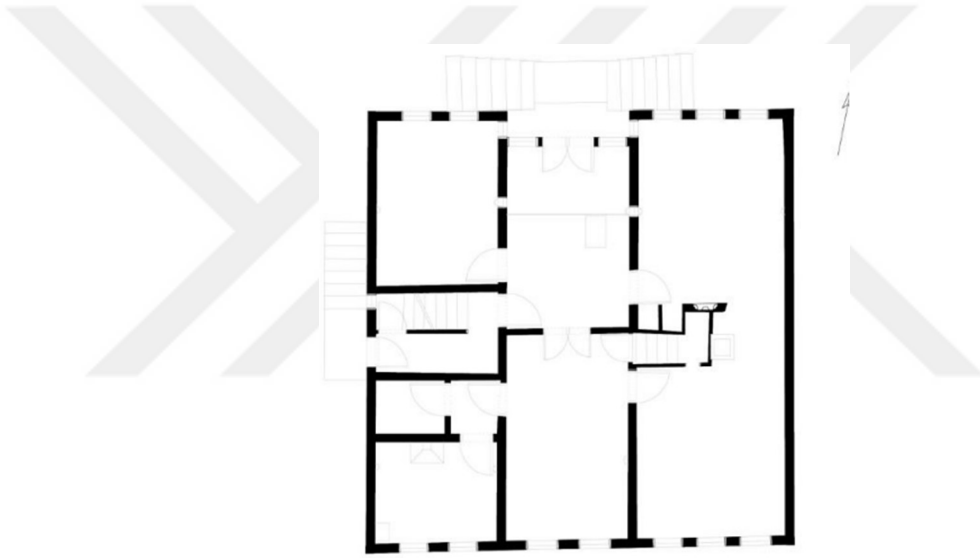
Mimari Özellikleri: yapı Kuzey cepheli dikdörtgen planlıdır. Bodrum+2 katlıdır (Şekil 2.63-2.65).

Şekil 2.63: Terzioğlu Konağı Bodrum Kat Plan

Şekil 2.64: Terzioğlu Konağı Zemin Kat Plan

Şekil 2.65: Terzioğlu Konağı Birinci Kat Planı

Kırma çatı yapılıdır. Bodrum kat iç sofalı, bir ve ikinci kat da iç sofalı plan özelliği göstermektedir. Evin bahçe tarafına boş alana banyo ve hela eklenmiştir. Yapı bir avlu içinde yer almaktadır. Bu avluya çift kanatlı ahşap kapı ile girilir (Şekil 2.68).

Şekil 2.66: Terzioğlu Konağı Giriş Kapısı

Konutun kuzeydoğusu yan taraftaki yapıyla bitişik özelliğindedir. Güney ve kuzeybatı cepheleri ise bahçeye yöneliktir. Konutun asıl cephesi olan kuzeybatılı kısmında avlu duvarının hemen önünden geçmektedir (Şekil 2.67). Yapının kuzeydoğusu cephesi sağır bırakılmıştır ve bu cepheye bitişik bir yapı yer almaktadır (Şekil 2.68).

Şekil 2.67: Terzioğlu Konağı Kuzeybatı Cephesi

Şekil 2.68: Terzioğlu Konağı Kuzeydoğu Cephesi

Güneybatı cephede üç basamaklı taş merdivenle ulaşılan ve zemin kata geçişi sağlayan, yapının ikinci bir giriş kapısı mevcuttur(Şekil 2.69). Kapının kuzeybatısında ve cephenin güneydoğu köşesinde dikey dikdörtgen biçimli birer pencere vardır. Kapının üzerinde üçgen alınlıklı ahşap sundurma bulunmaktadır. Birinci kat seviyesinde sundurmanın üzerinde ve cephenin güneydoğu köşesinde dikey dikdörtgen biçimli birer pencere vardır. Çatı katı hizasında cephenin merkezine konumlandırılmış kare biçimli iki küçük pencere mevcuttur (Şekil 2.70).

Şekil 2.69: Terzioğlu Konağı

Şekil 2.70: Terzioğlu Konağı

Konutun ana cephesi olan kuzeybatı cephenin zemin katının merkezinde ahşap giriş kapısı bulunur. Ana kapının iki yanında küçük boyutlu dikey dikdörtgen formulu birer pencere vardır.

Giriş kapısının iki yanı dışa taşkın olarak tasarlanmıştır. Dışa taşkın bu bölümlerin cepheye bakan iç yüzlerinde dikey dikdörtgen biçimli birer küçük pencere bulunmaktadır. Zemin katta ana kapının güneybatısında iki, kuzeydoğusunda da üç olmak üzere dikey dikdörtgen biçimli beş pencere daha mevcuttur. Ana cephenin birinci katında, giriş kapısının üzerinde dikey dikdörtgen biçimli iki pencere vardır. Bu pencerelerin iki yanında birer çıkma bulunmaktadır. Çıkmaların cepheye bakan iç yüzlerinde dikey dikdörtgen biçimli iki küçük pencere yer alır. Güneybatıdaki çıkmada iki, kuzeydoğudaki çıkmada da üç tane dikey dikdörtgen biçimli pencere bulunmaktadır. Yapının kuzeybatı cephesinin merkezindeki ahşap kapı ile birinci kat aralığına ulaşılır. Sofa ve aralık güneybatı-kuzeydoğu yönünde bir duvarla birbirinden ayrılmıştır. Ahşap bir kapı ile iki bölüm arasında geçiş sağlanmaktadır. Birinci kat aralığının kuzeydoğu duvarındaki ahşap kapı ile aşağıda bulunan sofaya ulaşılır. Odanın güneybatı duvarında, odaya girişi sağlayan ahşap kapının kuzeybatısında sofaya açılan bir niş ve bu nişin alt tarafında kabartma bitkisel süslemeli alçı mumluk bulunmaktadır. Birinci katta aralığın güneybatı duvarındaki ahşap kapı ile misafir odası diyebileceğimiz odaya girilir. Bu misafir odası kuzeydoğu duvarının güneydoğu

köşesinde odanın giriş kapısı bulur. Bu duvarın merkezinde sofaya da açılan bir niş bulunmaktadır. Duvarın kuzeybatı köşesinde dikey dikdörtgen biçimli bir pencere yer almaktadır. Odanın güneybatı duvarında diğer mumluklarla aynı tarzda bir alçı mumluk daha bulunmaktadır. Odanın kuzeybatı duvarına da simetrik olarak yerleştirilmiş dikey dikdörtgen biçimli iki pencere vardır. Oda düz tavanlıdır, zemini ahşap kaplıdır. İkinci kat sofasının kuzeybatı duvarında dikey dikdörtgen biçimli iki pencere mevcuttur. Sofanın kuzeydoğusunda 2 adet oda bulunur. Bu iki odanın arasında merdiven boşluğu yer alır. Sofanın güneydoğu duvarına simetrik olarak yerleştirilmiş dikey dikdörtgen biçimli iki pencere vardır (Şekil 2.71).

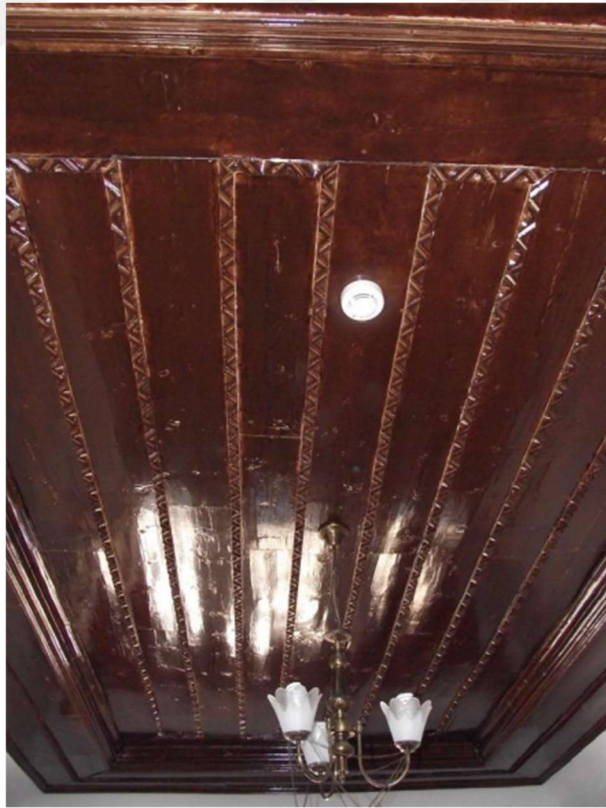
Şekil 2.71: Terzioğlu Konağı

Sofanın güneydoğu bölümünde kuzeydoğu ve güneydoğu duvarlarına simetrik olarak yerleştirilmiş. Sofanın güneybatısında 2 adet oda bulunur. Bu odaların arasında yine merdiven boşluğu yer almaktadır. Birinci kat sofasının iki bölümü de düz tavanlıdır ve zeminleri ahşap kaplıdır. İkinci kat sofasının birinci bölümünün güneydoğu köşesinden ahşap kapı girilir. Odanın kuzeydoğu duvarının kuzeybatı köşesinde dikey dikdörtgen biçimli diğer pencerelere oranla daha küçük boyutlu olan bir pencere vardır. Odanın kuzeybatı duvarında da simetrik olarak yerleştirilmiş dikey dikdörtgen biçimli üç pencere yer almaktadır (Şekil 2.72). Odanın tavanı tekne tavan özelliğindedir, zemini de ahşap kaplıdır (Şekil 2.73).

Şekil 2.72: Terzioğlu Konağı Sofa odası

Şekil 2.73: Terzioğlu Konağı Tavan Yapısı

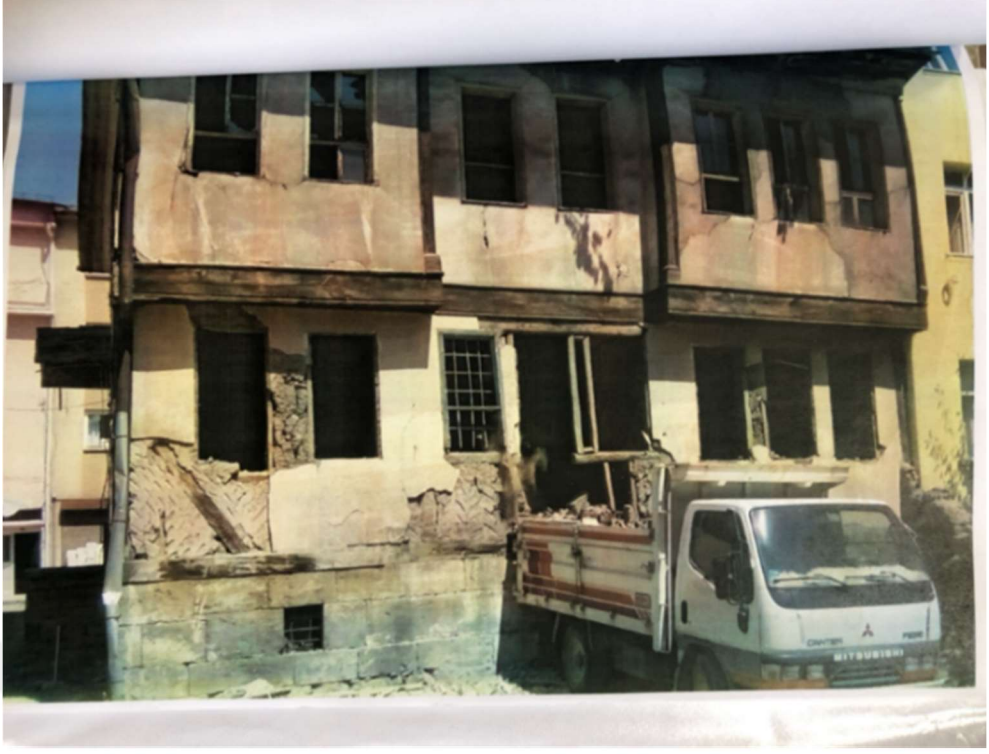

çökmüştür. Evin cephelerinde çok fazla bozulmalar meydana gelmiştir. Zemin kısımları tamamen zarar görmüştür. Orta kısımda bulunan niş kısmının plan yapısı değiştirilerek tuvalet yapılmıştır. İçeride bulunan sedir ve benzeri alanlar tamamen kaldırılmıştır. Cephelerinde çoğu yerinde pencereler kapatılmıştır. Burada zeminde değişiklik yapılmamış olduğu gibi bırakılmıştır. Giriş kısmının sağ tarafında mutfakın yeri değiştirilmiştir. Coğu kısmında önceki kullanıcılarında kendilerine göre değişiklik yaptığını anlaktayız. Fakat yapının yapıldığı yıllardaki planlarına ulaşılmadığı için ne derece yapıldığını tespit edememekteyiz. ikinci restorasyon sürecine bakıldığında ilk yapılanın aksine düzeltmeler yapılmıştır. Merdiven kısmı tamamen yenilenmiştir. İçeride mutfak kısmı ulaşılabilen ilk plan halini almıştır. Zeminlerde değişiklik yapılmıştır. Burada ahşap yerine daha çok laminantlar kullanılmıştır. Mutfak kısmı eski yerine alınmıştır fakat zemini ve duvarları seramik ile kaplanmıştır. Arka kısmında bulunan ve tamamen yıkılan merdiven yeniden eklenmiştir. Tuvalet kısmı değiştirilmemiştir. İhtiyaçlara göre farklılık göstererek eklentiler kaldırılmıştır. Cepheler yeniden düzenlenmiştir. Yapılan düzenlemelerde dolaplar yerine alınmıştır. İşlev değişikliği yapılan yerlerde müdür odaları ve tuvalet gibi eklentiler yapılmıştır.

Yapılan fotoğraflandırmalar üzere evin harabe olduğu belli olmaktadır [13], (Şekil 2.74-2.78).

Şekil 2.74: Terzioğlu Konağı Eski Hali(Sivas Koruma Kurulu)

Şekil 2.75: Terzioğlu Konağı Eski Hali (Sivas Koruma Kurulu)

Şekil 2.76: Terzioğlu Konağı Eski Hali (Sivas Koruma Kurulu)

Şekil 2.77: Terzioğlu Konağı Eski Hali (Sivas Koruma Kurulu)

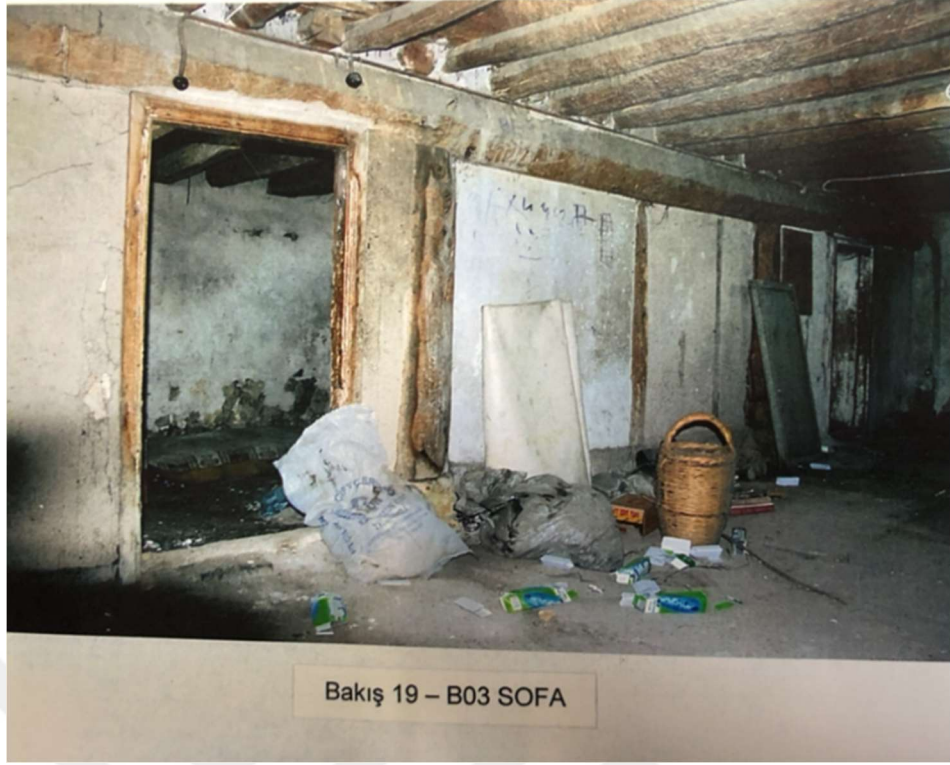
Şekil 2.78: Terzioğlu Konağı Eski Hali (Sivas Koruma Kurulu)

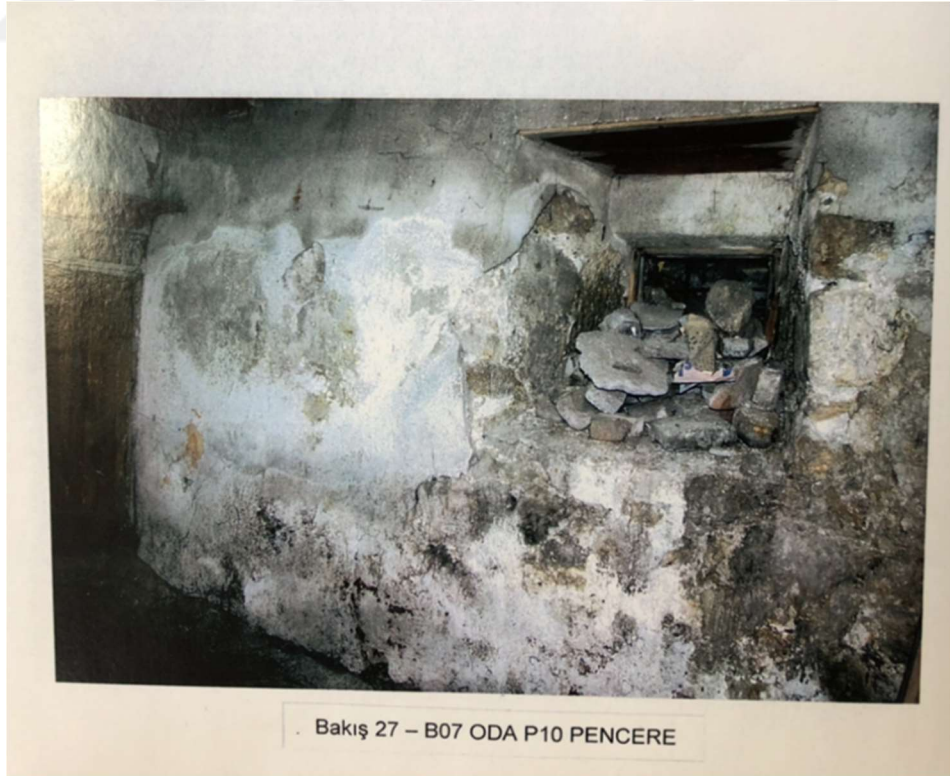
Şekil 2.79: Terzioğlu Konağı Eski Hali(Sivas Koruma Kurulu)

Şekil 2.80: Terzioğlu Konağı Eski Hali(Sivas Koruma Kurulu)

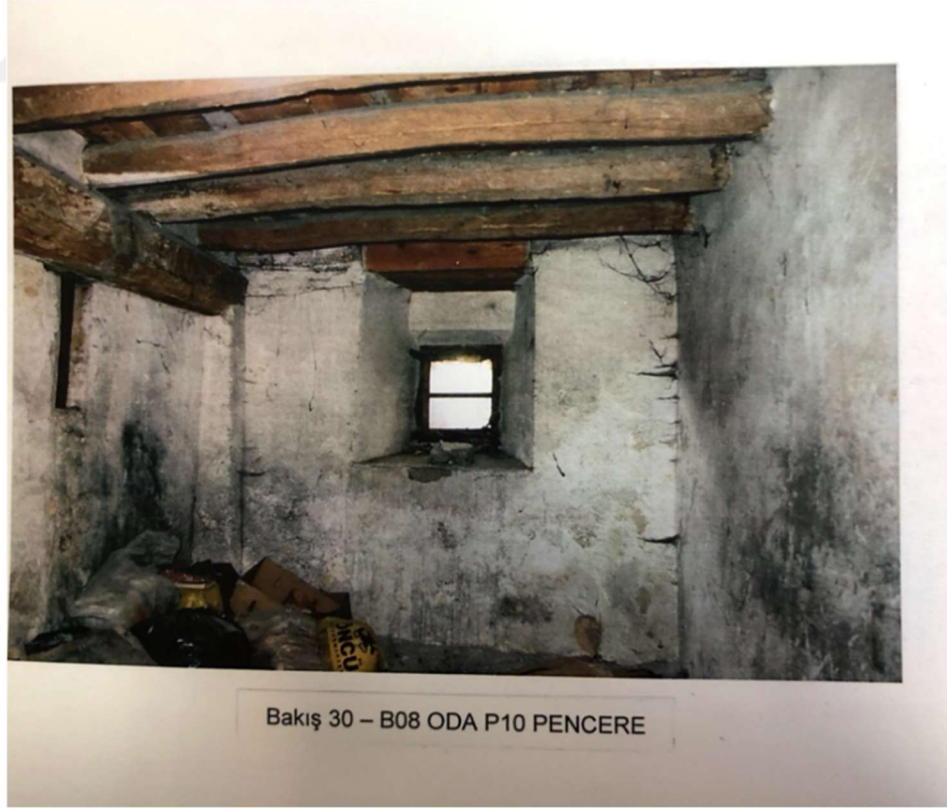
Şekil 2.81: Terzioğlu Konağı Eski Hali(Sivas Koruma Kurulu)

Şekil 2.82: Terzioğlu Konağı Eski Hali(Sivas Koruma Kurulu)

Şekil 2.83: Terzioğlu Konağı Eski Hali(Sivas Koruma Kurulu)

Şekil 2.84: Terzioğlu Konağı Eski Hali(Sivas Koruma Kurulu)

2.8.2. Terzioğlu Konağı Anket Değerlendirilmesi

Yapılan anket çalışmasında önceden burada yaşayan veya daha önceki sahipleri ile görüşmeler yapılmıştır. Burada yaşayanlar insanların o dönemde yaşayan insanların kaç yıl ikamet ettiğini, o dönemde yapılan farklılıkları, ya da o dönemde yaşayan insanların konak içinde yapılan değişikler, avantajları, dezavantajları sorulmuştur. Süreçte insanların ev içinde yaşadıkları olaylar döngüsü veya duygular açısından yaşadıklarını anlatmışlardır. Abdiağa konağında burada öncesinde kiracı olarak yaşamış. Terzioğlu Konağında 1950-1970 yılları arasında yaşamışlardır. Doğumu bu evde olmuş fakat ben 8 yaşlarından sonrasını hatırlamaktadır. Dedesi, babaannesi, annesi, babası ve 5 kardeşi ile bu evde yaşamıştır. Evin ilk sahiplerinden oldukları için aldıkları zaman tamiratı yaptırdığını beyan etmiştir. İkamet eden kişiye daha önce müdahaleniz olduğunda sorusu sorulduğunda ‘‘Merdivenlerinde 2-3 kere göçme tehlikesi oldu yıktırıp yeniden yaptırdık tabi bu dediğim dış merdivenlerdi. Dış duvarı biz komple yıktırdık. Giriş kısmın alt tarafına imento dktrdk. İçeride birkaç yerde oynama yaptık ihtiyaçlara göre biz, mutfakta mesela ocak kısmı annemin hoşuna gitmedi babam yeniden yaptırdı. Soruyorsan ki izin aldınız mı diye, o zamanlar belediye gidip izin almak falan yoktu. Bide kafamızda bizim evimiz değil mi mantığı vardı. Odama dolaplarını babam yeniden yaptırdı. Dedem ve babaannem için merdivenleri değiştirdi. İçeri merdivenleri yeniden yaptırdı. Yeniden değil ama basamak ekletti. st katta oturduğumuz yerler güzeldi hepsini hasırdan yaptırdık. Isınmak için tabi ki soba kullanıyorduk. Ev çok sıcak olurdu. Bizim odamızda yoktu normalde ama babam oryada kurdurmuştu. Ahşap tavanları dzenlettirmiştir. Sürekli cila yaptırırdı babam. Pencerelerin yerini değiştirdik bir iki kere ustalar gelir pencereyi kapar diğerini açardı.’’ demiştir.

2.9. SUSAMIŞLAR KONAĞI

Yapının Yeri: İnönü mah.

Bugünkü Kullanımı: Kültür Evi

İnşa Tarihi: 19.yy sonu

Tescil Eden Kurum: GEEAYK

Sivas'ın İnönü mahallesinde bulunmaktadır ve Kanuni Sultan Süleyman'ın başımamı olan Ali Babaya ithafen 1897 yılında yaptırılmıştır. Kanuni'nin ölümünden sonra Ali Baba Sivas'a gönderilmiştir. Ali baba zaviyesinin kuzey tarafından birleşik olarak yaptırılmıştır. Ali Baba'nın ölümünden sonra Şeyh Ali Efendi'ye devrolunmuştur. Konak 1925 yılına kadar tekke ve zafiyet olarak kullanılmıştır. Sonrasında tekke ve zaviyelerin kapatılması Kanunu'yla ev olarak kullanılmıştır. Daha sonrasında ev olarak kullanılan evde Mehmet Nuri Susamış ve oğulları yaşamıştır. 1990 yılına kadar ikamet edilen evde 1996 yılında belediye tarafından restorasyon edilmiştir. Konak kuzeybatı-güneydoğu cephelidir. Konut taş temel üzerine ahşap karkas arası kerpiç dolgu olarak inşa edilmiştir ve içten çamur dıştan beton sıvalıdır. Yapıda; pencere şebekelerinde, kapılarda, merdiven ve silmelerde, tavanlarda ve zeminlerde ahşap malzeme kullanılmıştır [11], (Şekil 2.85).

Şekil 2.85: Susmamışlar Konağı Ana Cephe

Mimari Özellikleri: Zemin katı, güneydoğusunda semahane ve kuzeybatısında iç sofalı iki odalı yerden oluşmuştur. Üst katta ise cihannüma ve çatı katı odaları mevcuttur. Yapı avlulu yapıya sahiptir.

Konağın güneybatısı yola bakmaktadır diğerleri ise avluya bakmaktadır. Konağın kuzeydoğu cephesinde 3 adet pencere yer alır. Kuzeydoğu alanında birinci katında semahaneye açılan bir kapı mevcuttur. Bu kapıya merdivenle geçilir. Konağın güneydoğu cephesinde dikdörtgen formu üç pencere bulunmaktadır [11], (Şekil 2.86).

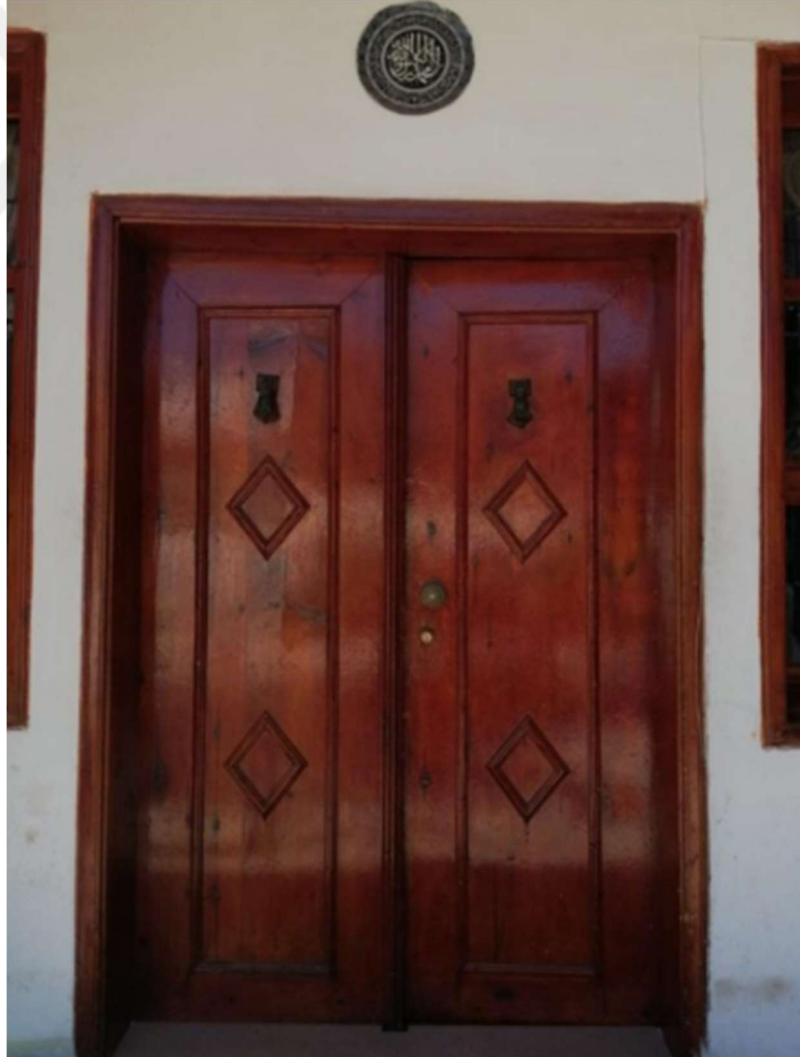

Şekil 2.86: Susamışlar Konağı Kuzey cephesi

Yapının hemen güneydoğu kısmında zemine simetrik olarak konumlandırılmış dikdörtgen biçimli dört pencere yer alır. Konağın çatı katında kare formu iki pencere yer alır. Yapının güneybatı cephesinde uzun, ince formu dört pencere yer alır. 825. Konutun ana cephesi olan kuzeybatı cephesinin ortasında ahşap kapı ile ana giriş kapısı vardır. Kapı eski Osmanlı süslemelerine mevcuttur. Kapının yer aldığı bu cephede bir adet niş bulunmaktadır. Bu nişin iki yanında olacak şekilde dikdörtgen formu pencere yer alır. Konağın kuzeybatı cephesine simetrik olarak yerleştirilmiş kapı bulunur. Bu kapının iki tarafında pencere bulunur [4], (Şekil 2.87).

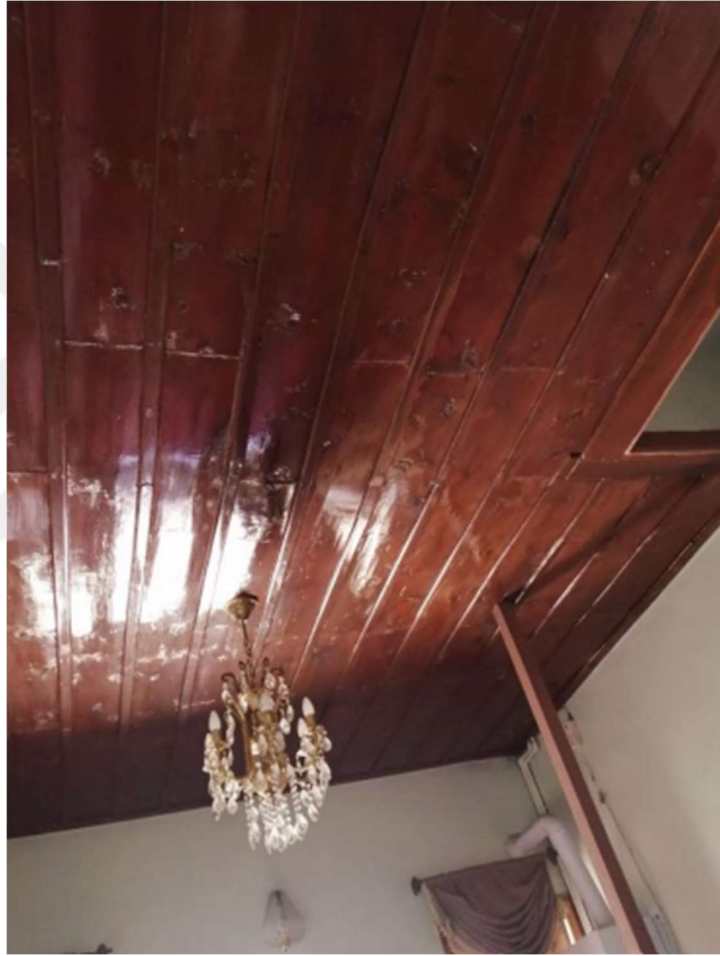

Şekil 2.87: Susamışlar Konağı Batı cephesi

Şekil 2.88: Susamışlar Konağı Ana Giriş Kapısı

Sofanın hemen kuzeyinde yer alan merdiven ile birinci kata ulaşılır. Bu sofanın kuzeydoğusu ve güneydoğusunda semahane bulunmaktadır. Bu sofanın tavanı düz tavadır (Şekil 2.89), zemini ise ahşaptır. Zemin katında bulunan sofanın kuzey doğusunda bulunan kapı ile diğer odaya geçiş sağlanır. Bu odanın güney batı duvarında bir adet, kuzeybatı duvarında yerleştirilmiş üç adet pencere yer alır. Odada ocak bulunmaktadır. Ocağın iki yanında dolap nişleri mevcuttur. Oda düz tavan ve ahşap zeminlidir.

Şekil 2.89: Susamışlar Konağı Sofa Tavan

Zemin kat sofanın güneyinde bulunan kapı ile diğer odaya geçiş yapılır. Bu odanın kuzeydoğu duvarında dikdörtgen biçimli pencere yer alır. Bu odada üç adet şerbetlik mevcuttur (Şekil 2.90). Şerbetlik bulunan odada iki adet dolapta yer alır (Şekil 2.91). Odanın iki tarafında karşılıklı olarak sedir yer alır. Oda düz tavanlıdır, odanın zemini ise ahşap kaplıdır.

Şekil 2.90: Susamışlar Konağı Şerbetlik

Şekil 2.91: Susamışlar Konağı Dolap Nişi

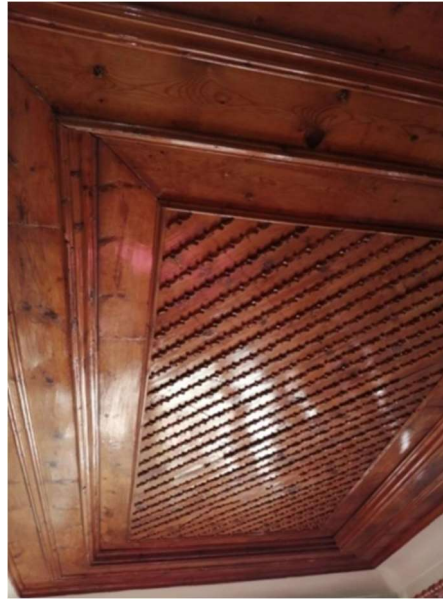
Zemin kat sofada bulunan kapı ile semahaneye girilir. Semahane iki katlıdır. Semahaneni kuzey kısmında ahşap parmaklıklarla sınırlanmış mahfil bulunur. Semahanenin duvarında birinci kata çıkılan ahşap merdiven yer alır (Şekil 2.92). Semahanenin kuzey kısmında dikdörtgen biçimli üçer pencere yer alır. Güneybatı kısmında ahşap kapı ile girilen çilehane kapısı bulunur. Bu çilehane de bir dolap ve dolabın önünde seki yer alır. Çilehane ters tavanlıdır zemini ise ahşaptır. Semahanenin

güney kısmında dört adet pencere yer alır. Semahane düz tavanlıdır ve zemini ahşaptır (Şekil 2.93).

Şekil 2.92: Susamışlar Konağı Üst kat Görüntüsü

Çatı katı aralığından kuzeyde bulunan kapı ile cihannümaya girilir. Buranın güneydoğusunda bulunan kapının üzerinde şerbetlik yer alır. Şerbetliğin kuzey tarafında ahşap kapaklı bir niş bulunur. Bu odanın kuzeyinde üç pencere yer alır. Kuzeybatı duvarında sedir vardır. Cihannüma tekne tavanlıdır. Tavanda ters ve düz kıvrımlarla oluşturulmuş süsleme vardır (Şekil 2.93). Cihannümanın zemini ahşap kaplıdır.

Şekil 2.93: Susamışlar Konağı Tavan

Adı	Susamışlar Konağı				
Adresi	İnönü Mahallesi				
Dönemi	19.yy sonu				
Tescil Durumu	Tescilli	Tescil Tarihi	1996	Tescil No	A20664
Yapısal Bilgi					
Kat Sayısı	Plan Tipi	Yapım Tekniği	Yapı Malzemesi		
Zemin+1	Dış Sofa	Ahşap Karkas	Ahşap Karkas+ Kerpiç		
Cihannamü	Sofasız	Ahşap Karkas	Ahşap Karkas+ Kerpiç		
Cephe Düzeni					

Ana giriş Kapısı	Pencereler	Pencereler		Çıkma Taşıyıcılar	Silmeler	Saçaklar	Çatı Tipi	Balkon Özelliği
Çift Kanatlı Kapı	Ahşap söve	Zemin Kat	Çıkmasız	Taşıyıcısız	Ahşap silme	Ahşap saçak	Kırma çatı	Yok
Pencere		Cihannamü	Tek çıkma					
Bahçe Giriş		-----						
İç Mekan Elemanları		Bahçe Elemanları						
Zemin Kat	Düz Tavan, Ters Tavan	Kuyu						
cihannamü	Düz Tavan	Hela						
Çatı Katı	Kırma Tavan	Havuz						
Zemin Döşeme	Ahşap Kaplıdır	Süslemeler						
Orijinal Kullanım Alanları		Aslan figürü, yaprak, sekizgen taş, dörtgen formlu taş						
Ocak Merdiven Şerbetlik Direk Sedir Pencereler Orijinal Kullanım		 						
Konut		Bugünkü Kullanım			Önerilen Kullanım			
Konut		Kültür Evi			Konut			

Şekil 2.94: Susamışlar Konağı Katalog

2.9.1. Susamışlar Konağı İncelenmesi

Tablo 2.8: Susamışlar Konağı restorasyon karşılaştırma çizelgesi

	1948 YILI RÖLEVE ÇALIŞMASI	2010 YILI RESTORASYON ÇALIŞMASI		2014 YILI RESTORASYON ÇALIŞMASI																			
BİRİNCİ KAT																							
İKİNCİ KAT																							
<p>LEGJENDA:</p> <table><tr><td></td><td>TABANDA BOZULAN YERLER</td><td></td><td>İŞLEV DEĞİŞİKLİĞİ YAPILAN YERLER</td><td></td><td>YIKILAN VE ONARIMI YAPILAN YERLER</td></tr><tr><td></td><td>TABANDA DEĞİŞİKLİK YAPILAN YERLER</td><td></td><td>EKLENEN YERLER</td><td></td><td>RESTORASYON SONUCU ORJİNAL HALİNE DÖNDÜRÜLEN YERLER</td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>YIKILAN KISIMLAR</td></tr></table>							TABANDA BOZULAN YERLER		İŞLEV DEĞİŞİKLİĞİ YAPILAN YERLER		YIKILAN VE ONARIMI YAPILAN YERLER		TABANDA DEĞİŞİKLİK YAPILAN YERLER		EKLENEN YERLER		RESTORASYON SONUCU ORJİNAL HALİNE DÖNDÜRÜLEN YERLER						YIKILAN KISIMLAR
	TABANDA BOZULAN YERLER		İŞLEV DEĞİŞİKLİĞİ YAPILAN YERLER		YIKILAN VE ONARIMI YAPILAN YERLER																		
	TABANDA DEĞİŞİKLİK YAPILAN YERLER		EKLENEN YERLER		RESTORASYON SONUCU ORJİNAL HALİNE DÖNDÜRÜLEN YERLER																		
					YIKILAN KISIMLAR																		

Susamışlar konağı 1990 yılına kadar bir fiil kullanılmıştır. Bundan dolayı çok fazla restorasyona uğramamıştır. 1990-1996 yıllarında kullanılmadığı için o dönemde hasara uğramıştır. Sonrasında belediye devrolması ile ilk defa resmi olarak restorasyon sürecine girmiştir.

Konak temeli taş örgülü, bodrum kat üzerine iki katlı olarak yapılmıştır. Çatısı kiremit kaplı, tipik Sivas evidir. Ahşap dikme araları kerpiç dolgulu ve üzeri kireç sıvalıdır. Çatısı alaturka kiremitle kaplanmıştır.

SUSAMIŞLAR KONAĞI

Şekil 2.95: Susamışlar Konağı Eski Hali(Sivas Koruma Kurulu)

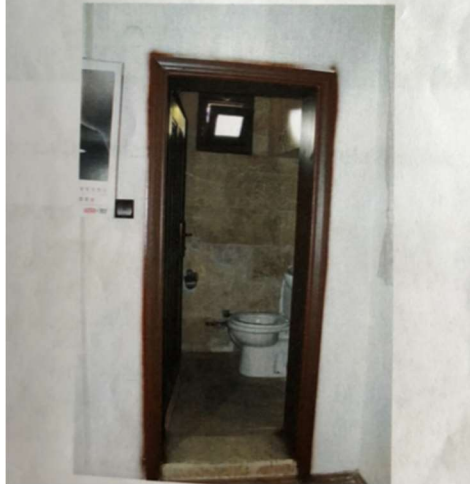
2010 yılında yapılan yeni onarımda; çevre düzenlemesinin yanında konağın taşıyıcı yapılarındaki çürüyen yerler değiştirilerek konak sağlama alınmıştır. Birinci ve ikinci kattaki odaların tabanları ve tavanları ile dikdörtgen pencereleri yenilenerek bina eski görüntüsüne kavuşturulmuştur. Konağa giriş doğu yönden olup, üst katlara çıkıp ahşap merdivenlerle sağlanır. Zemin katta girişin sağında odunluk ve kömürlük olarak kullanılan iki oda ile konak bekçisinin oturduğu iki odalı mekân yer alır. Konak, birinci ve ikinci katlarda çıkmalı olup, ön cephenin üst tarafında cihammüna odası bulunmaktadır. Giriş sağ tarafta bulunan oda neredeyse yıkılma tehlikesi ile karşı karşıya gelmiştir. Fakat bu restorasyon ile düzenlemeler yapılmıştır. Konağın çoğu zemin alanında bozulmalar olmuştur. 1945 yılında Sivas'ta yıkılan bir konaktan teşhir amacıyla Susamışlar Konağı'na getirilen ahşap tavan, kuzey cephedeki şerbetliği olan odanın tavanına monte edilerek tavanının korunmasının yanında teşhiri de sağlanmıştır. 1997 yılında valiliğin çalışmaları ile Sivas İl Özel idaresine geçtikten sonra ısıtma sistemi ile beraber yenilikler gelmiştir. 1925 yılından bu yana sadece konut olarak hizmet vermektedir. Merdivenlerin taşıyıcı sıkıntılı olduğu için destek amaçlı taşıyıcı sistemi yeniden düzenlenmiştir. Üst katta bulunan ahşapların yenileri

ile değiştirilmiştir. Dış bahçede düzenlemeler ile kafe alanına çevrilmiştir. Yapılan çalışmalardan biri de bahçesini sonrasında taşlar ile döşenmiştir. Yeşil alan sadece ocuk oyun alanı olarak bırakılmıştır. Kiler kısmını ise tuvalet olarak düzenlemişlerdir. Kuzey kısmında bulunan odayı ise mutfak olarak düzenlemişlerdir. Taşıyıcı genel olarak sağlam durumdadır. Fakat dış görünüşü değiştirilmiştir. İçerde ısıtma sistemi ve borular eklenmiştir.

İkinci restorasyon sürecinden sonra burada kafe olarak işletileceği için içeri alanda değişikler yapılmıştır. İlk olarak göze çarpan değişiklik kafede oturma alanı olarak düzenlenen i kısımlardır. Burada yapılan düzenlemek ile içeride tuvalet ve banyo eklentisi yapılmıştır. Bu restorasyon sürecinde düzenleme yapılırken restorasyon olarak alıştıracaağı için içeride tuvalet ve banyo kalmıştır. Boruların düzenlemesi ile birçok zeminde tahribat oluşmuştur. Bunu engellemek ve orijinal görünüm sağlamak için başka konaklarından ahşap eklentiler getirilmiştir. Mutfak kısmı biraz daha teferruatlı olması açısından biraz daha bytlmştir. Ve ocak kısmı değiştirilmiştir.

Kiler Yerine Düzenlenen Oda İçindeki WC-Duş

şekil 2.96: Susamışlar Konağı Wc alanı(Sivas Koruma Kurulu)

Şekil 2.97: Susamışlar Konağı Tavan Ekelenen Alan(Sivas Koruma Kurulu)

Şekil 2.98: Susamışlar Konağı Dolap Düzenlemesi (Sivas Koruma Kurulu)

2.9.2. Susamışlar Konağı Anket Değerlendirmesi

Yapılan anket çalışmasında önceden burada yaşayan veya daha önceki sahipleri ile görüşmeler yapılmıştır. Burada yaşayanlar insanların o dönemde yaşayan insanların kaç yıl ikamet ettiğini, o dönemde yapılan farklılıkları, ya da o dönemde yaşayan insanların konak içinde yapılan değişiklikler, avantajları, dezavantajları sorulmuştur.

Süreçte insanların ev içinde yaşadıkları olaylar döngüsü veya duygular açısından yaşadıklarını anlatmışlardır. Susamışlar konağında burada öncesinde yaşamış Ali Remzi Susamış sorular sorulmuştur. 1972-1990 arasında yaşamıştır. Burayı dini ibadetler için kullandığını belirtmiştir. İlk sahibi dedesi olduğunu söylemiştir. 1990 yılına kadar ikamet ettiğini belirtmiştir. Sonrasında belediyeye devretmiştir.

2.10. KOLAĞASI KONAĞI

Yapının Yeri: Camii Kebir Mah. 2. Sok no:7 Sivas

Bugünkü Kullanımı: Kültür Evi

İnşa Tarihi: 19.yy

Tescil Eden Kurum: KTVKK

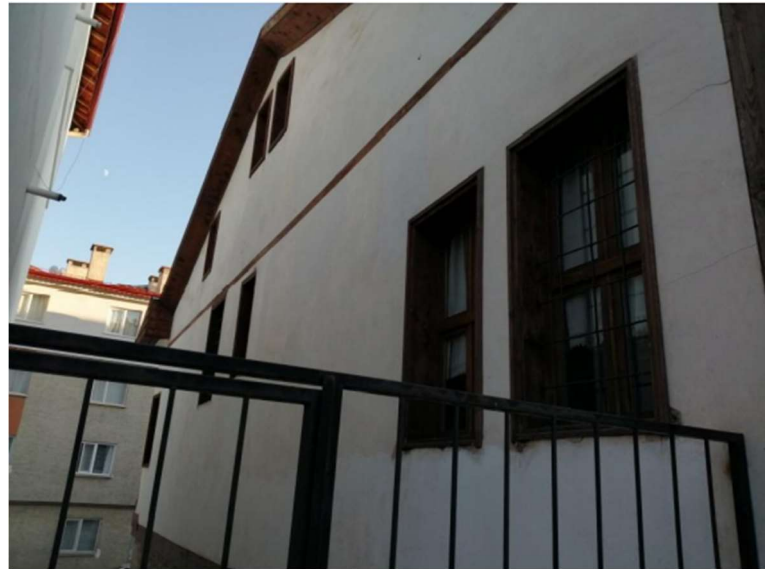
Cami-i Kebir Mahallesi'nde bulunan ve XIX. Yüzyıl döneminde Osmanlı mimarisinin Sivas'ta bulunan önemli eserlerinden biridir. Osmanlı ordusunda kolağası rütbesi yüzbaşı ile binbaşı arasında yer almaktadır. Asakir-i Mansure-i Muhammediye ordusunda yer alan bir rütbedir. Kolağaları buldukları yerlerde hem idari işleri yürütür hemde halk ile iç içe olarak sosyal dengenin korunmasını sağlardı. Osmanlı Devleti'nde aile bağları önemli bir rol oynadığı için kaldıkları yerlerde hem idari işleri yürüttüğü bir yer hemde ailesiyle beraber yaşayacağı bir alan konumdaydı. İslam dini gereğinde Osmanlı tarafından yaptırılan bu evler tek çatı altında birleştirilmiştir ve birbirinden ayrılmaz olarak konaklarda etkisi yıllarca sürmüştür. 2010 yılında Sivas Belediyesi tarafından restore edilen Kolağası Konağı, bugün halka açık şekilde topluma ve tarihe kazandırılarak kütüphane olarak hizmet vermektedir [1].

Şekil 2.99: Kolağası Konağı Güney Cephe

Mimari Özellikleri: Konağın güney doğrultulu olup dikdörtgen planlıdır. Konağın zemin+1 katlıdır. Çatısı yapısı beşik örtülüdür. Konağın zemin katı ve birinci katı iç sofa özelliği göstermektedir. Konağın bahçe avlu bulunmaktadır. Konağın güneybatı kısmından ahşap bir kapı ile avluya girilir.

Konağın kuzey ve batı cephesi yola bakmaktadır. Yapının doğusunda boşluk olan başka bir bina bulunmaktadır. Konağın birinci katında kuzey kısmında dar, uzun formulu iki pencere bulunmaktadır. Cephenin güney kısmında bir pencere daha bulunmaktadır ve bu cephede yine dar, geniş formulu iki pencere bulunmaktadır. Çatı katın merkezine gelecek şekilde dikey dikdörtgen formulu pencere yer almaktadır. Güney kısmında aynı biçimde pencere bulunmaktadır (Şekil 2.100)

Şekil 2.100: Kolağası Konağı Doğu cephesi

Yapının güney cephesi çıkma yapılarak biraz daha genişletilmiştir. Bu genişletilen alanda batı alanında zemin kata girişi sağlayan kapı bulunmaktadır. Genişletilen Kısımın doğusunda diğer pencerelere bakıldığında daha küçük olan kare formlu iki pencere bulunmaktadır. Bu pencereler ile aynı cephede bulunan sağ ve solu olmak üzere toplamda 6 tane pencere bulunmaktadır. Bu cephede ahşap payandalı bir çıkma bulunmaktadır. Bu çıkmanın cepheye bakan kısmında dar pencere bulunmaktadır. Çıkmanın batısında üç, doğusunda da iki dikey dikdörtgen formlu pencereler vardır. Yapının batı kısmında zemin katında dikdörtgen biçimli küçük iki pencere bulunmaktadır. Bu cephede gönye çıkma bulunmaktadır. Bu çıkmanın hemen sağ, orta ve sol kısmında bulunan toplamda dört adet pencere bulunmaktadır. Bu çıkmanın cepheye bakan iç yüzeyinde ise dikey dikdörtgen biçimli dar birer pencere vardır (Şekil 2.101).

Şekil 2.101: Kolağası Konağı Doğu cephesi

Yapının ana cephesi olarak varsayılan kuzey cephesinde toplamda beş adet pencere bulunmaktadır. Ana giriş kapısı iç girintili olarak tasarlanmıştır. Ana cephenin merkezinde taş merdiven ile ulaşılan ahşap ana giriş kapısı bulunmaktadır. Kapının üzerinde hemen bir pencere bulunmaktadır. Ana cephede toplamda iki adet pencere bulunmaktadır. Ana cephenin kuzeyinde dikey formlu bir pencere bulunmaktadır (Şekil 102).

Şekil 2.102: Kolağası Konağı Kuzey Cephesi

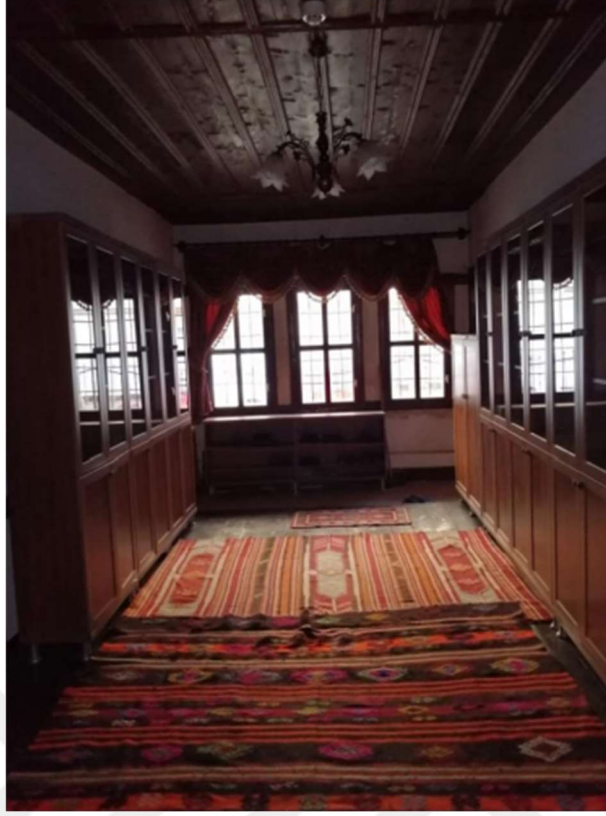
Birinci kat sofanın doğu tarafındaki duvardan ahşap bir merdivenle yapının zemin katına ulaşılır (Şekil 2.103). Buradaki hol merdiven boşluğu şeklindedir. Bu holün batı duvarındaki ahşap kapı ile zemin kat sofasına girilir. Bu sofanın hemen doğusunda bir oda bulunmaktadır. Sofanın güney kısmında simetrik olacak şekilde dikdörtgen formlu üç pencere yer alır (Şekil 2.104).

Sofanın batı kısmında zemin kata dışarıdan giriş yapılan bir kapı mevcuttur. Bu odanın tavanı düz, zemini ise ahşaptır. Zemin kat sofanın doğusunda bulunan ahşap kapı ile odaya girilir. Odanın batı duvarında küçük bir kapı bulunmaktadır. Girilen odanın kuzey duvarında ahşap kapaklı niş, hemen doğusunda ise yine ahşap kapaklı bir dolap bulunmaktadır (Şekil 2.105).

Şekil 2.103: Kolağası Konağı Zemin kata inilen kapı

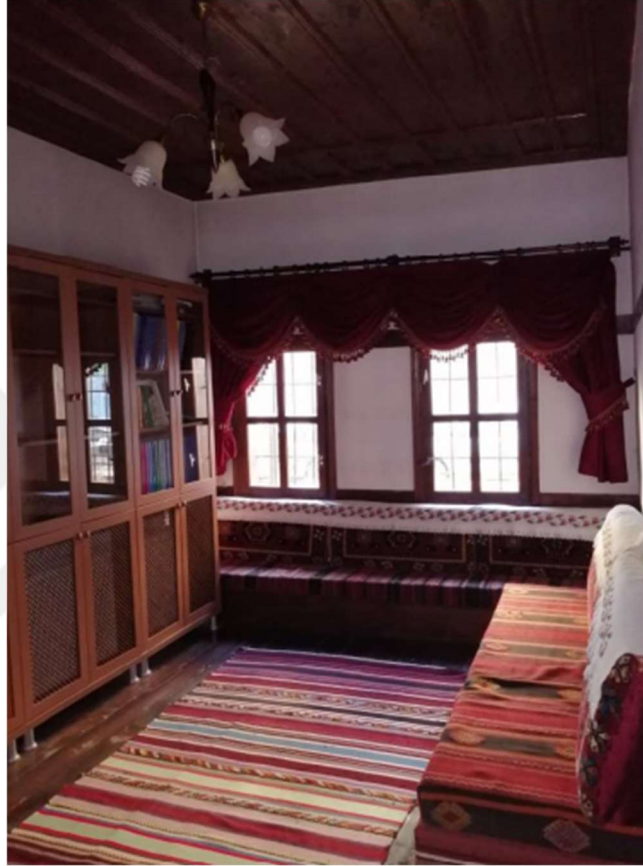

Şekil 2.104: Kolağası Konağı Zemin Kat

Şekil 2.105: Kolağası Konağı Zemin Katındaki Odanın Nişi

Bu odanın güneyinde dikey iki pencere bulunmaktadır. Bu odanın güney duvarı boyunca bir sedir bulunmaktadır (Şekil 2.106). Odanın tavanı düz, zemini ise ahşaptır. Zemin kat sofasının batı kısmındaki ahşap kapı ile diğer odaya girilir. Bu odaya simetrik olarak yerleştirilmiş üç pencere bulunur. Güney duvarı boyunca sedir mevcuttur. Bu odanın batı kısmında ahşap dolap nişleri bulunur (Şekil 2.107), odanın tavanı düz, zemini ise ahşaptır.

Şekil 2.106: Kolağası Konağı Zemin Katının Güneydoğusundaki Oda

Şekil 2.107: Kolağası Konağı Zemin Kat Güneybatı Odası

Bu sofanın kuzeyindeki ahşap kapı ile diğer odaya geçiş yapılır. Burası önceki kullanımda kiler olarak kullanılmıştır. Odanın batı kısmı güneye doğru genişletilmiştir. Bu odanın batı tarafında iki adet kare pencere bulunmaktadır. Kuzey tarafında iki küçük dikdörtgen biçimli pencere bulunmaktadır. Bu odanın doğusundan dikdörtgen planlı dar alana girilir. Bu bölümde herhangi bir açıklık bulunmaktadır. Odanın doğu tarafından daha sonra eklentiler yaparak tuvalete dönüştürülen alana çıkılır. Tuvalet zemin ve duvarları fayans ile kaplıdır. Kilerin doğusunda daha sonrasında eklenmiş bir oda bulunur. Odanın tavanı betondur, zemini ise kesme taş ile kaplıdır. Konağın kuzey cephesinin orta kısmındaki ana giriş kapısı ile birinci katın aralığına girilir. Buradan sofaya açılan büyük bir kapı bulunmaktadır (Şekil 2.108).

Şekil 2.108: Kolağası Konağı Zemin Katındaki Mutfığa Dönüştürülmüş Oda

Bu kapının iki yanında dikdörtgen formlu birer pencere bulunmaktadır. Sofanın batı duvarından dikey dikdörtgen biçimli dar bir pencere bulunur. Buradan farklı bir odaya geçiş yapılmaktadır. Bu odanın tavanı düz, zeminleri ise ahşaptır. Birinci kat sofanın doğu duvarındaki kapı ile doğu odasına giriş yapılır. Bu odanın içinde duvar boyunca bulunan bir sedir vardır. Odanın kuzey duvarında dikdörtgen biçimli pencere bulunur. Doğu duvarında dikey dikdörtgen biçimli pencereler mevcuttur (Şekil 109). Odanın zemini ahşap tavanı ise düzdür.

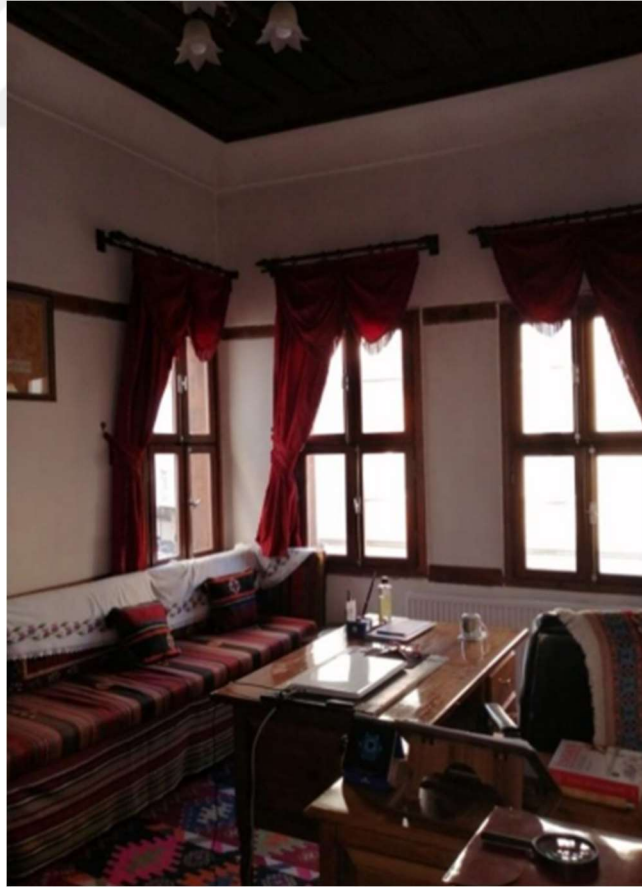

Şekil 2.109: Kolağası Konağı 1. Katın Kuzeydoğusundaki Oda

Birinci kat sofanın doğu duvarında ahşap kapı ile diğer odaya geçilir. Bu odanın kuzey duvarında iki yüklük nişi bulunmaktadır (Şekil 2.113). Bu odanın içinde bir pencere bulunmaktadır. Odanın tavanı düz, zemini ise ahşaptır. Birinci kat sofanın batı duvarındaki ahşap kapı ile batı odasına girilir. Bu odanın güney kısmında üç pencere bulunur. Odanın batı duvarında aynı formlu iki pencere daha bulunmaktadır. Odanın tavanı düz zemini ise ahşaptır. Birinci katın batı duvarındaki kapı ile tuvalete girilir (Şekil 2.110). Tuvaletin batı köşesinde bir adet pencere bulunur. Tavanı betondur, zemini ise fayans kaplıdır. Birinci kat sofasının batı duvarının kuzeyindeki ahşap kapı ile batı odasına girilir. Odanın doğu duvarında ahşap çerçevelerle yuvarlak kemer formu içine eşkenar dörtgen formu oluşturulmuş bir Şerbetlik detayı mevcuttur (Şekil 2.111). Odanın güney duvarında da doğu duvardaki formda bir Şerbetlik detayı vardır. Odanın batı duvarında dikey dikdörtgen biçimli bir pencere yer alır. Odanın kuzeybatı köşe duvarında dikey dikdörtgen biçimli bir pencere vardır. Bu pencerenin tam simetriğinde aynı özellikte bir pencere daha bulunmaktadır (Şekil 2.112). Odanın tavanı düz tavanıdır. Zemini ise ahşap kaplıdır.

Şekil 2.110: Kolağası Konağı 1. Katın Güneyindeki Oda Yüklük Nişi

Şekil 2.111: Kolağası Konağı 1. Katın Güneydoğusundaki Oda

Şekil 2.112: Kolağası Konağı 1. Kat Helası

Şekil 2.113: Kolağası Konağı 1. Katın Kuzeybatısındaki Oda

Tablo 2.9: Kolağası Konağı.

Adı	Kolağası Konağı							
Adresi	Camii Kebir Mah. 2. Sok no:7 Sivas							
Dönemi	19.yy							
Tescil Durumu	Tescilli	Tescil Tarihi	2010	Tescil No	A20134			
Yapısal Bilgi								
Kat Sayısı	Plan Tipi		Yapım Tekniği		Yapı Malzemesi			
Zemin+1	Zemin	İç Sofalı	Zemin	Yığma Taş	Zemin Kesme Taş			
Kat+1	1.Kat	İç Sofalı	1. kat	Ahşap Karkas	1 kat Ahşap, Kerpiç			
Cephe Düzeni								
Ana giriş Kapısı	Pencereler	Pencereler		Çıkma Taşıyıcılar	Silmeler	Saçaklar	Çatı Tipi	Balkon Özelliği
Çift Kanatlı Yapı	Ahşap Söveli	Zemin Kat	Çıkmasız	Taşıyısız	Ahşap Silme	Ahşap Saçak	Kırma Çatı	Yok
Pencereli		1. kat	Tek Çıkma					
Ahşap		-----	-----					
İç Mekan Elemanları		Bahçe Elemanları						
Zemin kat	Düz Tavan, Ters Tavan		Kuyu havuz					
1. kat	Düz Tavan, Ters Tavan, Tekne Tavan		Süslemeler Vazodan çıkan çiçek, eşkenar dörtgen, Kıvrım Dal					
1. kat	Zemini; Ahşap Kaplıdır							
Orijinal alanlar								
Ocak								
Merdiven								
Yüklük								
Mumluk								
Orijinal Kullanım	Bugünkü Kullanım		Önerilen Kullanım	Res				
Konut	Kültür Evi		Konut					

2.10.1. Kolağası Konağı Plan İnceleme

Şekil 2.114: Kolağası Konağı Plan İnceleme

Konak Sivas'ın en işlek Caddesi olan İstasyon Cad. (İnönü Bul.) arka kısmında bulunmaktadır. Çevresi ve konumu nedeniyle insan ve araç sirkülasyonunun ortasında kalmıştır.

Etrafında yüksek konut olmaması ve yapışık bina olmaması ayakta kalmasına bir nebze olsun yardımcı olmuştur. Fakat korunmasız ve etrafı duvar ile çevrili olmaması zarar görmesine neden olmuştur (Şekil 2.114-2.116).

Şekil 2.115: Kolağası Konağı Eski Hali((Sivas Koruma Kurulu)

Şekil 2.116: Kolağası Konağı Eski Hali(Sivas Koruma Kurulu)

Şekil 2.117: Kolağası Konağı Eski Hali (Sivas Koruma Kurulu)

Odalarında bütün duvarlara yazılar yazılmıştır (Şekil 2.120). Dışarıdan bakıldığında tamamen harabe olan bina 2010 yılında restorasyon ile kültür evi olarak kullanıma sunulmuştur. Dış yüzeyindeki yıkılmalar, iskelet sisteminde çökmeler, içerisindeki sonradan eklentilerden dolayı çok zarar görmüştür. Konakta sonrasında yaşayan insanlar mutfak ve tuvalet eklemiştir. İçerisinde zeminde bulunan bütün ahşaplar sökülüştür (Şekil 2.121). Çöplük olarak kullanılmıştır. Kuzeybatıda yer alan odanın dikdörtgen plan şemalı mekânın ahşap döşemesi özgünlüğünü korumuştur. Pencere önünde özgün ahşap sedir kısmı bulunmaktadır (Şekil 2.122). İçeride bulunan kapılar ve pencereler sökülüştür. Fakat bazı alanlarda kırılmış olsa bile parçaları bulunmaktadır (Şekil 2.123). Konağın geneli itibariyle nişler ve dolaplar korunmuştur (Şekil 2.124). Sonrasında eklenen tuvalet ve kazan dairesi için birçok çalışma yapılmıştır. Yapılan çalışmalarda hemen sağ tarafından borular için kazılar yapılmıştır. Tuvalet eklentisi ile bir oda tamamen dönüştürülmüştür. Yapılan restorasyon ile ahşap korkuluklar, silmeler ve zeminler tamamen iyileştirilmiştir. Nişler, dolaplar özgünlüğünü koruyarak yapılmıştır. Yapılan koruma alanında pencerelerin boyutları ile oynama yapılmıştır. Tuvalet olarak düzenlenen kısmın düzenlenmesi yapılmıştır ve iyileştirme yapılmıştır [23].

Şekil 2.118: Duvar Yazıları(Sivas Koruma Kurulu)

Şekil 2.119: Ahşap Zemin (Sivas Koruma Kurulu)

2.10.2. Kolağası Anket Değerlendirmesi

Yapılan anket çalışmasında önceden burada yaşayan veya daha önceki sahipleri ile görüşmeler yapılmıştır. Burada yaşayan insanların o dönemde yaşayan insanların kaç yıl ikamet ettiğini, o dönemde yapılan farklılıkları, ya da o dönemde yaşayan insanların konak içinde yapılan değişiklikler, avantajları, dezavantajları sorulmuştur. Süreçte insanların ev içinde yaşadıkları olaylar döngüsü veya duygular

açısından yaşadıklarını anlatmışlardır. Kolağası konağında burada öncesinde kiracı olarak yaşamış Emin Edip Özöktem'e y,srular yönetilmiştir. 1997 yılının kısa bir döneminde evde kiracı olarak yaşadığını belirtmiştir. Burada resmi kayıtlarda olmayan ve izinsiz oturduğunu belirtmiştir. Zor bir durumda olduğunu kalacak yeri olmadığı için burada zorunlu olarak kaldığını belirtmiştir. Burada kalırken evde çok fazla inceleme şansı olmadığını gündüzleri gidemediğini söylemiştir. Burada kalırken geceleri sobayla ısındığını belirtmiştir. Kaldığı dönemde yine evsiz insanların geldiğini ve kaldıklarını onların konağa zarar verecek şekilde ahşapları söktüklerini veya dolapları kırdığını belirtmiştir. Konak daha sonrasında belediye tarafından işletmeye devredilmiştir. Söz, nişan gibi organizasyonlar için kullanılmaktadır. Bahçe kısmı büyük olduğu için böyle bir aktiveye yer verilmiştir. Belediye usulleri dahilinde bazı farklılıklar yapıldığını örneğin bahçe kısmının duvarlarının uzatıldığını belirtmişlerdir.

BÖLÜM III

SONUÇ

Tarihsel süreç içerisinde farklı medeniyetlere ev sahipliği yapan Sivas, Osmanlı, Selçuklu ve Türkiye Cumhuriyeti açısından önemli bir yere sahiptir. Bu bölgede korumaya yönelik çok az çalışma bulunmaktadır. Kent geleneksel dokusunun çoğunu kaybetmiştir.

Tez konusu oluşturan 5 adet Sivas Konağı detaylı bir şekilde incelenmiştir. İncelenen bu Konakların Geleneksel Türk Evi özelliği göstermektedir. İncelenen evlerin planları, cepheleri ve mimari özellikleri benzerlik göstermektedir. Orijinalinde toprak damlı iken restorasyon süreci ile farklılıklar yapılmıştır. Yukarıda anlattığı üzere bazı bölümleri yenilerek yada boyanarak orijinalliğini yitirmiştir. Tavanlarda ve zeminlerde sonradan eklentiler olduğu görülmektedir. Tavanlarda boyalamalar, plastik kaplama ya da farklı kaplamalar mevcuttur. Bazı konutların orijinalinde banyo ve tuvalet eklenmiştir.

Çalışmada konakların yapıldığı dönemler çok yakındır. Bu evler 19.yy. ve 20.yy. başlarında yapılmıştır. Konutların kitabeleri bulunmamaktadır. Genellikle ortalama bir tarih üzerinden devam edilmiştir. Sahipleri bilinse bile çoğunun tam olarak tarihleri bilinmemektedir. İncelenen konakların bahçeli olanlar ve doğrudan sokak girişleri olanlar mevcuttur.

Konutların katları farklılık göstermektedir. Evlerden 4 tanesine sokaktan giriş, 1 tanesi bahçeden giriştir. Konaklardan 2 tanesi iç sofalı, 1 tanesi dış sofalı, 1 tanesi orta sofalıdır. ,

Çalışmada incelenen konakların çoğu çıkmalı olarak tasarlanmıştır. Çalışmada ele alınan konutların 4 adetinde çıkma varken 1 adetinde çıkma yoktur. Konutların cephelerine bakıldığında genel itibariyle dikey dikdörtgen pencereler bulunur. Genel cephe özellikleri çok benzer özellik göstermektedir. Yaklaşık kare biçimli boyutları olan pencereler kullanılmıştır.

Geleneksel Türk evi özelliklerine bakarak Sivas konutlarının içerisinde genelde ahşap kullanıldığını görmekteyiz. Burada değişimleri, zaman içerisinde değişimleri görmekteyiz. Bu çalışma sonucunda yıllarca bilinçsiz kullanım yapıldığı, atıl bırakıldığını anlamaktayız.

Kaybolmak üzere olan Sivas konaklarının mimari değerlerinin belgelenmesi ve plan tipolojilerinde yaşanan değişiklikler ile literatüre katkı sağlamak için yapılan bu çalışmada planların değişiklik gösterdiğini ancak bir çoğunun günümüzün getirdiği gereksinimler nedeniyle olduğunu, işlev değişiklikleri veya eklentiler yapılmıştır. En çok zeminde bozulmalar görülmüştür. Evlerde tuvalet eklentisi ve mutfak planları değiştirilmesi öne çıkmıştır. Mevcut haline bakıldığında bu değişiklikler gözle görülebilir boyuttadır.

Bu çalışma kapsamında, Sivas'ta öne çıkan ve kullanıcılarına erişilen beş konak ile ilgili işlevsel ve plan tipolojileri bağlamında değişiklikler incelenmiştir. Konakların değerlendirilmesinin yazılı ve görsel belgeler ile birlikte, kullanıcılarının yaşantıları, beklentileri ve isteklerinin de göz önünde bulundurulduğu sözlü tarih uygulamaları ile zenginleştirilmesi gerektiği bu çalışma ile ortaya çıkarılmıştır. Bundan sonra yapılacak çalışmalarda, plan ve işlev değişiklikleri dışında merdiven, cephe, malzeme bozulma ve değişikliklerine ilişkin detaylı çalışmaların yapılarak, geleceğe aktarılacak kültür mirası olarak Sivas Evlerinde bundan sonra yapılacak iyileştirme ve düzenlemelere ilişkin bilgi ve yöntemlerin geliştirilmesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- [1] YÜREKLİ Hülya ve YÜREKLİ Ferman (2005), *Türk Evi: Gözlemler-Yorumlar (The Turkish House: A Concise Re-Evaluation)*, Yem Kitabevi, İstanbul, ss. 58-112.
- [2] SÖNMEZ Serpil (2015), *Tanzimat'a giden yolda bir Osmanlı Kent: Sivas, 1777-1839* (Doktora Tezi), Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- [3] AĞRAZ Gülhayat (2017), *Sivas İli Merkez İlçesi Geleneksel Konutların Analiz ve Değerlendirilmesi Bağlamında Koruma Önerilerinin Geliştirilmesi* (Doktora Tezi), Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- [4] WALLEN Hyun, FRAENKEL H. Helen, Jack R, NORMAN E (1990), *How to design and evaluate research in education*, McGraw-Hill Publications, New York.
- [5] ELDEM Sedat Hakkı (1954), *Türk Evi Plan Tipleri*, Pulhan Matbaası, İstanbul.
- [6] TUZTAŞI Uğur (2009), *İdealleştirilmiş "Türk Evi"'nin Arkeolojisi: Osmanlı Evinin Fragmanları ve Tipolojik Elemanları* (Doktora Tezi), Mimarşinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- [7] SAYIN Sinem (2014), *Geleneksel Türk Evinin Doğal Aydınlatma Açısından İncelenmesi; Kemaliye, Birge ve Safranbolu Evleri* (Yüksek Lisans Tezi), Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- [8] BESLİ, Elif (2019), *Geleneksel Türk Evi Mimarisinin İncelenmesi: Düzce-Konuralp Örneği* (Yüksek Lisans Tezi), Düzce Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

- [9] SAKA Bengi Deren (2020), *Geleneksel Türk Evi İnce Elemanları; Trabzon-Akçaabat İlçesi Orta Mahalle Evleri İncelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi Tezi), Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- [10] VURAL Zeynep Betül (2018), *Sivas ili Akdeğirmen Mahallesi Özdağanlar Evi Restorasyon ve Yeniden İşlevlendirme Önerisi* (Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- [11] KARABULUT Kübra (2014), *Sivas'ta Geleneksel Konut Mimarisi* (Yüksek Lisans Tezi), Erciyes Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.
- [12] YAŞATIR Aliye, DOĞAN Büşra Gül, YILDIZ Gülsen, DEMİRKAN Kübra, DOĞU Kübra, VATANKULU ATEŞ DARENDELİ Özlem ve SERAP Rabia (2020), *Konaklarımız*, Sivas Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Fidan Yazicioğlu Kültür Merkezi Yayınları, Sivas.
- [13] KOÇ Pınar (2020), *Sivas'ta 1890-1970 Aralığında Modernleşme İzleğinin Katmanları Üzerine Bir Analiz: Mekansal ve Dönemsel Ayrıştırmaya Yönelik Yöntem Önerisi* (Yüksek Lisans Tezi), Necmettin Erbakan Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- [14] KOÇ Pınar, UYSAL Mehmet (2021), "1930'lardan 1960'lara Sivas' ta Konut Tipolojisinin Değişimi ve Modern Apartmanlar", *Türk İslâm Medeniyeti Akademik Araştırmalar Dergisi*, Cilt 16, Sayı 32, ss. 415-442.
- [15] KARAÇALIK Osman (2018), *Vakıf Eserlerindeki Koruma ve Onarım Problemlerinin Sivas İl Merkezinde Yer Alan Osmanlı Dönmei Camileri Üzerinden Değerlendirilmesi* (Doktora Tezi), Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- [16] Harita Genel Müdürlüğü (2023), *Sivas İli Haritası*, <http://www.webcitation.org/query?url=https%3A%2F%2Fwww.uyduharita.org%2Fwp-content%2Fuploads%2Fsivas-haritasi.jpg&date=>, E.T. 10.01.2023.
- [17] Harita Genel Müdürlüğü (2023), *Sivas İli Arazi Kullanım Oranları Dağılımı*, http://www.webcitation.org/query?url=http%3A%2F%2Fwww.oran.org.tr%2Fimages%2Fdosyalar%2F20170915090606_0.pdf&date=2023-01-10, E.T. 10.01.2023.

- [18] Habertürk (2020), *Sivas Meydan*, <https://www.haberturk.com/sivas-haberleri/82543852-kisitlama-sonrasi-tarihi-kent-meydaninda-kartpostallik-goruntuler-olustusivasta-saat-2000>, E.T. 10.01.2023.
- [19] Özkan (2022), *Sivas Tarihi Kent Meydanı*, <https://blog.biletbayi.com/sivasta-gezilecek-yerler.html/>, E.T. 10.01.2023.
- [20] BİLGET N. Burhan (1993), *Sivas Evleri*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Sivas.
- [21] AKBULUT Gülpınar (2009), “Sivas Şehri’nin Tarihi Coğrafyası”, *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 35, Sayı 2, ss. 212-222.
- [22] KUBAN Doğan (2005), *Osmanlı Mimarisi*, Yem Yayınları, İstanbul.
- [23] SÖNMEZER İlke (1999), *Geleneksel Türk Evinde Ahşap ve Mekan İlişkisi* (Yüksek Lisans Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

EKLER

Ek 1. Önceki Dönemde Yaşayan İnsanlar ile Anket Çalışması Sorular ve Cevaplar

Ad: Necmettin

Soyadı: Karaca

Yaş, Meslek: 64, Emekli Polis

Yaşadığı Dönem:1971-1985

1.Konakta kaç yıl ikamet ettiniz?

On sene kadar ikamet etmişim. Ailem ise ben doğmadan önce de oturmaya devam ediyordu. Uzun bir süre orada yaşamışlar. Babam evin kiracısı olduğunu söylerdi. Bahçesini vs. kendisini düzenlediğini söylerdi.

2.Konakta hangi yıllar arasında ikamet ettiniz?

1971-1985

3.Konağın ilk sahiplerini tanıyor musunuz veya akrabalık dereceniz nedir?

Babam konağın ilk sahiplerinin kiracısı olarak kalıyorduk. İstanbul'da yaşayan bir aile olduğunu hatırlıyorum. Çok fazla Sivas ile alakalı yoktu. Senede bir kere gelir çay vs. içer giderlerdi. Kendilerini hayal meyal hatırlıyorum. Sahipleri değil ama onların da ebeveynleri burada yaşamış. Hatice mutlu ve Abdi başara sahibi olarak biliyorduk. Abdi Başara hakimdi. Ve dedesine Abdi ağa dediklerini söylerdi.

4.Konak hakkında bilgileriniz nelerdir?

Konak yapım yıllarını 1830'ların sonu olarak varsayıyorum. Konağın yaşam tarzına bakıldığında her şey düşülmüş diyebilirim. Mutfağın gölgede kalan kısmına depo alanı yaptık, buzdolabı yoktu ama soğutma sistemi vardı diyebilirim. Yaşadığımız dönemde dolap gibi banyo olması çok şaşırtıcıydı. Genellikle sedirli olan yerde oturturduk. Şu an ki koltuk takımı gibi değildi. Yemeğimizi burada yedik. Bahçemiz büyüktü ve burada oyun oynamayı çok severdim. Babam benim için oyun alanı yapmıştı.

5.Konak otururken ne gibi avantajları vardı?

O zamanlara bakıldığında diğer yerlere göre banyosu içerdeydi. Tabi ki geniş bir evdi. Bahçesi muazzam güzeldi. Mutfak kısmı biraz daha değişikti.

Kişisel alanımızı çok sağlıyordu. Odalar geniş ve çoktu. Yaşanmışlık hissi veriyordu. Şu ana bakıldığında aile bağlarımız daha kuvvetliydi. Odam çok sıcak olurdu. Çıktığımızda direk Sivas'ın merkezi yerine varırdık.

6.Konakta otururken dezavantajları nelerdi?

Çok fazla ses geliyordu. Sürekli tamirat işleri olurdu. Sürekli birileri gelir giderdi. Bahçeyi düzenlemek çok uzun zamanımızı alırdı. Kapılar asla kapanmazdı. Çok gıcırta sesleri gelirdi. Mutfak güzel ama kullanılması gerçekten zordu. Ahşaplara zarar vermemek için çok dikkatli davranmak gerekirdi. Dökülen yerler olurdu oraları tamiratını yapardık. Isıtmak kolaydı ama bazı odalar çok soğuk olurdu. Kalabalık bir aile olduğumuz için sobalı odada otururduk. Aslına bakarsanız çok bir dezavantajı vardı diyemem. Genel itibariyle farklı bir yapıydı ama yaşamak bir o kadar keyifliydi.

7.Konağın restorasyon süreçlerinde içinde ikamet ediyor muydunuz?

Restorasyon demeyelim ama genellikle babam sürekli bir şeyler yapardı. Pencereleri tamir ederdi. Dolapların kapaklarını tamir ederdi. Bir keresinde iskele kurulmuştu çatı göçük olmuştu. Sağ duvarda kayma olmuştu bunun içinde babam destek olması için ahşap bir iskele yaptırmıştı. Gerçekten çok sıkıntılı bir süreçti. O tarafa gitmemiz hep yasaktı, göçük olabilir derdi. Çok büyük bir yer değildi ama yine de sıkıntılıydı diyebilirim.

8.Konakta otururken sizin hiç müdahaleniz oldu mu (Oda içerisinde veya bahçede orijinalinde olmayan bir eklenti)

Babamın köşk diye bir yeri kaldığından bahsettiğini biliyorum. Tuvalet ihtiyacı için yapmaya karar vermiştik ama babam bunun doğru olmadığını mülk sahibinden izin almamız gerektiğini söylemişti ve yapmıştık sonrasında içeride bir odaya müdahale edip tuvalet tarzında bunun için ustaların çok çalıştığını biliyorum.

Düzeltilme işleri çok uzun zaman sürmüştü. Şimdi hatırlamıyorum son dönemde müdahale etmiş olabiliriz. Ama mutfakta depo kısmı yaptığını yani ördüğünü hatırlıyorum. Ocak kısmında ise az kullanıyor diye bacayı iptal ettiğini onu da biliyorum. Burada annem ocağı pencerenin önüne almıştı.

9.Konağın restorasyon süreçlerini incelediniz mi?

Maalesef daha sonrasında hiç ilgilenme şansım olmadı.

10.Taşındıktan sonra konağın onarım durumuyla ilgilendiniz mi?

Ev sahibinin taşındıktan sonra babam ile tartıştığını anımsıyorum. Babama ocak vs. neden kapattığını sormuşlardı. Depo kısmı olarak kullanılan yerin düzeltilmesi orijinalin nasıl olduğunu öğrenmek için babama sormuşlardı.

11.Restorasyon süreçlerinde gözünüze çarpan aykırı bir durum var mıydı?

12.Taşındıktan sonra hiç ziyaret şansınız oldu mu?

Gittim. Yani önünden geçtim. Merak ettiğim için girmek istedim. Ocak, nişleri ve daha müdahale ettiğimiz birçok yeri düzeltmişlerdi. Ocak yeniden yapılmıştı. Ama sedir alanları farklı gelmişti. Ben karşılıklı olarak hatırlıyordum fakat son ziyaret ettiğimde sedirleri yanaya görmüştüm.

13.Restorasyondan sonra ziyaret ettiyseniz değişiklikler veya farklı gelen hiçbir durumla karşılaştınız mı?

Önünden geçerken merak ettim ve içeri girdim. Gözle görülen değişik yok diyebilirim. Fakat pencereler, tavanlar, mumluklar, lambalar hepsinin yeni gibi olduğunu fark ettim. Biz kullanırken daha eski duruyordu. Dış cephesininki daha sarımsı olduğunu biliyordum fakat son bakmaya gittiğimde bembeyaz olduğunu gördüm ve şaşırdım. Pencerelerinde 1 tanesinin yerini değiştiğini fark ettim.

Ek 2. Konut Dışı Programlar Yüklenen Geleneksel Konutlardaki Kullanıma Yönelik Anket

Yapılan Ankette mevcutta ne olarak kullanıldığını, koruma programının nasıl işlediğini, korumak için ne yapıldığını veya belediyenin ne gibi yaptırımlar yaptığına dair sorular sorulmuştur. Anket şu anda çalışan Veli Huzur ile yapılmıştır.

1.Kurumuzun İsmi Nedir?

Abdiğa Konağı Kültür Evi

2.Kullanılan Geleneksel Konut size mi ait?

Hayır. Kültür evi olarak kullanılmakta şu anda belediye tarafından tahsis edildi. Belediyenin işletmesi olarak geçmektedir. Bazen davetler vs. için kullanılmaktadır.

3.Bu iş yerinde ne yapılmakta?

Burada öğrenciler için veya mahalledeki insanlar için dersler vermekteyiz. Kurslarımız oluyor. Çalgı kursları daha çok olmakta ama resim vs. kurslar da verilmektedir. İnsanlar çok yoğun ilgi göstermektedir. Burada gönüllü olarak dersler veriliyor. Yani hocalarımız belli bir maaş ile çalışmıyor.

3.Yapının Tarihi değeri olduğuna inanıyor musunuz?

Tabi ki. Burada yaşanmışlıkları hissedebiliyorsunuz. Evin her köşesi bir anı kokmaktadır. Evin mimari yapısı da çok güzel. Osmanlı evinin o dönemlerde bile ihtiyaçları karşılaştığını görmekteyiz. Çok ince düşünülmüş nişler, dolaplar karşımıza çıkmaktadır. Evin geneline bakıldığında şu anda bile çok rahat yaşanabilecek bir yerdir.

4.Bu tarihi değeri korumanın en iyi yolu nedir?

En iyi yolu insanlara buranın tarihi bir yapı olduğunu anlatmaktadır. Çünkü içeride insanlar olmadığı anda veya yaşayan olmadığını fark ettiklerinde hemen zarar veriliyor. İlk gördüğümde bütün camları indirilmişti. Bütün ahşapları sökülmüştü. Dolaplar sökülmüştü. Duvarlara yazılar yazılmıştı. Gerçekten böcekler kadar insanlarda çok zarar veriyordu.

5.Bu tarihi yapının onarımı için maddi destek sağladınız mı veya sağlar mısınız?

Ben sağlamadım. Ama bazen küçük tamirat işleri oluyor onlar için tabi ki hardıyoruz. Fakat büyü giderler için belediyeye bildirmemiz yeterli oluyor. Sonrasında müdahale yapıyorlar.

6.İş yerindeki veya kurs alanı size yeterli mi?

Bizim için yeterli bütün odaları kullanılıyor. Bazen bahçede oturuyoruz. Ama geneline bakıldığında yeterli olduğunu söyleyebilirim. Ama bazen yeterli gelmiyor tabii ki. Resim kursları yeterli olmadığı oluyor.

7.Yetersiz ise nasıl bir yol denemek istersiniz?

Herhangi bir yol bulamıyoruz tabii ki, müdahale etmemiz yasak sadece isteklere göre belediyeye bildiriyoruz. Uygun görülüyorsa yapılıyor.

8.Kullanım kolaylığı için yapıda değişiklik yaptınız mı? Ne gibi değişiklikler yaptınız?

Biz değişiklik yapmadık tabii ki, ama belediye bildirdik tuvalet vs. düzenlenmesi yapıldı, ısıtma sistemi yenilendi. Dolaplar ihtiyaçlara göre düzenlendi. Tamamen su tesisatı değiştirildi. Bazı yerlere prizler eklendi.

Önceki Dönemde yaşayan insanlar ile Anket Çalışması Sorular ve Cevaplar

Ad: İbrahim

Soyadı: Kara

Yaş, Meslek: 72, Emekli

Yaşadığı Dönem:1965-1967

1.Konakta şu anda ikamet ediyor musunuz?

Hayır. Çocukluk yıllarımda ailem ile yaşamıştım.

2.Konakta hangi yıllar arasında ikamet ettiniz?

1965-1967

3.Konağın ilk sahiplerini tanıyor musunuz veya akrabalık dereceniz nedir?

İlk sahipleri hakkında hiçbir fikrim yok diyebilirim. Çünkü çok öncesinde yapılan yerler olduğu için kimse bilmiyordu fakat çevrenden duyduğum, hatırladığım ile diyebilirim ki Divriği'nin önde gelen bir ailesi tarafından yaptırılmış. Zaten eminim şu anda o muhitte bu kadar gösterişli bir ev yoktur. Çünkü içerisi ve bahçesi gerçekten kendine has bir havası vardı. Biz taşından 15 sene kadar evvel Nuri Demirağ'ın ikamet ettiğini söylerlerdi.

4.Konak hakkında bilgileriniz nelerdir?

Konak iki katlıydı. Bahçe kapısı ağırdı zor açılırdı. Yüksek duvarlara sahipti. Duvarların üstü hep salkımlarla doluydu. Ev giriş kapısı heybetli bir kapıydı. Çift kanatlı yapıya sahipti. İki tarafında pencereler vardı. Biri geldiğinde ilk oradan bakardık. Girişinde çift zil olduğunu hatırlıyorum. Üst tarafında giriş kapına doğru

çıkma vardı. Ev şu an ki konutlar gibi dışarıya doğru çıkmaları vardı. Mutfak ve salon yan yanaydı diyebilirim. Sofa olarak adlandırdığımız yer büyük ve geniştir. İlk eve girildiğinde buraya varılırdı. Sonrasında odalara dağılırdı. Genelde aşağıda zaman geçirirdik. Üst katları genelde yatmak için kullanılırdı. Şerbetlik, mumluk gibi yerler vardı. Soba yakmayı çok severdik tabii ki biz ama insan çekinirdi. Geniş bir bahçeye sahipti. Geniş bir evdi. Pencereler, tavanlar, yerler, merdiven eskiydi diyebilirim yani eski gibi gelirdi bize çünkü ahşap bina farklı bir kültürdü. Yıllarca kerpiç binada oturmuştuk. Bana büyük ev çok farklı gelmişti. Biz kalabalık bir aileydik aynı yerde yatardık köyde ve ilk defa kendimize ait bir odamız olmuştu kardeşlerimle çok hoşumuza gitmişti. Garip bir havası vardı diyebilirim. Çocukken bana sanki yıkılacak gibi gelirdi.

5. Konak yaşarken ne gibi avantajları vardı?

Benim için sadece büyük bir bahçe avantajı vardı diyebilirim. Başka bir avantaj söz konusu değildi. Çünkü farklı bir yerde çocukluk geçirmiştik. Bahçesi güzeldi ama oynamak için yer yoktu. Her yer ağaçtı.

6. Konakta otururken dezavantajları nelerdi?

Dediğim gibi bence çok eski ve harabeydi. Tuvalet dışarı taraftaydı. Tamamen derma çatma bir yerdi. Giderken insan ürperirdi. Garip bir kokusu vardı evin, ahşap kokusu diyebilirim. Merdivenlerin çok dik olması her zaman merdiven iç çık gerçekten ben hiç hoşlanmıyordum. Evde herhangi bir pencereyi açarken düşünmek gerekirdi kırılabilir korkusu vardı. Bazen babam dikkatli açmamız konusunda bizi uyarırdı. Kapılarda kapalı kalırdık. Dış cephesi dökülürdü sürekli onları düzenlerdik. Babamlar çok severdi. Büyük bir oturma alanı vardı. Sedir ve oturma alanı çok hoşlarına giderdi. Gerçekten geniş bir oturma alanı vardı. Komşular ile yemek yemeyi severdi babam öğretmen olarak atanmıştı kısa bir süreliğine ben çok sevememiştik.

7. Konağın restorasyon süreçlerinde içinde ikamet ediyor muydunuz?

2 sene boyunca restorasyon edildi diyebilirim. Sürekli ahşaplarını, pencerelerini, kapılarını, merdiven korkularını değiştirmek zorunda kalırdık. Merdivenler sürekli kırılırdı. Korkuluklar düşerdi ve biz yeniden yaptırırdık. Evde sürekli bir tamirat söz konusuydu diyebilirim. Birkaç alanı yıkıldığını söylerdi. En son tamirata ise evin sola doğru kaydını bundan dolayı ahşap kalaslar ile sabitlenmeye çalışıldığını hatırlıyorum. Zaten bundan sonra evi terk etmiştik. Bildiğim kadarıyla belediye el koymuştu.

8.Konakta otururken sizin hiç müdahaleniz oldu mu (Oda içerisinde veya bahçede orijinalinde olmayan bir eklenti)

Bahçede kuyu açmıştık ama çok fazla bir yere değildi. Küçük ölçekli bir yerdi. Evin içinde dolabım olmadığı için odamdaki banyo gibi duran tuhaf bir alanı babam dolap yapmıştı. Tuvalet yapılmasını gerektiğini annem söylüyordu ama babam hiç yapmadı. Dolap nişlerini tamamen düzenledik. Mutfağı ihtiyaca göre değiştirdik. Ocak kısmını yeniledik. Pencerelerden bazıları tamirat göremediği için kapattırdık. Farklı bir depo alanı yarattı.

9.Konağın restorasyon süreçlerini incelediniz mi?

Tayin olayları olduktan sonra Sivas'a gelme şansım hiç olmadı maalesef ama merakım geçmedi yeniden gittim baktım. Hatırladığım gibi değildi diyebilirim. Tamamen farklıydı dahi diyebilirim. Benim aklımda daha kerpiçli bir alan olarak kalmıştı. Taşlar vs. düzenlemesi farklı geldi.

10.Taşındıktan sonra konağın onarım durumuyla ilgilendiniz mi?

Maalesef sadece kuyuyu kapatıp gittiğimizi hatırlıyorum.

11.Restorasyondan sonra ziyaret ettiyseniz değişiklikler veya farklı gelen hiçbir durumla karşılaştınız mı?

Bana her şeyi tamamen farklı geldi. İlk girdiğimde bahçedeki bütün ağaçlar kaldırılmış olduğunu fark ettim. Sonrasında dış cephede pencere yerleri aynı gibiydi. Kapının değiştiğini söyle bilirim. Çünkü kapı farklıydı. İçeri girildiğinde bütün odalar değişmişti. Sedirler değişmişti. Yerleri bile değişmişti. Zemin ahşaplarını değiştirmişlerdi. Duvarlar boyanmıştı. İçeriye tuvalet yapılması garibe gitti. Yattığım oda tuvalet odası olarak değiştirilmişti. Annem ile babamın kaldığı odanın içerisi oturma odası olmuştu. Mutfak olarak düzenlediğimiz yer tamamen yıkılmıştı. Ocak nişi kapatılmıştı. Dolap nişlerinin içi tamamen boşaltılmış sadece boşlukları duruyordu. Daha sonrasında belediye tarafından kiraya verilen yerde restoran olarak kullanımda belediyenin izni olmadan değişiklikler yapılmamıştır. Fakat odalar ve mutfak kullanım amacına göre değişiklik göstermiştir.

Ek 3. Konut Dışı Programlar Yüklenen Geleneksel Konutlardaki Kullanıma Yönelik Anket

Yapılan Ankette mevcutta ne olarak kullanıldığını, koruma programının nasıl işlediğini, korumak için ne yapıldığını veya belediyenin ne gibi yaptırımlar yaptığına dair sorular sorulmuştur. Anket şu anda işletmecisi olan Ahmet Önal ile yapılmıştır.

1. Kurumuzun İsmi Nedir?

Mühürzade konağı yöresel Lezzetler

2.Kullanılan Geleneksel Konut size mi ait?

2010 yılında belediyeden kiralandı. 30 senelik bir sözleşme yapıldı. İçeride herhangi bir şekilde müdahale olmaması açısından anlaşma yapıldı. 30 yıl boyunca burada doğacak herhangi bir sıkıntıda veya restorasyon süreçlerinde belediyenin hiçbir yükümlülüğü yoktur. Belediyeden onaylı mimar ile yaptırabileceğiz.

3.Bu iş yerinde ne yapılmakta?

Ev yemekleri, Sivas yöresine ait yemekler, kafe olarak çalıştırılmakta şu anda.

4.Yapının Tarihi değeri olduğuna inanıyor musunuz?

Tabi bunun için burayı tercih ettik diyebilirim. Otantik ortamlar ve eski tarz yapılar her zaman dikkatimi çekmiştir.

Bunu bildiğim için insanların dikkatini çekebileceğini düşündüm. Bundan dolayı içeride çok oynama yapılmaması taraftayız. Daha çok bahçesini kullanabiliyoruz diyebilirim. Bahçe çok güzel fakat biraz daha büyük olsa daha güzel olabilirdi.

5.Bu tarihi değeri korumanın en iyi yolu nedir?

Böyle yapıların atıl bir şekilde bırakılmaması gerektiğini düşünüyorum. Çünkü oturulmayan veya içerisinde hiçbir şey yapılmayan yerler eskimeye mahkumdur. Restorasyon süreçleri haricinde çok dikkatli bir şekilde bizde koruyoruz. Burada insanların bu tarihe saygı duyup buna göre davranması gerekmektedir.

6.Bu tarihi yapının onarımı için maddi destek sağladınız mı veya sağlar mısınız?

İlk restorasyon sürecinde biz destek sağlamadık. Fakat bir onarım ihtiyacı olduğunda belediyeden onaylı olarak tamirini yaptırıyoruz. Masrafları biz karşılıyoruz. Çok sorunla karşılaşabiliyoruz diyebilirim. Ama bunu yapmak bizim yükümlülüğümüzde olduğu için en iyi şekilde yerine getirmeye çalışıyoruz.

7.İş yerindeki alan size yeterli mi?

Bahçesi yetersiz diyebilirim. Nişan söz gibi organizasyonlara da hizmet veriyoruz. Fakat kışın çok sıkıntı yaşıyoruz. Çünkü belediye ile anlaşmamızda üst katı oturma alanı olarak kullanamıyoruz. Burada sergi alanı yapıldı.

Yani herkes sadece restorana gelmiyor. Burada konağı ziyaret etmek için de gelen çok oluyor. Mimarisini, Nuri Demirağ ziyarete de çok gelen oluyor.

8.Yetersiz ise nasıl bir yol denemek istersiniz?

Belediye ile çok görüşmemiz oldu fakat kesin bir dille bunun olamacağını belirttiler. Yani bundan dolayı belli bir kapasite ile çalışıyoruz.

9.Kullanım kolaylığı için yapıda değişiklik yaptınız mı? Ne gibi değişiklikler yaptınız?

Aslında bir değişiklikte bulunmadık diyebilirim. Sadece odaların işlevlerini değiştirdik. Kapıları söktük yerinden. Bizden önce bir oda zaten tuvalete çevrilmişti onun düzenlemesini yaptık. Ocak kısmını bozmuşları onu yeniden yapmak zorunda kaldık. Tabi kapıları çıkarıp güzel bir şekilde korunmasını sağlıyoruz. Dış bahçede sadece birkaç değişiklik yaptık.

Ek 4. Önceki Dönemde yaşayan insanlar ile Anket Çalışması Sorular ve Cevaplar

1.Konakta şu anda ikamet ediyor musunuz?

Hayır. Maalesef ikamet etmiyorum.

2.Konakta kaç yıl ikamet ettiniz?

Biz aslen Sivas Hafikliyiz. Babam ve annem ben doğmadın önce Sivas merkeze taşınmışlar. Terzioğlu Konağında 1950-1970 yılları arasında yaşadım. Doğumum bu evde olmuş fakat ben 8 yaşlarımdan sonrasını hatırlıyorum. Bizim dönemimizde yaşadığımızda Sivas'ın en güzel eviydi. Benim babamın durumu iyiydi. Biz kalabalık bir aileydik. Dedem, babaannem, annem, babam ve 5 kardeşim ile bu evde yaşıyorduk. Bahçesi ve büyüklüğü bizim için uygundu. Zaten babam yıllarca köyde yaşadığı için böyle bir ev kendisi için uygun olacağını söylerdi

4.Konağın ilk sahiplerini tanıyor musunuz veya akrabalık dereceniz nedir?

Maalesef ben tanımıyorum ama rahmetli babam tanıyor olabilirdi. Çünkü evi satın almıştı. Yani evin ilk sahiplerinden biriydik.

5.Konak hakkında bilgileriniz nelerdir?

Ev benim zamanda iyi durumdaydı. Fakat babam öncesinde tamir ettirmiş. Tamir değil de restorasyon yaptırmıştır. Pencereleeri, kapıları vs. eskidiği için yaptırmak istemiş. Biz kiracı olarak kalmadık bu evde evin sahibi bizdik. O yüzden en küçük sıkıntısına kadar yaptırırđık. Ben doğduğumda ev Sivas'ın en iyi eviydi diyebilirim. Çünkü evin iç dış alanını tamamen yaptırmıştık. Ev 2 katlıydı. Dışardan çok güzel bir görüntüsü vardı. Baktığımda sarayda kalır gibi hissederdim. Büyük bir kapısı vardı. Çift kanatlı bir kapıydı. Etrafında iki adet pencere vardı. Dışarı doğru çıkmalar bulunuyordu. Ev merdivenleri genişti. 2 adet merdiven bulunuyordu. Ara kat bir alan daha vardı. Orası farklı birden çıkıyordu. Sofa alanı güzel ve genişti. Alt kısımda babaannem ve dedem yatardı biz üst katta kalırdık. Oturduğumuz yer dedemlerin odasıydı. Soba oluyordu aslında her katta sadece bir tane olurdu fakat babam üşürüz diye bizim odaya ve kendi odalarına da soba kurdurmuştu. Abilerim yakardı bende başında beklerdim. Dolaplarımız dahi vardı. Kapaklı herkesin kendi dolabı vardı. Niş dediğiniz olay sanırım. Çünkü duvarın içindeydi. Zemini ahşaptı. Tavan ahşaptı. Sedir kısımlarını yeni yaptırmıştı babam üstüne de o zamanların kaliteli süngerlerinden almıştır.

6.Konak otururken ne gibi avantajları vardı?

Ev büyüktü, bizim için güzel bir durumdu. Bahçesi güzel merkeze yakın bir evdi. Evin sahibi oluğu için her şeyi kendimize göre yaptırıyorduk diyebilirim. Ben

orda kendimi orda çok iyi hissedirdim. Gerçekten o evde babamın bahçede ağaç ektiğini bizimle oynadığını hatırlıyorum. O ev için şunu diyebilirim hayat karmaşandan eve girdiğiniz anda kurtuluyordunuz.

7.Konakta otururken dezavantajları nelerdi?

Çok fazla ses geliyordu. Sürekli tamirat işleri olurdu. Sürekli birileri gelir giderdi. Pencereler sıkıntılı olurdu. Sürekli soğuk gelirdi. Bahçeyi düzenlemek çok uzun zamanımızı alırdı. Kapılar asla kapanmazdı. Çok gıcırta sesleri gelirdi. Mutfak güzel ama kullanılması gerçekten zordu. Tuvalet kısmı dışardaydı ki gerçekten çok kötüydü. Merdivenlerden ben sürekli düşerdim. Dikti bir çocuğa göre çünkü merdivenler, çocukluk döneminde inip çıkmayı sevmezdim. Tuvalet ve banyo dışarda olması gerçekten çok kötüydü. Küçük bir alan yapmıştı babam içerde ama yinede dışarı çıkmamız gerekiyordu.

8.Konağın restorasyon süreçlerinde içinde ikamet ediyordunuz mu?

Restorasyon demeyelim ama genellikle babam sürekli bir şeyler yapardı. Pencereleri tamir ederdi. Dolapların kapaklarını tamir ederdi. Bir keresinde iskele kurulmuştu çatı göçük olmuştu. Sağ duvarda kayma olmuştu bunun içinde babam destek olması için ahşap bir iskele yapmıştı.

9.Konakta otururken sizin hiç müdahaleniz oldu mu? (Oda içerisinde veya bahçede orijinalinde olmayan bir eklenti)

Merdivenlerinde 2-3 kere göçme tehlikesi oldu yıktırıp yeniden yaptırdık tabi bu dediğim dış merdivenlerdi. Dış duvarı biz komple yıktırdık.

Giriş kısmın alt tarafına çimento döktürdük. İçeride birkaç yerde oynama yaptık ihtiyaçlara göre biz, mutfakta mesela ocak kısmı annemin hoşuna gitmedi babam yeniden yaptırdı. Soruyorsan ki izin aldınız mı diye, o zamanlar belediye gidip izin almak falan yoktu. Bide kafamızda bizim evimiz değil mi mantığı vardı. Odama dolaplarını babam yeniden yaptırdı. Dedem ve babaannem için merdivenleri değiştirdi. İçeri merdivenleri yeniden yaptırdı. Yeniden değil ama basamak ekletti. Üst katta oturduğumuz yerler güzeldi hepsini hasırdan yaptırdık. Isınmak için tabi ki soba kullanıyorduk. Ev çok sıcak olurdu. Bizim odamızda yoktu normalde ama babam oryada kurdurmuştu. Ahşap tavanları düzenlettirmiştir. Sürekli cila yaptırırdı babam. Pencerelerin yerini değiştirdik bir iki kere ustalar gelir pencereyi kapar diğerini açardı.

10.Konağın restorasyon süreçlerini incelediniz mi?

Tabi ben sürekli ilgilendim. Farklı bir durumla karşılaşılması için sık sık ziyaret ettim.

11. Taşındıktan sonra konağın onarım durumuyla ilgilendiniz mi?

Ev en başta iyi durumdaydı. Sonrasında içki içenler vs. fark etmiş boş olduğunu dadandılar. 1-2 kere kiraya verdik saçma işlerde kullanıldı. Çocuklar camlarını kırdı falan derken ev neredeyse yıkılma durumuna geldi. En son yapacak bir şey bulamayıp belediyeye verdik bizde. Belediye gördüğümde baya onarım yapmıştı. İçini tamamen yıkıp yenide yapmışlar. Dışında bulunan kötü yerleri sökmüşler. Pencereleeri eski haline getirmişler. Giriş üstünde bulunan kubbeyi yıkmışlar. Ocağı yeniden inşa etmişler. Kapıları değiştirmişler ben orijinal olmadığını düşünüyorum ama orijinal olduğunu söylüyorlar. Tabi bir şey diyemem. İlk verdiğimizde yaptırırken kamyon geldi içeriyi baya temizlediler sonra pencereleri söküp götürdüler, kapıları hepsine baya uğraşıldı. Yeniden gidip baktım geçenlerde baya da güzel olmuş. Merdivenlerden basamak eksiltmişler o dikkatimi çekti. Pencereleer ilk halini almış. Ocağ ilk halini almış. Oda eklenmiş. Güzel olmuş ama başarılı olarak tanımladım ben.

12. Restorasyon süreçlerinde gözünüze çarpan aykırı bir durum var mıydı?

Bizim yaptığımız değişiklikler eski halini almıştı. Ani orijinal haline geri getirilmişti.

13. Restorasyondan sonra ziyaret ettiyseniz değişiklikler veya farklı gelen hiçbir durumla karşılaştınız mı?

Tabi gittim ve ben beğendim. Gözüme dediğim gibi bizim taptığımız değişikliklerin geri düzeltilmesi çarptı. Bahçenin tekrar düzeltilmesi ve doğalgaz hattının bağlanması dikkatimi çekti.

Ek 5. Konut Dışı Programlar Yüklenen Geleneksel Konutlardaki Kullanıma Yönelik Anket

Yapılan Ankette mevcutta ne olarak kullanıldığını, koruma programının nasıl işlediğini, korumak için ne yapıldığını veya belediyenin ne gibi yaptırımlar yaptığına dair sorular sorulmuştur. Anket şu anda çalışan Veli Huzur ile yapılmıştır.

1.Kurumuzun İsmi Nedir?

Terzioğlu Kültürevi

2.Kullanılan Geleneksel Konut size mi ait?

Hayır. Kültür evi olarak kullanılmakta şu anda Valilik ile Belediyenin işletmesi olarak biliyorum. Bazen davetler vs. için kullanılmaktadır.

3.Bu iş yerinde ne yapılmakta?

Kültürevi olarak kullanılmaktadır. Kurslarımız oluyor. Okuma yazma bilemeyen insanlara okuma yazma öğretiyoruz. İnsanlar çok yoğun ilgi gösteriyor çünkü farklı etkinlikler yapmaya özen gösteriyoruz. Burada gönüllü olarak dersler veriliyor. Ücretli çalışan hocalarımız var. Bütün etkinlikleri yapmaya çalışıyoruz.

3.Yapının Tarihi değeri olduğuna inanıyor musunuz?

Evet. Ben uzun zamandır burada çalışıyorum. Kendimi buraya ait hissediyorum. Farklı bir alanda daha çalışmaktayım ama burası tarihi yansıtmak, içeri durmaktan büyük zevk alıyorum. Evin mimari yapısı da çok güzel. Osmanlı evinin o dönemlerde bile ihtiyaçları karşılaştığını görmekteyiz.

4.Bu tarihi değeri korumanın en iyi yolu nedir?

En iyi yolu öncelikle böceklerden korumak, sonrasında insanların zarar vermesini önlemek tabii ki. İnsanlar burayı yıllar boyunca sadece gelip almak için kullanmış. En son mahalle buranın yıkılmasını isteyince müdahale edilmiş. İnsanların daha yeni yeni ön yargısı yıkılmaktadır.

5.Bu tarihi yapının onarımı için maddi destek sağladınız mı veya sağlar mısınız?

Herhangi bir giderimiz yok, belediye bütün imkanları ile bir sıkıntı olduğunda yardımcı oluyor. Biz sadece eksikleri yada hataları yerleri haber veriyoruz.

6.İş yerindeki veya kurs alanı size yeterli mi?

Bizim için yeterli bütün odaları kullanılıyor. Dediğim gibi zaten toplu dersler verdiğimiz için saatleri ayarlıyoruz ve sıkıntı olmuyor.

7.Yetersiz ise nasıl bir yol denemek istersiniz?

Herhangi bir düşüncemiz olmadı bu konu hakkında.

8.Kullanım kolaylığı için yapıda değişiklik yaptınız mı? Ne gibi değişikler yaptınız?

Tuvaletler sıkıntılıydı oraları düzelttiler dışarıya 2 adet tuvalet banyo eklendi içerisi orijinalliği bozmamak adına. Burada öncesinde yaşayan insanlar ne gibi değişikler yapıldığı pek anlaşılmamakta ama şu ana bakıldığında tamamen orijinal diyebilirim. Sadece bazı pencere yerleri ve ahşaplar farklı yerlerden getirildi ama bunlar sanırım orijinalliğini bozmaz.

Ek 6. Önceki Dönemde yaşayan insanlar ile Anket Çalışması Sorular ve Cevaplar

Adı: Ali Remzi

Soyadı: Susamış

Yaş, Meslek: 51, Esnaf

Yaşadığı Dönem:1972-1990

1.Konakta şu anda ikamet ediyor musunuz?

Hayır etmiyorum

2.Konakta kaç yıl ikamet ettiniz?

Baya uzun süre yaşadık diyebilirim. 1972-1990 arası çünkü bizden sonra kimse oturmadı. Zaten oturduğumuz süre zarfında evi dini inançlarımıza göre kullandık.

4.Konağın ilk sahiplerini tanıyor musunuz veya akrabalık dereceniz nedir?

İlk sahibi dedem olur. Bende orada doğdum büyüdüm. 1990 yılına kadar zaten bendim sahibi. Sonrasında belediyeye devrettim. Çünkü daha fazla onarım yaptıramadım ve artık ilgilenememe başladım. İlgilenmeyi bıraktığım anda bina çok kısa bir zamanda harabeye dönüyordu. Çünkü bağımlılığı olan insanların uğrak mekânı oluyordu. Çoğu kez polis ile gittik oradan sarhoşları vs. çıkarttım fakat hiçbiri kalıcı çözüm olmadı maalesef. Her zamanda kontrol edemedim. Belediyemiz sağ olsun baya ilgilendiler.

5.Konak hakkında bilgileriniz nelerdir?

Konağı her köşesini biliyorum diyebilirim. Temel taş üzerine yapılmıştı, subasman seviyesine kadar taş devam etmektedir. Sonrasında ahşap karkas ve kerpiç devam etmektedir. Fakat sonrasında güçlendirmek adına beton ile kaplattık. Pencerede, zeminde, tavanlarda ve zeminlerde ahşap malzemeler kullanılmıştı. İçeride cihannüma, semahane ve çilehane bulunmaktadır. Çilehane çatı katındaydı. İçeride çok sık kullanırdık. Ailem şeyh soyundan gelmekte bu yüzden din konularına biraz daha özen gösteriyorduk. Semahane yaptırırken özellikle dedem buranın biraz daha kapalı olmasına özen göstermiş.

Cihannümayı çıkmayı çok severdim. Her tarafı açık bir alandı ve bütün manzarayı görürdüm. Çok güzel bir mimarisi vardı benim çok hoşuma giderdi. Restorasyon yaptırırken özellikle bu kısma dikkat edilmesi gerektiğini belirttim. Bütün süreçler hep gözümün önünde oldu.

6.Konak otururken ne gibi avantajları vardı?

Bizim için en önemli olay inançlarımızın gereğini rahat yapabilmemizi sağlıyordu ki bu benim için tek önemli olan şeydir. Diğerleri ise evin büyük olması,

mahremiyet sağlaması, betonlaşmış yapılardan bir nebze kurtularak kendimizi bulmamız, ailem ile beraber geçirebileceğim güzel saatler sağlıyordu. Bütün ihtiyaçlarımızı karşılıyordu. Depo alanı mevcuttu ve bütün yiyecekleri çok güzel bir şekilde saklayabiliyorduk. Biz oturduğumuzdan bu yana hiçbir değişiklik yaptırmadık sadece onarım yaptırıldık.

7.Konakta otururken dezavantajları nelerdi?

İnsanlar Alibaba Türbesini ziyaret etmek için çok gelirdi ve sürekli bizim orası zannederlerdi. Babamda misafir diye hiçbirini geri çevirmezdi. Bundan dolayı çoğu zaman hep misafirimiz olurdu. Geceleri sadece bahçede dolaşan insanlar çok rahatsız edici oluyordu. Bundan dolayı dikkat ederdik.

8.Konağın restorasyon süreçlerinde içinde ikamet ediyor muydunuz?

Tabi kendimiz yaptırıyorduk fakat belediyenin yaptırma sürecinde ne yazık ki çok takip edemedim.

9.Konakta otururken sizin hiç müdahaleniz oldu mu? (Oda içerisinde veya bahçede orijinalinde olmayan bir eklenti)

Sadece dış duvar yoktu. Herkes ziyarete gelebiliyordu. Babamın vefatından sonra çok rahatsız olmaya başladım ve duvar ördürdüm. Yüksek duvarlar değildi fakat yine de korunaklı olması açısından gerekli bir şeydi. İçeriye aydınlatma yaptırıldım. Türbeyi ise bir yapı ile kapattırıldım. Bahçenin zemini taşlar ile kapattırıldım. Yeşil alanların çevresini özel taşlar getirttirerek kapattırıldım. Daha tertipli bir alana çevirmeye çalıştım.

10.Konağın restorasyon süreçlerini incelediniz mi?

Bitirdikten sonra ziyaret etme şansı buldum. Süreçleri yapılırken inceleme şansım olmadı fakat hepsinin sürecini okudum.

10.Taşındıktan sonra konağın onarım durumuyla ilgilendiniz mi?

Tabi uzunca bir süre takibinde bulundum. Hatta bir ara kilit vurdurdum fakat bağımlılar bu kilidi kırıyorlardı. Çözüm yolu bulamadık. Pencereleri kırıyorlardı. Bütün duvarlara isimlerini yazıyorlardı. Türbeye bile dadandılar. Çok zor takibi olduğu için ve kullanılmamasına gönlüm razı olmadı bundan dolayı belediyeye devrettim.

11.Restorasyon süreçlerinde gözünüze çarpan aykırı bir durum var mıydı?

. Herhangi farklılık göremedim. Sadece dış cephe boyanmıştı. İçeriye hela eklenmişti Ve ısıtma sistemi yapılması biraz rahatsız ediciydi haricinde herhangi bir sıkıntı göremedim.

12.Taşındıktan sonra hiç ziyaret şansınız oldu mu?

Tabi sürekli ziyarete giderim. Sadece konağı değil Alibaba türbesini de çok ziyaret ederim.

13.Restorasyondan sonra ziyaret ettiyseniz değişiklikler veya farklı gelen hiçbir durumla karşılaştınız mı?

Herhangi farklılık göremedim. Sadece dış cephe boyanmıştı. İçeriye hela eklenmişti. Ve ısıtma sistemi yapılması biraz rahatsız ediciydi haricinde herhangi bir sıkıntı göremedim.

Ek 7. Konut Dışı Programlar Yüklenen Geleneksel Konutlardaki Kullanıma Yönelik Anket

Yapılan Ankette mevcutta ne olarak kullanıldığını, koruma programının nasıl işlediğini, korumak için ne yapıldığını veya belediyenin ne gibi yaptırımlar yaptığına dair sorular sorulmuştur. Anket şu anda bekçilik yapan Nihat Aydınay ile yapılmıştır.

1.Kurumuzun İsmi Nedir?

Susamışlar Konağı

2.Kullanılan Geleneksel Konut size mi ait?

Hayır burada bekçilik yapmaktaydım. 2015'ten beri bu işi yapmaktayım.

3.Bu iş veya müzede yerinde ne yapılmakta?

Şu anda müze olarak kullanılmaktadır. Yada türbeyi ziyarete geliyorlar.

Aslında türbe için gelenler daha çok diyebilirim.

4.Yapının Tarihi değeri olduğuna inanıyor musunuz?

Tarihi olaylar yaşandığı aşikar. Çünkü bildiğim kadarıyla hemen yanındaki türbe 1500 lü yıllarda yapılmış. Ali Baba türbesi olarak biliyorum. Burada insanlar ali baba türbesini ziyarete geliyorlar. Alibaba bildiğim kadarıyla Kanuni döneminde yaşamış önemli bir zattır.

5.Bu tarihi değeri korumanın en iyi yolu nedir?

En iyi olarak kendi deneyimlerime dayanarak söylebilirim ki birinin korumasıdır. Çünkü çocuklar veya bilinçsiz insanlar burayı boş görüyorlar ve zarar veriyorlar. Aslına bakıldığında camlara taş attıklarına çok şahit oldum. Sonrasında buranın kontrol altında olduğunu farkedene daha normal davranmaya başladılar.

6.Bu tarihi yapının onarımı için maddi destek sağladınız mı veya sağlar mısınız?

Ben o işlerle pek ilgilenmiyorum. Müdürümüz vardı fakat emekli oldu yeni birini bekliyoruz şu anda ondan dolayı sadece gelimden geldiğince kendim bir şey yapmaya çalışıyorum.

7.İş yerindeki alan size yeterli mi?

Sadece dini günlerde biraz dolu oluyor o kadar. Aksine bence çok büyük bahçesinde yeterli diye düşünüyorum.

8.Yetersiz ise nasıl bir yol denemek istersiniz?

-----.

9.Kullanım kolaylığı için yapıda değişiklik yaptınız mı? Ne gibi değişiklik yaptınız?

Müdürümüz odasının yeterli olmadığını düşünüyordu. Fakat bunla alakalı herhangi bir düzenleme yapılmadı. Belediyeye gittiğini veya bu konu hakkında bir şey yaptı mı bilmiyorum. Ama benim odam ideal büyüklükte olduğunu düşünüyorum.

Ek 8. Önceki Dönemde yaşayan insanlar ile Anket Çalışması Sorular ve Cevaplar

Ad: Emin Edip

Soyadı: Özöktem

Yaş, Meslek: 67, Esnaf

Yaşadığı Dönem: 1997

1.Konakta şu anda ikamet ediyor musunuz?

Hayır aslına bakılırsa resmi olarak hiçbir zaman ikamet etmedim.

2.Konakta kaç yıl ikamet ettiniz?

Çok kısa bir zaman 1 senelik bir zaman diliminden daha kısa diyebilirim. 1997 yılında kaldım ben. Fakat resmi kayıtlarda yoktur diye düşünüyorum. Çünkü o dönemde işten çıkarılmıştım ve çok zor durumdaydım. Belediye ait bir yapıydı. Belediyede görev yapan bir tanıdığımız vasıtası ile kaldım. Anahtarlarını getirmişti ve burada kalabileceğimi fakat burada çok dikkatli olmamı ve kendimi korumamı istemişti. Çünkü çok fazla içenler ve başka şahısların musallat olduğunu belirtmişti. Benim de yere ihtiyacım olduğu için kabul etmek durumunda kalmıştım.

4.Konağın ilk sahiplerini tanıyor musunuz veya akrabalık dereceniz nedir?

Maalesef hiçbir fikrim yok.

5.Konak hakkında bilgileriniz nelerdir?

Konak iki katlıydı. Ben kalmaya başladığımda sedirde yatıyordum. Çok zarar vermişlerdi. Ama içeride tuvaleti ve mutfağı iyi durumdaydı diyebilirim. Tamamen bütün pencereleri kırılmıştı. Geceleri çok soğuk olurdu. Kaldığım dönemde sadece kaldığım odanın penceresini yaptım geceleri çok soğuk olduğu için. Sobalı odada kalmayı tercih ediyordum. Konakta aslında elektrik vardı fakat belediye elektriğini kesmişti.

6.Konak otururken ne gibi avantajları vardı?

Benim için ilk olarak kalacak yer anlamına geliyordu. Bu yüzden orasına alışmak durumunda kalmıştım. Herhangi bir avantajı yoktu tabi benim için.

Gündüzleri gidemediğim için çok inceleme şansım olmadı. Gündüzleri gittiğimde çok fazla gören olduğu için ve belediyeye şikayet edebileceklerini düşündüğüm için gitmedim.

7.Konakta otururken dezavantajları nelerdi?

Yerim olmadığı için zorunlu kalıyordum fakat geceleri sürekli birileri gelir giderdi. Sürekli olarak eve içenler geliyordu çoğu zaman kaldığım yerin kapısını zorlardı. Kapının arkasına büyük bir kilit taktım giremesinler diye sonrasında en dış

kapıyı kapattım. Fakat bütün camlar kırıldı ve içeriye kırık yerlerden giriliyordu. Dışarıdan tamamen harabeydi zaten girmeye insan korkuyordu. Ben yıkılacak diye korkarak uyurdum. Ailem olmadığı için ve gidecek yerim olmadığı için benim için iyi diyebilirdim. Sonrasında zaten işe girmemle kendime kalacak yer buldum ve hemen kaçtım.

8.Konağın restorasyon süreçlerinde içinde ikamet ediyordunuz mu?

Etmeyordum. Ama belediyeden geldiklerine birkaç kere şahit oldum. Fakat kaçtığım için burada kaldığımı fark etmediler. Zaten yakınım olan kişi bana belediye vs. bir yerden geldiğinde kaçmam gerektiğini söylemişti.

9.Konakta otururken sizin hiç müdahaleniz oldu mu? (Oda içerisinde veya bahçede orijinalinde olmayan bir eklenti)

Ben herhangi bir farklılık vs. yapmadım. Ya da zarar verecek bir şekilde davranmadım. Ama gelenler ısınmak için ahşapları söktüklerine şahit oldum veya dolapların ahşaplarını kırdıklarını gördüm. Çok emin olamamakla birlikte mahalleden gelen insanların ahşapları soktuğunu veya dolapları götürdüğünü gördüm diyebilirim ama dediğim gibi emin değilim.

10.Konağın restorasyon süreçlerini incelediniz mi?

Maalesef. Ben incelemedim tabi gidip ama farklılık tabi ki gördüm. Dış görünüşü tamamen değişmişti ve çok güzel olmuştu. İçeride kaldığım yer aynı şekilde duruyordu. Sedirler düzenlemişti. Ve çok güzeldi. Oda ve her yer çok hoşuma gitti. Gerçekten yaşanabilecek güzel yerlerden biri diyebilirim.

10.Taşındıktan sonra konağın onarım durumuyla ilgilendiniz mi?

11.Restorasyon süreçlerinde gözünüze çarpan aykırı bir durum var mıydı?

12.Taşındıktan sonra hiç ziyaret şansınız oldu mu?

13.Restorasyondan sonra ziyaret ettiyseniz değişiklikler veya farklı gelen hiçbir durumla karşılaştınız mı?

Ek 9. Konut Dışı Programlar Yüklenen Geleneksel Konutlardaki Kullanıma Yönelik Anket

Yapılan Ankette mevcutta ne olarak kullanıldığını, koruma programının nasıl işlediğini, korumak için ne yapıldığını veya belediyenin ne gibi yaptırımlar yaptığını dair sorular sorulmuştur. Anket şu anda Müze işletmesi olan Giray Yılmaz ile görüşme yapıldı.

1.Kurumuzun İsmi Nedir?

Kolağası Konağı

2.Kullanılan Geleneksel Konut size mi ait?

Belediyenin ücretsiz işletmesi ama kafe olarak hizmet veriyor. Kafe mutfağı içeri tarafta orada yemekler hazırlanıyor.

3.Bu iş yerinde ne yapılmakta?

Gezi yapılıyor, kafe isterse nişan, söz organizasyonu yapıyor. Tabi yemekler falan içerde yapılıyor. Büyük çaplı bir yemek değil atıştırmalık gibi yemekler diyebilirim.

4.Yapının Tarihi değeri olduğuna inanıyor musunuz?

Sivas'ın tarihi bir değeri olduğunu düşünüyorum Sivas şehri ve bu konaklar gerçekten muazzam ve çok gösterişli, bu şehri çok seviyorum ve çalışmayı da seviyorum.

5.Bu tarihi değeri korumanın en iyi yolu nedir?

İşletmektedir. Belediye işletmediği sürece her zaman atıl kalmaya mahkumdur. İnsanlar girip çıktıkça bile burası düzeliyor diyebilirim.

6.Bu tarihi yapının onarımı için maddi destek sağladınız mı veya sağlar mısınız?

Belli bir bütçemiz var ani durumlar için ama büyük olaylar için belediyeye bildirmem gerekiyor. Bildirdikten sonra geri dönüşü oluyor. Çatı vs. yaptırdık ama içerde düzenleme kesinlikle yasak.

7.İş yerindeki alan size yeterli mi?

Bizce yeterli ama kafe yeterli olmadığı görüşünde sanırım. Çünkü bu konuda istekte bulundular fakat ben belediye kuralları haricinde herhangi bir yetki alanım mevcut değil.

8.Yetersiz ise nasıl bir yol denemek istersiniz?

9.Kullanım kolaylığı için yapıda değişiklik yaptınız mı? Ne gibi değişikler yaptınız?

Hiçbir değişiklik yapmadık. Sadece odama masa ve sandalye koydum.

